

Uvodnik

Jurij Paljk

Lekcija iz Bruslja

Nedavno sem se na povabilo nekdanjega predsednika prve slovenske demokratične vlade in sedanjega slovenskega evropskega poslanca Lojzeta Peterleta s kolegi iz Slovenije mudil v bruselskem parlamentu, kamor nas je g. Peterle povabil, da bi spoznali njegovo vsakdanje delo in njegove mlade ekipe, predvsem pa nas je v Bruselj povabil, da bi se srečali s pomembnimi politiki evropskega formata in se z njimi seznanili o sedanjem utripu Evropske unije, zlasti pa, da bi spoznali, kam gre Evropska unija v teh kriznih časih. Glavno sporočilo, ki smo ga po tridnevnem, odlično organiziranem in zelo zahtevnem obisku bruselskega parlamenta prinesli s seboj, je to, da so vsi glavni akterji Evropske unije prepričani, da je izhod iz krize mogoč, da je na obzorju tudi rešitev, a le ob prepotrebem spoštovanju zahtevanih reform, kot nam je bilo tudi jasno, da ima Republika Slovenija zelo malo časa, da izvede zahtevane reforme, sicer bo pristala v podobnem položaju, v katerem je Grčija, saj bo sicer morala zaprositi Bruselj za denarno pomoč, in to ne glede, ali bo njeno vlado vodil Janez Janša ali pa kdo drug.

V Bruslju smo slišali zares nešteto hvalnic na račun sedanjega predsednika italijanske vlade Maria Montija, ki so ga dajali vsi po vrsti za zgled drugim državam, celo na račun francoskega premierja Hollanda smo slišali trpke besede, ker da prepočasno uvaža zahtevane reforme. Glavno sporočilo, ki nam ga je posredoval nekdanji tesni sodelavec slovenskega nemškega kanclerja Helmuta Kohla ter sedanja desna roka za evropsko politiko nemške kanclerke Angele Merkel, Elmar Brok, ki je dolgoletni Peterletov prijatelj, je, da Nemčija noče in ne bo pod še tako velikim pritiskom sama vodila Evropske unije na poti iz krize v svetlo prihodnost in bo zato naredila dobesedno vse, da bo Francija izšla iz velikih težav, v katerih se nahaja. Pomenljiv je bil tudi Brokov zamišljeni molk in njegova iskrena misel, da ne ve, kaj se je s Slovenijo v zadnjih dveh letih zgodilo, da se je znašla med problemi Evropske unije, ko pa je bila vendarle Republika Slovenija tista država, ki so jo do nedavnega dajali drugim za zgled, kako se lahko vključijo v EU in postanejo uspešni.

Elmer Brok je tudi jasno povedal, da se morajo reforme izvajati, sicer prihodnosti za EU ni, kot je tudi napovedal, da se bo EU morala odločiti za neki nadzorni finančni organ, ki bo kontroliral vse banke in tudi vse državne finančne proračune, da ne bi prihajalo do podobnih težav, kakršnim smo danes priča v Španiji, Grčiji, na Portugalskem, pa tudi v Sloveniji in drugod. Njegova trditev: "Grčija je delala dobesedno vse narobe!" je bila jasna.

Ko sem med ponovnim slavošpevom o opravljenem delu in vlogi Maria Montija pomembnemu francoskemu evropskemu poslancu Aleinu Lamassouru rekel, da je vse lahko res, kar je govoril o Montiju, a da Monti ni bil demokratično izvoljen, ampak samo imenovan za predsednika vlade, se je le-ta samo nasmehnil in dodal, da se to seveda v EU še kako ve, a da od Italije pričakujejo tudi v prihodnje, da bo šla po poti Montijevih reform.

Malo besed torej in namesto besed in obljub naj govorijo dejanja!

Pravi in resnični požirek svežega optimizma je prinesel s seboj na srečanje z nami evropski poslanec Latvije Krišjanis Karinš, ki je zares lepo in z navdušenjem povedal, kako je njihov premier Valdis Dombrovskis potegnil državo dobesedno s socialnega dna EU s pravnimi reformami, pravičnimi in pravičnimi socialnimi finančnimi rezi, a tudi stvarnimi načrti brez lažnih obljub, predvsem pa z izjemnim delom. Danes je to država, ki ima v EU eno najvišjih gospodarskih rasti. Z delom in rezultati je dokazal, da je politika še vedno tista, ki mora biti v službi vsakega posameznika in celotne skupnosti! Šlo je za lepo lekcijo, ki je ovrednotila pravo politiko. In to ni malo.

Pisatelju Alojzu Rebuli visoko državno priznanje

Foto IG

SSO Zaskrbljenost zaradi znižanja prispevkov Žal smo brez politične glave

Italijanska vlada je spet znižala prispevke slovenskim organizacijam, in sicer ne samo za letošnje leto, ampak že vnaprej za triletni proračun, ki bo kmalu v diskusiji v parlamentu.

To je že peto leto, odkar smo Slovenci v Italiji tarča italijanskih rezov oz. krčenj v finančnih prispevkih, ki so za nas življenjskega pomena.

Težko si razlagam to obnašanje italijanske vlade do nas (mimogrede: to vlado podpira ne samo stranka Ljudstva svobode - PDL, ampak tudi Demokratska stranka - PD).

Že peto leto se z vsemi razpoložljivimi energijami, ki jih imamo še v sebi, borimo proti tem rezom in velikim krivicam, ki se nam kot narodni skupnosti dogajajo s strani italijanske vlade.

Ne vem, kaj je v ozadju takega ravnanja, morda tudi želja marsikoga, da bi nas kot skupnost spravil na kolena, morda!

Toda pri tem se moram ustaviti pred vsaj tremi dejstvi:

1. Vsi se zavedamo, da smo pred veliko gospodarsko krizo, in sicer v Italiji, Sloveniji, po vsej Evropi. Toda slovenska vlada ni zaradi tega, kljub temu da je v Sloveniji velika kriza, niti malo finančno prikrajšala svoji manjšini, italijansko v Istri in madžarsko v Prekmurju.

Zakaj italijanska vlada tako močno udriha po svoji manjšini, to je slovenski manjšini v deželi Furlaniji Julijski krajini, kljub temu da smo zaščiteni ne samo po zakonu iz leta 2001, ampak tudi po mednarodnih sporazumih?

To je vprašanje, ki je zares vredno razmisleka, preden se odpravimo na pristojna evropska sodišča.

2. Italijanska ustava zelo natančno v svojem 6. čle-

nu jamči vsem jezikovnim manjšinam v mejah republike Italije svobodo, tudi svobodo v svoji organiziranosti, vsestranskem življenju in razvoju.

Zakaj italijanska vlada načrtno krči s svojimi finančnimi rezi naš svobodni razvoj in polnokrvnost kulturnega in splošnega delovanja? Kdo je v ozadju te režije, ki bi nas hotel okrniti in onemogočiti v svojem delovanju?

3. Svet slovenskih organizacij in Slovenska kulturno gospodarska zveza se že peto leto izčrpavata v iskanju rešitve in popravljanju oz. šivanju rezov, ki jih v tem jesenskem času italijanska vlada namenja naši organiziranosti.

Kaj pa politika, razen stranke Slovenske skupnosti, počne ob tem žalostnem dejanju do nas?

Kakšna politika neki, če pa smo Slovenci razdeljeni in razpršeni po vsemogočih strankah!

Čez nekaj tednov bo v italijanskem parlamentu diskusija o proračunu (oz. tudi o zakonskem predlogu o stabilnosti), mi pa nimamo predstavnika, ki bi šlo s političnih volitev in bilo izvoljeno na slovenski (etnični) listi tako, kot ga imajo Nemci na Južnem Tirolskem in francosko govoreči prebivalci doline Aosta.

Samo Slovenci v Italiji smo tako na psu, da nimamo svojega neposrednega predstavnika v parlamentu, ker tako nam je bilo zaukazano v socialistični Jugoslaviji, da se pač moramo udinjati italijanskim (naprednim) strankam. Že 60 let se vse državnim strankam udinjamo in danes smo pač tam, kjer smo: smo na poti folklorizacije naše manjšine, kot je to pravilno napisalo vodstvo SKGZ (glej PD, 23.10. letos).

Narod, ki se udinja, pa ni vreden drugega kot gorjače, tako so nam vcepljali pred mnogimi leti v glave naši profesorji zgodovine.

In danes te grehe hudo plačujemo mi, ki nismo za to nič krivi.

Slovenci v Italiji imamo še možnost, da se rešimo takega zadržanja Italije do nas. Le skupaj moramo stopiti, tudi v politiki in si izvoliti svojega direktnega predstavnika tako v poslansko zbornico kot v senat, kjer bo narodna vest italijanskim politikom in se bo znal odločno postaviti zoper take finančne reze s strani raznih vlad, ki so nevedni sedanje Evrope in njenih svobodnih držav oz. narodov.

Bomo Slovenci sposobni takega temeljitega preobrata in se zedinili okrog ene same narodnostne stranke?

Jaz sem večni optimist in si zato odločno odgovarjam: Še smo v času!

Drago Štoka

Okrogla miza

Med prireditvami Koroških dnevo na Primorskem bo v ponedeljek, 29. oktobra, ob 19. uri v prostorih Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici srečanje o družbenopolitični tematiki "Različne ravni zastopanosti slovenske narodne manjšine v Avstriji in Italiji".

Obvestilo

Uredništvo Novega glasa sporoča, da je internetna povezava s tržaško redakcijo zaradi tehničnih težav trenutno prekinjena. Sodelavce prosimo, naj elektronsko pošto pošljejo na goriško redakcijo.

Tajnik SSK Damijan Terpin in deželni svetnik Igor Gabrovec Na pogovoru s senatorji različnih skupin

Reforma državnega volilnega zakona za obnovo italijanskega parlamenta in posledično zakonsko določilo, ki jamči olajšano izvolitev slovenskih predstavnikov, je bila glavna tema pogovorov, ki sta jih v sre-

upoštevala tudi slovensko zaščitno zakonodajo. Na podlagi ponedeljkovega dogovora v Skupnem predstavništvu je tajnik SSK Terpin izoblikoval kompromisni predlog med t. i. "evropskim modelom", ki ga zago-

pnosti sta sen. Peterlini in sen. Saro (predstavnik SSK pričakujejo tudi podporo Severne lige) že podpisala popravek, ki za liste, ki so izraz slovenske manjšine v Italiji, se ob povezavi (ali brez nje) z večjo stranko upošteva vstopni prag, znižan na 1% veljavnih glasov na območju FJK. To bi omogočilo izvolitev po enega kandidata v obeh vejah parlamenta. Senatorka Blažina pa je predlagala evidentiranje volilnega okraja, ki bi znotraj okrožja dežele FJK zajel območje dvaintridesetih občin, ki so vključene v zaščitni zakon. SSK ocenjuje, da bi takšno okrožje zelo težko dejansko omogočilo manjšini izvolitev svojega predstavnika in obstaja realna nevarnost, da bi takšna rešitev manjšini ne prinesla ničesar. Kljub temu je amandma sen. Blažinove podpisal tudi sen. SVP Peterlini. Vse tri pravne službe senatnih poslanskih skupin so prepričane, da bi izključile možnost zakonsko določene olajšane izvolitve slovenskih kandidatov na splošnih listah, se pravi t. i. "ladinskega" modela. Vprašanje se postavlja, ali bo parlamentu sploh uspelo, da refor-

do, 17. oktobra, v Rimu opravila politični tajnik Slovenske skupnosti **Damijan Terpin** in deželni svetnik SSK **Igor Gabrovec**. Predstavnik slovenske stranke sta se že dopoldne najprej sestala in dogovorila s senatorko **Tamaro Blažino**, ki jo je spremljala funkcionarka pravne službe senatne skupine Demokratske stranke. Nadalje sta se Terpin in Gabrovec sestala z južnotirolskim senatorjem **Oskarjem Peterlinijem** in s sen. **Giuseppejem Sarom** (Ljudstvo svobode), ki sta ju prav tako spremljali strokovnjakinji za zakonodajne postopke in pravna vprašanja. Niz pogovorov sta dopolnili še soočenji s poslancem Ljudstva svobode **Isidorom Gottardom** in senatorjem Severne lige **Mariom Pittonijem**. Vsem sogovornikom sta predstavnik SSK podčrtala določilo 26. člena zaščitnega zakona za Slovence v Italiji (zakon št. 38 iz leta 2001), ki predvideva, da volilna zakona za senat in poslansko zbornico vsebujeta določbe za olajšano izvolitev slovenskih predstavnikov. Ta določba je bila doslej neuresničena in od tu prizadevanja tudi v Skupnem zastopstvu Slovencev v Italiji, da bi morebitna reforma vsedržavne volilne zakonodaje konkretno

varja SSK, in "ladinskim" modelom, ki ga zagovarjata predvsem DS in Federacija leveice. V sredo pozno popoldne je v se-

Oskar Peterlini

natu zapadel termin za vložitev amandmajev k osnutku volilne reforme, ki je začel svojo zakonodajno pot v pristojni komisiji. Slovenska skupnost zagovarja t. i. evropski model olajšanega zastopstva, ki se je že uveljavil v deželni volilni zakonodaji, podobno kot velja tudi za izvolitev manjšinskih evropskih poslancev. Na predlog in priporočilo predstavnikov Slovenske sku-

Giuseppe Saro

mira zloglasni volilni zakon "porcellum". Predstavnik SSK Terpin in Gabrovec sta v Rimu naletela na pozorne in pripravljene sogovornike, kar je vsekakor pomemben korak na poti uresničevanja zakonskih določil v korist Slovencev v Italiji.

Zastopstvo slovenske manjšine v Italiji Pismo predsedniku Napolitanu

Zastopstvo slovenske manjšine v Italiji, ki ga sestavljajo predsedniki obeh krovnih organizacij, Rudi Pavšič za SKGZ, Drago Štoka za SSO, Damijan Terpin (deželni tajnik Slovenske skupnosti), deželni svetnik Igor Kocijančič (Zveza leveice) ter senatorka Tamara Blažina za Demokratsko stranko, je v zvezi z vprašanjem zastopnosti slovenske manjšine ob snujanju novega volilnega zakona za italijanski parlament naslovilo pismo predsedniku italijanske države Giorgiu Napolitanu.

Spoštovani
Predsednik Republike Italije
On. Giorgio Napolitano

Člani skupnega zastopstva slovenske jezikovne skupnosti v

Deželi Furlaniji Julijski krajini vam želimo posredovati pomembno vprašanje, saj ravno kar potekajo v senatu pogovori za oblikovanje novega volilnega zakona. Gre za udejanjanje 26. člena zakona št. 38 z dne 23. februarja 2001 "Zakonska določila za zaščito slovenske jezikovne manjšine v deželi Furlaniji Julijski krajini", ki pravi: "Volilni zakoni za volitve senata in poslanske zbornice naj vsebujejo določila, ki olajšajo izvolitev kandidatov, ki pripadajo slovenski manjšini". Doslej ta člen ni bil še v nikakršni obliki uresničen, zato menimo, da je sedanja razprava o reformi volilnega sistema primerna priložnost, da se končno tudi ta norma uveljavi. Gre torej za spoštovanje držav-

nega zakona v skladu z načeli, ki jih predvidevata 3. in 6. člen naše Ustave, ter za pravico aktivnega sodelovanja v javnem življenju vseh državljanov. Z ozirom na odločitve Ustavnega sodišča glede jezikovnih manjšin, ki so razmeroma maloštevilne v odnosu z večino državljanov, se aktivno sodelovanje udejanji tudi z odstranitvijo vseh tistih ovir, ki onemogočajo spoštovanje načel. To vprašanje se je že obravnavalo pri vladnem manjšinskem omizju, ki je bilo ustanovljeno pred kratkim na Ministrstvu za notranje zadeve, ter v pogovorih, ki smo jih podpisani imeli v prejšnjih dneh z načelniki skupin v komisiji za ustavne zadeve v Senatu. Cenimo vašo občutljivost za zgoraj omenjene teme, zato vam bomo iskreno hvaležni, če se boste osebno zavzeli pri pristojnih oblasteh zato, da bodo upravičena pričakovanja slovenske narodne skupnosti v Furlaniji Julijski krajini dobila konkretni odziv.

Zapoznalo spoznanje deželnih politikov

Posebna avtonomija FJK in slovenska manjšina

V sedanjem razgibanem obdobju Italija doživlja globoke spremembe na številnih področjih, med temi tudi v pojmovanju zasnov po vojne politične in upravne ureditve na temelju ustave iz leta 1948. Vse bolj se kaže potreba po raznih spremembah oziroma prilagoditvi novim razmeram in zahtevam. K temu je paradoksalno prispevalo tudi samo lansko slovesno praznovanje stoletnice njenega zedinjenja, v zvezi s katerim številni družbeni in politični preučevalci sedanjih razmer ugotavljajo, da je država danes vse prej kot enotna tako v prizadevanjih za uveljavljanje skupnega dobrega kot v presejanju razdvojenosti in ozkih parcialnih interesov raznih organiziranih ali dejansko delujočih skupin, kar je velika ovira za sprejemanje prepotrebnih reform. Zaradi preobsežnosti in zapletenosti nakazane tematike se moramo na tem mestu omejiti le na nekatera področja.

V tem razmišljanju se bomo tako omejili na odnose med državo in avtonomnimi deželami, pri katerih smo zainteresirani tudi zamejski Slovenci kot pripadniki priznane narodne manjšine na območju Furlanije Julijske krajine. Zedinjena Italija je namreč pred 150 leti nastala kot centralistično urejena država s provincami in prefekturami. Kot takšno jo je fašistični režim med obema vojnama ohranil in še policijsko utrdil z odpravo političnega pluralizma in temeljnih demokratičnih svoboščin. Ustavodajna skupščina, ki je v obdobju 1946/47 oblikovala republiško ustavo, se je zavzelo ukvarjala tudi z vprašanjem upravne in politične decentralizacije državne uprave in v ta namen predvidela ustanovitev dvajsetih avtonomnih dežel z zakonodajnimi pristojnostmi na določenih področjih. Petim od teh dežel je priznala višjo stopnjo avtonomije, zaradi česar se imenujejo dežele s posebnim statutom. Te dežele so: Sicilija, Sardinija, Tridentinsko-Gornje Poadižje (Južna Tirolska), Dolina Aosta in Furlanija Julijska krajina. Prve štiri so zaživele kmalu po

sprejetju ustave (januarja 1948). Vprašanje odobritve posebnega statuta za Furlanijo Julijsko krajino je bilo v zadnjem trenutku pred sprejetjem ustave iz formalno nepojasnjenih razlogov odloženo z 10. prehodnim določilom s pripombo "ob spoštovanju zaščite narodnih manjšin skladno s 6. členom ustave". Očitno je, da italijanska država (republika) ni bila še pripravljena soočiti se z vprašanjem zaščite Slovencev v Italiji, takrat konkretno onih na Goriškem.

Te pripravljenosti ni pokazala niti

demokratska zveza) iz Gorice prva, ki je rimsko vlado opozorila na vprašanje zaščite s svojo spomenico z dne 25. maja 1947, ki jo je poslala ustavodajni skupščini in rimski vladi, naj se sprejmejo zaščitna določila za Slovence, ki pridejo po mirovni pogodbi pod Italijo. Moralo je preteči skoraj 35 let, da je italijanska država končno sprejela omenjeni zaščitni zakon, ki pa je kljub temu v marsikaterem pogledu nedorečen, kar med drugim potrjuje neredno izplačevanje finančnih sredstev manjšinskim organizacijam in tudi njihovo

krčenje iz varčevalnih razlogov. Tudi naše dežele FJK je v glavnem zgolj stopicala za državnimi oblastmi, namesto da bi izkoristila svoj posebni avtonomni položaj, ki ji je bil priznan predvsem zaradi prisotnosti slovenske manjšine na njenem območju. Prav sedaj, ko Montijeva vlada restriktivno pojmuje avtonomijo dežel zlasti v fi-

nančnem pogledu pa tudi drugače, so odgovorni deželni predstavniki začeli odkrivati izvirne korenine avtonomije, povezane s prisotnostjo slovenske manjšine in furlanske jezikovne skupnosti, in se nanje sklicevati pri obrambi posebne statutarne avtonomije pred obujenimi centralističnimi težnjami rimske vlade. V medijih in drugih sredinah se namreč vztrajno pojavljajo glasovi, da bi se dežele s posebnim statutom morale izenačiti z drugimi deželami, ki tega statusa nimajo. Upajamo, da bo to poznalo spoznanje ali bolje priznanje o povezavi posebne avtonomije naše dežele s prisotnostjo slovenske manjšine v prihodnje vsem kaj koristilo.

Alojz Tul

Povejmo na glas

Poraz Obame bi bil zelo hud udarec

Poraz Obame na bližnjih ameriških volitvah bi bil zelo hud udarec, in to za ves razviti svet. Ne torej le za Združene države Amerike, ampak za vse, ki živimo v območju z najvišjo življenjsko ravno. Res za vse v tem območju, do najmanjših krajev, ne nazadnje tudi za našo narodno skupnost v Italiji, res za vse. Poraz sedanjega predsednika bi bil nemara že blizu katastrofi, če se spomnimo, kaj je njegov program in kaj program njegovega izizvalca Romneja. Dejstvo je, da smo v nekem smislu premalo cenili delo in rezultate prvega ameriškega temopoltega predsednika, in to predvsem zaradi enega razloga: ker Obama vsaj v zunanji politiki ni mogel uveljaviti neke povsem svoje smeri, saj je lahko le zadrževal vse tisto, kar je pred njim sprožil Bush. In kaj je sprožil Bush? Vojaško intervencijo v Afganistanu in nekaj časa kasneje v Iraku, in to z daljnosežnimi negativnimi posledicami. Kdaj bo lahko spet prišlo do dialoga med razvitim svetom in muslimani na Bližnjem in Srednjem vzhodu? Druga posledica Bushove smeri je finančne narave, ker pač vojna toliko stane, da tega nihče točno ne ve, o pač, v času vojaških operacij in "vzdrževanja miru" se je ameriški javni dolg dobesedno podvojil. Obama je ob vsem tem lahko le preprečeval napad na Iran in pa gradnjo protiraketnega štita pred nosom Rusije. In republikanski kandidat Romney? Napada na Iran gotovo ne bo preprečeval, nore, kakor tudi ne gradnje protiraketnega štita, kar bomo oboje kot srednji razred plačali, in to

dobesedno. Drugo, kar bo v primeru izvolitve storil Romney, bo odprava komaj umeščene zakona o zdravstvenem zavarovanju, ki podeljuje dostojanstvo okrog 30 milijonom Američanom spodnjega dela družbene lestvice. To bo lahko dodatna spodbuda varčevalnim ukrepom v Evropi, ki se je brez posluha lotila klenjenja zdravstva, kar bomo prav tako plačali iz svojega žepa. Sedanja agresivna republikanska politika namerava ne nazadnje znižati davčne obveznosti bogatemu sloju - to velja ponoviti, ker bi lahko kdo pomislil, da gre za kruto in brezobzirno šalo. Ne, znižali naj bi davčne obveznosti bogatemu sloju, točno tako. Torej še en zelo hud udarec socialni državi, ki bi slej ko prej našel cel kup posnemovalcev. In zelo verjetno je, da se bodo republikanci v primeru zmage kot goreči verniki na vsa usta sklicevali na Boga, pa če bo šlo za ukinjanje podpore revnim slojem ali za zelo možen napad na Iran - takšno zlorabljanje vere pa je od vsega nemara najbolj mučno. Skratka, že dolgo se ni zgodilo, da bi bila v bitki tako zelo nasprotna pogleda na družbo, na razmere v svetu, v katere Američani vedno bolj posegajo, in ne nazadnje na duhovnost, kjer najostrejši republikanci vero in s tem etiko nasploh pačijo tudi z nasilnimi pristopi, kar je seveda rušenje sožitja z uporabo trde roke doma in na tujem. Zares je še kako upati, da v tej smeri ne bo potekala naša prihodnost, saj je v tem primeru sedanja kriza le razkošno blagostanje.

Janez Povše

POGOVOR Marija Brecelj

“Sintagma vaškega življenja je največkrat povezana z nekakšnim bukolničnim navdihom, ki pa sploh ni realen”

Ob zmagi Vladimirja Kukanja na volitvah v občini Devin-Nabrežina je bila Marija Brecelj imenovana za zunanjo odbornico za kulturo, šolstvo, kmetijstvo, politike dela in UOJ (urad za odnose z javnostmi). Da bi kaj več izvedeli o njenem delovanju v občinski upravi, smo jo povabili na pogovor, v katerem je razpredla vrsto aktualnih tematik zlasti ob misli na prihodnost občinskega območja in njegove kulturne identitete.

S kakšnimi pričakovanji, željami in načrti ste začeli to javno funkcijo?

Moja prva reakcija je bila povezana z občutkom počaščenosti, saj sem seveda vedela, da je moje ime eno izmed tistih, ki so bila v igri z odločno podporo stranke Slovenske skupnosti, obenem pa se mi je imenovanje zdelo nekaj tako pomembnega, da si skoraj nisem mogla predstavljati, da se bo uresničilo. Nato je prišel na vrsto občutek, skoraj bi lahko rekla, nelagodnosti, saj sploh nisem vajena na “prve vrste”, na pozdrave obla-tem, na številne protokolarne obveznosti, ki jih prinaša odborniška funkcija. Obenem pa sem se zavedala, da so področja, za katera sem odgovorna, tako raznolika, razvejena, da me še danes tu pa tam zagrabi panika, češ da ne bom kos svoji nalogi. Vsekakor pa je moje vodilo in lahko rečem tudi vodilo celotnega občinskega odbora to, da upravljamo občino tako, kot bi bila naša družina, z vso skrbjo, vso poštenostjo, vso resnostjo, tudi z vso ljubeznijo, ki jo taka odgovornost zahteva.

Ali bi nam lahko podrobneje razčlenili razvojne smernice, ki jih bo vaše odbornišvo razvilo na področjih, za katera ste odgovorni?

Moja zadolžitev, kot sicer tudi zadolžitve ostalih odbornikov, je tako široka in zapletena, da je pravzaprav težko biti strokovnjak za vsa področja, ki spadajo vanjo. Morda je tudi zaradi tega, ker se s kulturo ukvarjam v službi in v prostem času, ravno to področje tisto, kjer se počutim bolj doma, čeprav je odgovornost upravitelja nekaj drugega kot delo v društvu ali organizaciji. Na tem področju deluje v naši občini zelo veliko društev (njihovo število se giblje okrog 30, če pa upoštevamo tudi šport, se ta številka dvigne na okrog 60). Seveda niso vsa enako aktivna, toda na splošno lahko rečem, da je kulturno življenje devinsko-nabrežinske občine izredno živahno in raznoliko. Vodilo odborništva je, da skušamo društva spodbujati, da sama ali v sodelovanju z drugimi prirejajo marsikaj. To je nekoliko v nasprotju z usmeritvijo prejšnje uprave, ki je rada nastopala v prvi osebi in nase prevzemala velik del organizacije dejavnosti na področju kulture. Zelo sem ponosna na dva dogodka, ki sta potekala ravno v teh dneh, in sicer na podelitev častnega občanstva pisatelju Alojzu Rebuli, kateremu smo v imenu devinsko-nabrežinskih občanov v četrtek, 18. oktobra, izrazili vso svojo hvaležnost, in na odprtje razstave Obmorske dežele - Terre di mare, ki smo jo odprli v petek, 19. oktobra, v Centru za teritorialno promocijo v Sesljanu in je posvečena arheologiji obmorskih področij

od Milj do Štivana. V prihodnjih mesecih in letih nas čaka pomembna preizkušnja, saj se bliža 100-letnica izbruha prve svetovne vojne in v tržaški pokrajini je prav naša občina tista, ki je bila v tistih strašnih časih najbolj preizkušena. Tu smo morda v primerjavi z nekaterimi drugimi občinami na tej in oni strani meje nekoliko v zamudi in trudimo se, da bi to skušali nadoknaditi. Ravno v teh dneh smo imeli vrsto sestankov tako na krajevni ravni z raznimi društvi in organizacijami, ki pripravljajo ali so že pripravili, nekateri celo že izvedli pobude, ki spadajo v ta okvir - naj tu npr. omenim razstavo Prva svetovna vojna pri nas, ki jo je priredilo Društvo Hermada - vojaki in civilisti -, kot na medobčinski in čezmejni ravni. Srečali smo se tudi s tržaškim pokrajinskim odborom in ena izmed glavnih točk dnevnega reda je bila ravno ta. V zvezi s tem naj povem še nekaj, kar so bralci Novega glasa in na splošno vsi mi že večkrat slišali: velika finančna - a ne samo finančna - kriza, v kateri se nahaja italijanska država in posledično vsa njena struktura, katere osnovni sestavni del smo ravno občine, je privedla do velikega krčenja sredstev, s katerimi lahko razpolagamo. Temu se moramo prilagoditi in v teh tesnih okvirih moramo delovati in ne smemo misliti, da smo izjema. To velja tudi za sredstva, o katerih se govori, da naj bi bila na razpolago za obeležje spomina na prvo svetovno vojno. Če tega ne upoštevamo, se bojim, da bodo mnogi doživeli hudo razočaranje! Ena naših zadnjih pobud v smeri informacije občanov, pa tudi druge zainteresirane javnosti o kulturni, športni, in širše socialni ponudbi v devinsko-nabrežinski občini so E-novice, storitev, ki je na razpolago na uradni spletni strani občine. Če koga zanima, se nanjo lahko tudi naroči in bo vsak mesec na svoj e-naslov prejel ta bilten. Kdor pa želi objaviti novico o kaki svoji pobudi, lahko to stori tako, da pošlje sporočilo na naslov urp@comune. duino-aurisina.ts.it.

Razgovorila sem se o kulturi, ker so na tem področju kompetence občine precej velike, nekoliko drugače pa je za ostala področja mojega upravnega dela. Glede šolstva lahko rečem, da je stanje v naši občini kar precej zadovoljivo, čeprav seveda obstajajo kritični pogledi, ki so predvsem v zvezi s stavbami. Med poletjem je bilo opravljenih nekaj manjših popravil, večje posege pa načrtujemo na stavbah osnovne šole v Šempolaju in vrtca v Ribiškem naselju. Ob tem naj dodam, da je za to zadolžen in zaslužen kolega Andrej Cunja, odbornik za javna dela. Velika pridobitev za mlade družine naše občine so bile v preteklih letih prav gotovo jasli, ki zelo dobro delujejo, in potrudili se bomo, da bo tako tudi v prihodnje. S šolami načrtujemo kar nekaj dejavnosti, med katerimi lahko poudarim projekt Šola šport, ki naj otroke drugih in tretjih razredov osnovne šole približa smučanju; izvajala ga bosta dva domača kluba: Smučarski klub Devin in Sci Club 70.

Pomemben del mojega odborniškega časa zavzema področje

kmetijstva, kjer pa so rezultati dela skorajda neopazni. Razvoj kmetijstva je na Tržaškem zelo problematičen tako zaradi neverjetnih birokratskih obveznosti, ki jim je potrebno zagotoviti za kakršnokoli dejavnost, kot tudi zaradi številnih omejitev, ki so povezane z vključitvijo velikega dela ozemlja v za-varovana območja. Seveda smo vsi proti nebrzdanemu izkoriščanju tal in uničevanju na-

ravnih značilnosti kraškega okolja, toda potrebno bi bilo, da bi našli pravilne upravne instrumente, ki bi omogočali razvoj ob upoštevanju varstva narave. Na potezi je zdaj, oziroma že kar nekaj časa, Dežela, ki bi morala pripraviti t. i. upravne načrte za ta območja, toda zdi se, da se postopek ne bo končal v doglednem času, saj so pred vrati deželne volitve. V teh dneh smo v odboru odločili, da bomo med občinskimi službami ustanovili urad za kmetijstvo, ki ga danes na naši občini ni, in nam bo morda tako uspelo nekoliko bolje odgovarjati na upravičene zahteve in želje naših kmetovalcev.

Še nekaj besed o uradu za stike z javnostmi, ki smo ga po nekajmesečnem zaprtju spet odprli prejšnji mesec. Njegovo delovanje je odvisno od sredstev iz zakona št. 38/2001 (zaščitni zakon) in to dejstvo vsebuje tudi razlago, zakaj ni njegovo delovanje neprekinjeno. Kljub vsemu nam je tudi tu uspel majhen podvig, in sicer izdaja knjižice s podatki, katere so pristojnosti različnih občinskih uradov, kam se lahko občani obrnejo, ko morajo urediti kako zadevo, navedli smo telefonske številke in elektronske naslove vseh občinskih služb in tudi slikovno prikazali različne občinske sedeže. V naslednjih tednih bomo začeli razdeljevati ta vodnik po naši občinski strukturi. Pomagal bo, vsaj tako si nadajamo, približati občanom občino. Naj končam s politikami dela, resorjem, v katerem imajo občine skorajda nične kompetence in ki je pravzaprav transverzalen, saj pride v poštev v splošnem delovanju celotne občinske uprave. V teh dneh izhajajo razpisi za t. i. LPU (lavori di pubblica utilita' - družbenoko-

ristno delo), ki bodo omogočili petnajstim brezposelnim občanom, da dobijo sicer začasno zaposlitev.

Kompetence na teh področjih so precej različne, saj se tudi pri tem kaže vsa zapletenost upravne ureditve italijanske države.

Delno sem na to vprašanje že odgovorila, toda rada bi dodala, da sta - vsaj po mojem in glede na svojo komaj nekajmesečno

sredino lahko sploh še imamo za normalen, skorajda tradicionalen volilni razplet?

Ko je župan imenoval odbor, v katerem je slovenska komponenta zelo izrazita, so verjetno nekateri krogi v naši občini pričakovali, da bodo naši ukrepi enosmerni, da bomo izrazito favorizirali slovenski del občine. To se seveda ne dogaja, saj se vsi dobro zavedamo, da smo odgovorni za dobrobit celotne občine, in zato tako tudi delujemo. Rada bi še poudarila dejstvo, ki izhaja iz raziskave o preverjanju izvajanja zaščite slovenske manjšine po 8. členu zakona št. 38/2001, ki jo je In-stitucionalni paritetni odbor za probleme slovenske manjšine povelil SLORI-ju. Omenjeni člen ureja rabo slovenskega jezika v javnih upravah. Naša občina se je tu dobro odrezala, toda spet si bom dovolila opazko, in sicer glede emancipacije slovenščine v glavah nas samih! Nekako podzavestno smo vsi - izjeme so redke - sprejeli dejstvo, da je prevladujoči jezik italijanščina, in se v tem jeziku obračamo na razne uprave, čeprav imamo pravico in v našem primeru tudi konkretno možnost, da uporabljamo slovenščino! Zelo pozitivna nota pa so tudi nove dvojezične table, ki smo jih postavili v teh tednih in ki doslej niso “razburile” nikogar, kar se je žal v preteklosti pogosto dogajalo.

Kakšna usoda se piše infrastrukturnim načrtom (zloglasni projekt hitre železnice in ojačitev elektrovoda podjetja Terna), ki bodo v primeru uresničitve močno vplivali tudi na kmetijsko dejavnost na občinskem območju?

Usoda teh načrtov še zdaleč ni v dosegu občinske uprave, saj gre predvsem v prvem primeru za velik mednarodni projekt, ki je, vsaj tako se zdi, v zadnjem času zamrznjen. Ni dvoma, da naša območja bremenijo veliko infrastrukturni projekti, ki so predvsem v korist mesta Trst, od avtoceste do železnice, plinovoda, naftovoda, elektrovodov itd. Morali bomo izkoristiti vse instrumente, ki jih upravna zakonodaja predvideva, da bomo svoje kraje ohranili kar “najbolj svoje”.

Območje občine Devin-Nabrežina je že desetletja podvrženo sunkom demografskih in etničnih sprememb. V ta vidik se uvršča tudi načrt novih gradenj v Sesljanem zalivu, kar bo spet globoko zarezalo v družbeno tkivo na občinskem območju. Glede na načrt Portopiccolo kakšna prihodnost se bo pisala zlasti Sesljanu?

Narodnostno lice naše občine se je začelo spreminjati že v povojnem času in delno je bilo to načrtno. Nato so naše vasi postale zanimive za Tržacane, ki so “zbežali” iz mesta, in ta val se šele v zadnjih letih umirja. Tudi na tem področju se zelo pozna ekonomska kriza in kot drugod je tudi pri nas veliko novih stanovanj neprodanih. Portopiccolo je nastal kot turistična pobuda, ki naj ne bi imela večjega učinka na narodnostni sestav občine, saj naj bi večji del stanovanj kupili tujci. Če bo tako, bo povedala prihodnost, sama imam kakšen dvom glede tega. Posledica vsega tega je, da je v občini prišlo do neke delitve: obmorski del je pretežno

italijanski, severno od trase železnice pa je etnična slika bolj podobna izvirni.

Vprašanje novih gradenj načeloma odgovarja težnji, po kateri se zlasti prebivalci urbanega okolja selijo na Kras. Tej težnji je bilo in najbrž je še potrjeno področje občine Devin-Nabrežina. Ali je zatorej danes sploh še mogoče govoriti o nekem pojmu “vaškega življenja” oziroma, kako se je ta pojem v času s kulturnega in gospodarskega vidika spremenil?

Sintagma vaškega življenja je največkrat povezana z nekakšnim bukolničnim navdihom, ki pa sploh ni realen. Nekateri naše vasi žal postajajo neke vrste spalna naselja, saj ljudje večinoma delajo izven naše občine, predvsem v Trstu, in so doma le zvečer. Stanje bi se lahko spremenilo, če bi nam uspelo v naši občini ustvariti več delovnih mest, zato bomo morali napeti vse svoje sile, da omogočimo tistim podjetnikom, ki želijo razviti svoje dejavnosti pri nas, da to lahko storijo. Tu mislim predvsem na tradicionalna področja, ki so v preteklosti dajala kruh našim ljudem: kmetijstvo, kamnoseštvo, razne obrti, nedvomno pomemben dejavnik pa je tudi turizem.

Kako in v kolikšni meri ter na podlagi kakšnih temeljev se razvijajo sinergije med “novoselci” in “staroselci”?

Imam vtis, da živimo v svoji sedanjosti in da se ne zavedamo ali da ne poznamo svojih korenin. Zato bi bilo pomembno, da namenimo čim več pozornosti raziskovanju zgodovine naših krajev, in upam si apelirati na tiste, ki bi lahko pri tem dali na razpolago svojo strokovnost in ki so v preteklosti to tudi že delali, da se čim bolj angažirajo. Pomembno pa je tudi, da to ne ostane v našem zaprtem krogu, ampak, da se potrudimo, da za ta del zgodovine izve čim več ljudi. Droben primer take prakse je bil pred nedavnim v Devinu, kjer je devinski jus priredil predavanje ob bližajoči se 300-letnici Tolminskega punta, ki je l. 1713 zajel tudi devinsko gospodstvo. Predavanje prof. dr. Aleksandra Panjeka je spremljalo veliko zainteresiranih slovenskih in italijanskih občanov, ki so izrazili željo po še drugih takih srečanjih.

Že vrsto let ste na deželnem sedežu RAI zaposleni kot urednica radijskih programov. Kakšne delovne izkušnje menite, da vam bodo koristile pri vaši upravni vlogi?

Morda mi pri tej novi zadolžitvi še najbolj koristi prožnost, ki sem jo pridobila zaradi tega, ker se moram stalno soočati z različnimi ljudmi, temami, tehničnimi in umetniškimi izraznimi sredstvi itd. V službi sem se tudi naučila teamskega dela, kar mi še zelo dobro pride v odbor. Zanimivo je namreč, da se prej odborniki v glavnem med seboj nismo poznali, zdaj pa smo dobro uigrana ekipa, ki dela zelo složno! Ob koncu pa se mi zdi, da sem dolžna se zahvaliti tudi občinskemu osebju, ki mi pri tej zahtevni nalogi pomaga. Zadovoljna sem, da imam take sodelavce, in upam, da bomo tudi v prihodnje tako dobro “vozili naprej”.

Igor Gregori

Zveza slovenskih izseljenskih duhovnikov, diakonov in pastoralnih sodelavcev v Evropi

Jesenska konferenca v Rimu

Duhovniki in drugi pastoralni delavci, ki delijo svoje veselje in skrb s Slovenci po Evropi, so se od ponedeljka, 15. oktobra 2012, mudili na jesenski konferenci v Rimu. Namenili so jo bratskemu druženju in utrjevanju prijateljstva, duhovnemu bogatjenju in vselemu razpoloženju, še zlasti pa teološkemu izpopolnjevanju in pastoralnemu načrtovanju. Ob škofu Petru Štumpfju, ki je pri SSK odgovoren za Slovence po svetu, so se zbrali diakon, dva laika in šestnajst duhovnikov. Srečanje v Rimu so sklenili v petek, 19. oktobra.

Zanimivo je bilo predavanje škofa Petra Štumpfja. S preprosto, a jasno besedo je predstavil nov pastoralni načrt Cerkve na Slovenskem z naslovom *Pridite in pogledite*. Škof pravi, da lahko obdobje uresničevanja pastoralnih smernic za Cerkve postanejo nove binkošti. Tudi na Slovenskem sta opazna novodobna pojava: upad števila nedeljnikov in izvo-

liten vernih src. Izgubila se je bodisi želja po religioznosti bodisi želja po iskanju Boga v tisti skupnosti, ki se ji je razodel sam Jezus Kristus. Slovenska škofovska konferenca (SSK) s prizadetostjo in zaskrbljenostjo gleda, kako so nekateri dogodki prejšnjega poletja razklali cerkveno občestvo, in čuti nujno potrebo po novem dialogu in novi edinosti: ne samo po dialogu med škofi in vlado, med škofi in mediji, ampak tudi in posebej med vsakim vernim in neverujočim. Cerkve je ranjena in rabi zdravnike. In prvi zdravniki so molilci zanjo. Slovenskega kristjana danes zanačuje precejšnje nepoznavanje verskih resnic in cerkvenih struktur, moralnega življenja in nerazumevanje odnosa verujočih do družbe in v družbi. Živimo sicer v času krize, a kriza je vedno izraz pričakovanja in iskanja. Cerkve se bo morala v prihodnosti marsičemu odpovedati in se vrniti k virom, vendar ne k virom iz 16. stoletja, ampak h Kristusu.

Sledil je zanimiv pogovor, med katerim so prisotni izrazili svoja mnenja, nakazali svoje poglede, ponudili nekatere rešitve in možnosti za prenovljeno oznanjevanje Božje besede in Božje ljubezni med ljudmi.

Dejstvo, da so se veliko časa ustavljali ob tretjem poglavju pastoralnega načrta, ki govori o pastoralnih izzivih (prim. PIP 61–102), dokazuje, da so rane polpretekle zgodovine še vedno žgoče in krvaveče. Prvi dan so sklenili s poročilom narodnega voditelja Janeza Pucija o spremembah v duhovniških in laičkih vrstah.

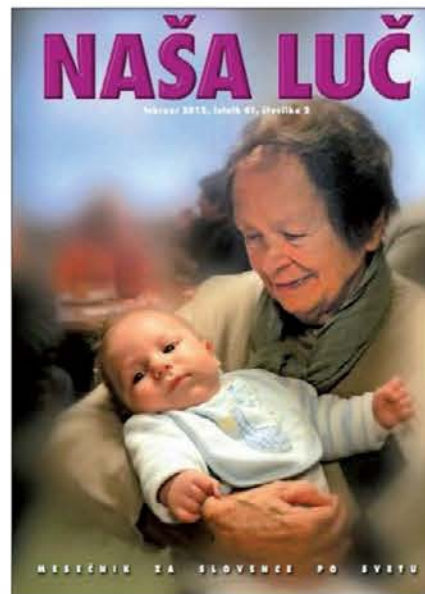
V sredo, 17. oktobra 2012, so se po jutranji maši za pokojne soproste zbrali v dvorani in se posvetili pogovoru o pastoralnem delu. Ugotavljajo, da se krajevne Cerkve v Evropi vedno bolj odpirajo manjšinam in jih čutijo kot del svojega bitja. V nekaterih škofijah priseljenci predstavljajo celo večino katoliškega občestva. Pregledali so finančno stanje re-

vije Naša luč in prejeli novico, da se z uredniškega mesta poslavlja dvajsetletni urednik Ljubo Bekš. Njegovo mesto bo v imenu Rafaelove družbe prevzel Lenart Rihar. Sodelavci opažajo, da se manjša število naročnikov in bralcev. Škof Štumpf jih je spodbudil, naj revijo vzamejo tudi za sredstvo pastoralnega delovanja med slovenskimi rojaki po svetu. Z njegovimi spodbudami se je strinjal tudi dosedanj urednik Bekš, ki je poudaril, da bo revija o (b) stala ali celo rastle, če jo bo sooblikoval čim širši krog sodelavcev.

Delovanje in načrtovanje Rafaelove družbe je predstavil Lenart Rihar. Navzoči so pozdravili dejstvo, da se v dejavnosti na poseben način vključujejo mladi ter iščejo pot v prihodnost na podlagi spoznavanja zgodovine in polpretekle dobe. Rafaelova družba duhovnike v domovini prosi, naj bodo pozorni do sodobnih emigrantov, posebej študentov in mladih delavcev, da jim bodo lahko nudili oporo tudi v tujini.

Vsekakor je bogata bera priča številnih stikov s Slovenci zahodno in vzhodno od Ljubljane. Pogovor je potekal tudi o položaju na Sv. Višarjah, kjer bo krajnemu župniku treba pri-skočiti na pomoč za boljše in temeljitejšo pastoralno. Sredino popoldne so namenili sprostitvi. Obiskali so Castel Gandolfo, si ogledali stari in znameniti observatorij ter se ustavili ob Albanskem jezeru, ki papežu v času dopusta nudi prijetno naravno okolje.

Karlo Bolčina

Škof Anton Mahnič

Začetek postopka za njegovo beatifikacijo

Krški škof msgr. Valter Župan je 8. oktobra 2012 v zagrebški katedrali objavil začetek postopka za beatifikacijo škofa Antona Mahniča in za postulatorja imenoval mag. Saša Iljića, duhovnika krške škofije, ki

ničevo najbolj pomembno udeleževanje je bilo zbiranje mladine in obramba katoliških moralnih načel v javnosti, ki je bila prežeta z liberalizmom in sekularizacijo. Po prvi svetovni vojni je škof Mahnič od italijanskih oblasti bil

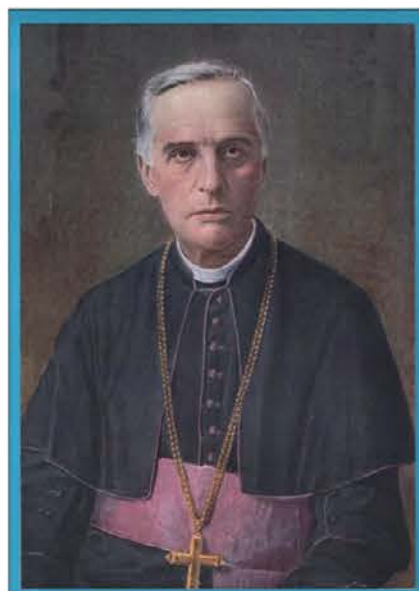
je ob tej priložnosti povedal: "Smo na začetku dolge poti in dolge priprave, ki bo gotovo uspešna, če bomo v škofu Mahniču tudi mi vsi našli zagonovnika. Vse spodbujam h goreči molitvi, da bi ga povzdignili na čast oltarja. Prav tako mislim, da nam je lik škofa Mahniča – tudi zaradi Hrvaškega katoliškega gibanja in zaradi različnih drugih reči, ki jih je zastavil, posebno pa zaradi zgleda življenja – lahko v veliko ohrabritev v času, v katerem živimo, v svetu in v naši domovini. Odkar smo pred desetimi leti njegove zemeljske ostanke iz cerkve Svetega Frančiška Ksaverja v Zagrebu prenesli v krško katedralo, vsako leto ob obletnici njegove smrti redno romamo na njegov grob".

Škof Anton Mahnič, ki je bil rojen v Kobdilu v župniji Štanjel, je bil krški škof od leta 1896 do 1920. Odlikoval se je z obrambo glagolske pisave, bil je ustanovitelj Hrvaškega katoliškega gibanja, osnoval je tiskarno v Krku, začel je izdajati več časopisov. Mah-

s Krka prežnan v mesto Frascati blizu Rima. Tam je hudo zbolel in odšel v Zagreb, kjer je v sluhu svetosti umrl in bil pokopan. Njegovi zemeljski ostanke so bili iz Zagreba preneseni v krško katedralo leta 2002.

Z velikim veseljem sprejemamo novico o začetku navedenega postopka in se krškemu škofu msgr. Valterju Županu za objavo začetka postopka prisrčno zahvaljujemo, prav tako se zahvaljujemo imenovanemu postulatorju mag. Saši Iljiću za pripravljenost in sprejem tako velike in pomembne odgovornosti. Vsem, ki bodo vključeni v delo in bodo pri pripravi ustreznega gradiva sodelovali, želimo obilo vztrajnosti in poguma. Naj jih spremlja in navdihujeta duh blagopokojnega pastirja Antona in priprošnja Device Marije Vnebovzete, zavetnice tako krške kakor tudi koprske stolnice.

Škof dr. Jurij Bizjak

Kard. Ravasi ponovno o pisatelju Rebuli Književnik in tudi duhovni ustvarjalec

Predsednik Papeškega sveta za kulturo, italijanski teolog in bibli-cist kardinal Gianfranco Ravasi je v nedeljski prilogi uglednega gospodarskega dnevnika *Il Sole 24 Ore* objavil svoj drugi daljši članek o pisatelju Alojzu Rebuli in njegovi ustvarjalnosti, kot jo je mogel spoznati iz najnovejših izdaj njegovih del v

man kot zbirko predavanj, razmišljanj, esejev in drugih spisov, ki jih je Rebuli izvirno napisal v italijanščini, pri založbi San Paolo v Milanu pa so izšli pod skupnim naslovom *Da Nicea a Trieste* (Od Niceje do Trsta). Kot sam piše, gre za dve knjigi iz tridelnega "projekta Rebuli", ki ga je s pomočjo založbe San Paolo izpeljala tržaška Knjižnica Dušana Černeta.

Kardinal Ravasi podrobno navaja teme in imena, ki so ga posebno pritegnili, od Filipa Terčelja do Jakoba Ukmarja in Srečka Kosovela. Pri tem poudarja, da Rebuli izhaja iz slovenske manjšine v Italiji in da ni zanimiv književ-

nik, ampak tudi kot duhovni ustvarjalec, ki globoko zajema iz svoje katoliške zasedranosti. Tudi naslov kardinalovega zapisa bi lahko smiselno prevedli takole: Duhovnost Alojza Rebuli. Krščanstvo, ki raste iz domače zemlje.

Kardinal Gianfranco Ravasi

Novi priprošnjiki v nebesih Benedikt XVI. razglasil sedem svetnikov

Papež Benedikt XVI. je razglasil sedem novih svetnikov, med katerimi je tudi prva svetnica med ameriški domorodci. Papež je življenje svetnikov označil za "popolnoma posvečeno Bogu in plemenitemu služenju svojim bratom". Kateri Tekakwitha, neuradno poznana kot "lilija Mohawkov", je bila več stoletij simbol upanja

otrok sprejela krščansko vero. Potem ko je preživela koze in osirotela, je zaradi globoke duhovnosti pridobila številne privrženice. Umrla je stara komaj 24 let. Na trgu pred baziliko sv. Petra v Vatikanu je slovesnost spremljalo več tisoč ljudi, med njimi več ameriških Indijancev. Številni so s seboj prinesli portrete razglašanih svetnikov.

Med tistimi, ki so postali svetniki, so tudi francoski misijonar na Madagaskarju, filipinski misijonar, ki je pri 17 letih umrl mučeniške smrti, nemška sestra v ZDA, ki je skrbela za go-bavce, in španska sestra, ki se je borila za pravice žensk.

Poznavalci razmer v Vatikanu ugotavljajo, da je izbira svetnikov povezana s prizadevanji katoliške Cerkve, ki želi poudariti potrebo po "novi evangelizaciji" v času, ko število aktivnih vernikov predvsem v Evropi in ZDA upada.

Kateri Tekakwitha

za ameriške Indijance. Leta 1980 jo je beatificiral prejšnji papež Janez Pavel II. Tekakwitha se je rodila leta 1656 očetu iz plemena Mohawk in materi iz plemena Algonquin. Pod vodstvom jezuitskih misijonarjev je že kot

Apostolsko pismo papeža Benedikta XVI. (4) Vrata vere

10. Na tej točki želim skicirati pot, ki bo pomagala pri globljem razumevanju ne samo vsebin vere, ampak tudi dejanja, s katerim se odločimo, da se bomo povsem svobodno docela zaupali Bogu. Med dejanjem vere in vsebinami, ki jim pritrjujemo, namreč vlada globoka edinost. Apostol Pavel omogoča vstop v notranjost te stvarnosti, ko piše: "S srcem verujemo... z usti pa izpovedujemo vero, in tako smo deležni odrešenja" (Rim 10,10). Srce pomeni, da je prvo dejanje, s katerim pridemo do vere, Božji dar in delo milosti, ki deluje in preobrača človeka vse do njegove najgloblje notranjosti. Primer Lidije je glede tega zelo

zgovoren. Sveti Luka pripoveduje, da je Pavel, medtem ko se je mudil v Filipih, šel v soboto oznanjat evangelij nekaterim ženam, med katerimi je bila Lidija, ki ji je "Gospod odprl srce, da je prisluhnila Pavlovim besedam" (Apd 16,14). Smisel, zajet v te besede, je pomemben. Sveti Luka uči, da poznavanje vsebin vere ni dovolj, če potem srca, ki je pravo človekovo svetišče, ne odpre milost, ki omogoča, da se zazremo v globino in razumemo, da je to, kar je bilo oznanjeno, Božja Beseda. Izpovedati z usti pa pomeni, da vera vključuje tudi pričevanje in javno nalogo. Kristjan ne more nikoli misliti, da je verovanje zasebna zadeva. Vera pomeni od-

ločiti se ostati z Gospodom in živeti z Njim. "Življenje z Njim" uvaja v razumevanje razlogov za verovanje. Ravno zato, ker je svobodno dejanje, vera zahteva tudi družbeno odgovornost do tega, kar verujemo. Cerkve na binkoštni dan jasno pokaže to javno razsežnost verovanja in oznanjevanja svoje vere vsem ljudem brez strahu. Dar Svetega Duha nas usposobi za poslanstvo in utrjuje naše pričevanje tako, da je to iskreno in pogumno.

Sama izpoved vere je hkrati osebno in skupnostno dejanje. Prvi subjekt vere je namreč Cerkve. V veri krščanske skupnosti vsakdo prejema krst, učinkovito znamenje vstopa v krog verujočega ljudstva za dosedanje odrešenja. Katekizem Katoliške Cerkve piše: "Verujem" je vera Cerkve, ki jo vsak vernik izpoveduje osebno, zlasti ob kr-

stu. "Verujemo" je vera Cerkve, ki jo izpovedujejo škofje, zbrani na koncilu ali bolj splošno bogoslužni zbor vernikov. "Verujem" pa tudi naša Mati Cerkve s svojo vero odgovarja Bogu in nas uči reči "verujem", "verujemo".

Kot lahko vidimo, je poznavanje vsebin vere bistvena pomena za zorenje osebnega soglasja oziroma polne pripadnosti z umom in voljo temu, kar nam predlaga Cerkve. Poznavanje vere uvaja v celovitost odrešenijske skrivnosti, ki nam jo je razodel

Bog. Soglasje torej predpostavlja, da kadar verujemo, svo-

bodno sprejemamo celotno skrivnost vere, kajti porok njene resnice je sam Bog, ki se razodeva in nam omogoča spoznanje njegove skrivnosti ljubezni. Po drugi strani ne smemo pozabiti, da mnogi ljudje v našem kulturnem okolju ne priznavajo daru vere, kljub temu pa iskreno iščejo zadnji smisel in dokončno resnico o svojem bivanju in o svetu. To iskanje je pristna "predhodnica" vere, saj ljudi usmerja na pot, ki vodi k skrivnosti Boga. Tudi sam človekov razum nosi v sebi potrebo po tem, kar "vedno velja in ostaja". Ta potreba predstavlja trajno povabilo, neizbrisno zapisano v človekovo srce, da stopimo na pot in poiščemo Tistega, ki ga sicer ne bi iskali, če nam ne bi prišel naproti. Vera nas vabi ravno k temu srečanju in nas v polnosti odpira zanj.

/ dalje

GORICA Msgr. Renato Podbersič o veri

Življenjska vera je močna, osebna in cerkvenostna

Prav na dan obletnice koncila in ob začetku leta vere je bilo 11. oktobra v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici t. i. predavanje za utrjevanje duha, ki ga je kulturni hram organiziral skupno s štandreško dekanijo in Skupnostjo družin Sončnica. Prelat Renato Podbersič, po rodu iz Vrtojbe, je po uvodnih besedah Mirjam Bratina govoril na temo *Verujem. Veruješ?*

Kaj je vera?

Veliko izkustev je v življenju človeka, eno temeljnih pa je verovati, je dejal predavatelj. Ni človeka na zemlji, ki ne bi imel vere oz. verovanja v nekaj. Z gledanjem, poslušanjem in prijemanjem niso izrabljene vse možnosti, ki so nam dane, kajti vera je stik s stvarnostjo, ki je drugačna, globlja kot gledanje. "Tudi ljubezen presega oprijemljiva dejstva". V Stari zavezi je izkustvo vere poimenovano s številnimi besedami, ki se nanašajo na drže, kot so zaupanje, varnost in upanje v Boga, v bitje, ki presega človeka in je večno. Samo v Bogu človek lahko najde varno sidro, na njem lahko zgradi svoje bivanje. V starozaveznem jeziku verovati pomeni odgovoriti na Božje delovanje. Bog se človeku razodeva kot tisti, ki ga ljubi in mu je zvest. Bog ga išče in notranje nagovarja. Človek, ki je od Boga ustvarjen, v sebi nosi pečat hrepenenja po Bogu. "Kot otrok, ki išče starše in se k njim vrača". Verovati pomeni reči Bogu 'da', zgraditi svoje bivanje na njem. Zato moramo spoznati njegovo odrešitelsko delovanje, ki se razodeva v človeški zgodovini. "Ne verujem v nekaj, ampak v nekoga". V knjigah Nove zaveze je vera odločilen odnos človeka z Bogom. Kristjan je tisti, ki veruje v Boga Jezusa Kristusa. Ni dovolj se ustaviti pri tem, da je bil Kristus dober in moder človek, zanimiva osebnost. Verovati pomeni sprejeti pričevanje o Jezusu, tudi o križanem in vstalem Bogu. "Križ ljudje najraje zavračajo, raje kot v vstajenje pa verjamejo v reinkarnacijo". Vera je tudi "tvegana pustolovščina", saj lahko ustvarja vznemirljive temine v našem razumu, ker Boga z razumom ne

moremo do kraja razumeti. Vera je podarjena, zahteva pa, da se zanjo trudimo, sicer lahko gre mimo nas. Vera ni samo odpoved in žrtev, a tudi polnost in neizmerna obogatitev, "največ, kar lahko človek v življenju doseže". Veren človek se zaveda, da zanj skrbi izredno dobri Bog, s katerim se lahko pogovarja. Kdor ne moli, lahko pride do intelektualne vere, a Boga ne doživi v toplini, ki jo doživljajo ljudje, ki se pogovarjajo. Vera zahteva od nas tudi moralna dejanja. Krščanska vera je osebna, hkrati pa tudi občestvena, cerkvenostna, zahteva neko javno vidnost. Kristjan ve, da je svet brez Boga tudi svet brez upanja. Nujnost Boga za svet in v svetu je tudi največje družbeno in politično vprašanje, ki postavlja kristjane pred dolžnost soodvisnosti: spoštovati morajo pluralizem, vendar obstajajo vprašanja, o katerih ni pogajanje, jih ne smemo pohoditi, sicer porežemo vejo, na kateri sedi človeštvo.

Današnja vernost

Danes vero večkrat opredeljuje šibko versko znanje. Ni stalnega verskega poglobljanja, zato "ostajamo z otroškimi pojmovanji" tudi v odraslih letih. "Če vero jemljemo zgolj kot navado, običaj brez globljih korenin, smo jo deformirali". Vero tudi pojmujejo kot servis, uslugo, ki se plača. V družini mnoge probleme verske vzgoje prepuščamo drugim, zlasti Cerkev, pa tudi starim staršem, ki ne morejo biti kos sodobnim potrebam otrok. Pomembni so starši! "Če očetje ne bodo prevzeli bolj aktivne vloge v verskem oznanilu v družini, ne bo verskega preporoda". Nadvse pomembno je otrokom dajati zgled. Na družbeni ravni je problem v tem, ker je vera pretrgala s tradicijo, opustili smo molitev, mašno povezavo z rajnimi, doslednejšo postno prakso, čut za materialno pomoč v župniji. Zdi se, da je vera nekaj obrobnega, sekundarnega v osebnem, zakonskem, družinskem in javnem

življenju, ne kot neka dodana vrednost vsem tem razsežnostim; v naših glavah se zdi "nekaj manjvrednega, za bolj nešolane ljudi, za tiste, ki niso aktivni v družbi. Kot taka ni vredna sodobnega, zrelega človeka. Če veruješ, si manj kot drugi, si zaostal". Danes je bolj popularna vera akcije, bolj površinska, manj kontemplativna. Danes vera nima mesta v javnem življenju, porinjena je v privatni sektor. Cerkev sama se danes kaže v neprimernosti potrebam sodobnega sveta; župnije se premalo povezujejo, duhovniki s težavo prepuščajo delo laikom. Pri prednostnih nalogah so še vedno preveč v ospredju materialne zadeve, manj pastoralne.

Vzroki za takšno stanje

Eden od vzrokov je oddaljevanje človeka od živega stika z naravo. Nismo dovolj v harmoniji z njo, ki močno govori o Bogu, ni več stika z naravnim krogom rojevanja in umiranja. Sodobni človek je obrnil na glavo svet vrednot, umaknil se je iz sveta duha in tako nazeval v kakovosti človeških in duhovnih odnosov. Zanaša se le na lastne sposobnosti, kjer je zelo nemočen. Vzroki so še zasičenost s sodobnimi mediji, ki ne dovolijo prostora in časa za poglobljenost, vedno manjša samostojnost človeka pred družbo, nepovezanost oznanjevalcev s svetom kulture, družbenim dogajanjem, ekonomijo in politiko. "Gre za vključenost božjega v svetno", da

pride npr. v ekonomijo tudi pošten človek. Nemoč družbe in Cerkev pri naglem prehodu iz kmečke v industrijsko in poindustrijsko ter internetno družbo je nadaljnji vzrok. "Pri oznanjevanju vztrajamo v Cerkv pri marsičem na ravni kmečke kulture". Oznanjevalci tudi ostajajo ob strani družbe in življenja, bojijo se stika s človekom, ohranjajo nek umetni položaj biti nad vsem, v praksi se izolirajo in postajajo neživljenjski. Tako Cerkev ni več pomemben dejavnik prenove duhovnega stanja v družbi.

Izhod iz tega stanja

Na osebnem področju je pomembno razbiti stereotip, da se versko poglobljanje konča z birmo. Potrebno je narediti izbor, kaj berem, kaj poglobljam. Brez osebnega stika z Bogom ne more biti žive vere in ne pravega celostnega pogleda na življenje. Vera ni le razumska, biti mora del življenja, ki se kaže tudi v dejanjih ljubezni. Zakonci potrebujejo danes druge zakonce, s katerimi se povezujejo in izgrajujejo svoj zakon. "Danes to ni eksotika, temveč krvava potreba, če hočemo vzdržati". Za družino moramo najti čas. Na cerkvenem področju lahko najdemo izhod iz krize v skupnostnih oblikah poglobljanja in izobraževanja. Laični sodelavci v župniji so lahko močni dejavniki in nosilci raznih oblik in načinov verskega poglobljanja. Na ravni bogoslužja ustvarjamo harmonijo med osebno in skupnostno vernostjo. Cerkev naj se tudi bolj pogumno postavi za pravice obrobni, zatiranih, zapostavljenih, na stran reševanja sodobnih uboštov in zasvojenosti. Na družbenem področju se ne bojmo pokazati svojega prepričanja. Bodimo malo bolj pogumni in pokončni! Potegujemo se za poštenje, skrb za delavca in majhnega človeka, visoke moralne zahteve, boj za ohranitev življenja. Prerastimo intimistično gledanje na vero, drug drugemu pomagajmo reševati naše duše. Življenjska vera raste, se pogloblja in prečiščuje; je močna, osebna in cerkvenostna, usmerjena v javnost in družbo, sicer kristjani nismo kvas ne sol ne luč za ta svet. Takšna je vera, zvesta izročilu in nauku Cerkev, ki pa se v izpovedovanju in življenjskih oblikah prilagaja novim časom ter se v tem vedno znova prenavlja, je sklenil msgr. Podbersič. / DD

(O cerkvenem davku in izstopih)

Denar služiš tudi med spanjem

Včasih doživljamo zabavne trenutke, tako da velikokrat mislim, da je kar celo leto pust. Med šopom časopisov, ki mi jih dnevno dostavljajo, je bila tudi kuverta, v njej pa listek z napisom: "Ali vi veste, da služite denar tudi, ko spite"? – Brez podpisa in brez datuma. Dejstvo je, da v tej lju-

govorilo: "Cenjeni gospod profesor Zapp! Ste v zmoti! Kot profesor prava morate vedeti, da kdor prostovoljno zapusti Cerkev, ne more biti več njen član"! Pa še pripis: "Sodba je pravnomočna in nanjo ni možna ponovna pritožba"! – Kratko, po nemško, brez italijanskega slepomišljenja!

bi Cerkv ne poznam duhovnika, ki ne bi povedal, da ko je v največji denarni tiski pri kakršnem koli župnijskem delu, če ima trdno vero, je tisto delo blagoslovljeno in se tudi stroški na neki način poravnajo, velikokrat tudi tako, kot bi si najmanj mislili! Za vse to pa je treba imeti vero in zaupanje v Boga! Pa to ne velja samo za pomožne butice (beri butaste duhovnike!), ampak za vsakega kristjana. To lahko mnogi potrdijo iz svojih izkušenj.

Tisti listek o služenju denarja – tako sem šele pozneje ugotovil – je bil namenjen meni kot duhovniku, ker je eden od dnevnikov na veliko pisal o cerkvenih izstopih v Nemčiji (nekaj o tem se je pisalo tudi v zamejstvu). Resnici na ljubo je treba priznati, da Nemci poznajo cerkveni davek že od 19. stoletja dalje. Ta se avtomatično odvde od plače za veroizpoved, ki jo oseba navede na delovnem mestu, in znese od 9 do 10 % prijavljene letne dohodnine. Ta davek plačujejo vsi, ki so v službi, tudi cerkveni uslužbenci, kateheti, prav tako duhovniki, škofje, verski uradniki katerekoli veroizpovedi. Prav zato ga glavnina nemških državljanov podpira in se z njim strinja. Prav tako lahko vsak davčni zavezanec od tega davka odbije vse, kar je dal v dobrodelne name-nine, in ima potrdilo. Rimskokatoliška Cerkev v Nemčiji šteje 25 milijonov vernikov. Lansko leto je registrirala 126.000 izstopov, na novo pa se je povečala njeno število za 135.000 članov. V tem so všteti krsti otrok in odraslih ter tisti, ki so ponovno zaprosili za vstop v Cerkev.

Od časa do časa poskrbijo tudi resni Nemci za izstop, kar s komičnimi primeri. Tako je pred leti vložil tožbo upokojeni profesor cerkvenega prava dr. Hartmut Zapp, ki je dolga leta poučeval na teološki fakulteti v Freiburgu. V tožbi je zahteval, da ostaja član Cerkev, vendar cerkvenega davka ne bo plačeval. Svojo zahtevo je utemeljil takole: "Spodaj podpisani Hartmut Zapp sporočam, da bom prenehal plačevati cerkveni davek kot državljani države Nemčije. Zahtevam, da ostane član Cerkev, ker članstvo Cerkev ne opredeljuje finančnega razmerja, ampak človekovo prepričanje". Sodišče v Leipzigu je kratko od-

Nemški škofje od vsakega, ki izstopi, zahtevajo, da ga krajevni župnik povabi na pogovor in mu tudi obrazloži, da mu z izstopom iz Cerkev preneha pravica do zakramentov, razen v smrtni sili, ne more imeti cerkvenega pogreba, ne more biti boter, marsikje se zatakne tudi pri obisku verouka otrok takšnih staršev. Enako je tudi pri nas. Kot poseben naj povem, da so pred desetletjem jugoslovanski delavci, še zlasti iz Bosne, v Nemčiji množično izstopali iz Cerkev, da ne bi plačevali tega davka. Ko pa so začela prihajati sporočila o izstopu v krstne župnije v Bosni, se je začelo zatikati. Ker so bili pošiljali na javnem vodili frančiškani, so takšne izstopajoče gladko izpisovali iz župnije in jim pošiljali na domače naslove sporočila o posledicah, ki jih imajo. Ker se velika večina ljudi sploh ni zavedala, kaj so naredili, so potem morale tamkajšnje škofije posredovati, da so bili ponovno sprejeti v Cerkev. Tedaj je med delavci bila znana jugoslovanska komunistična gonja, češ, koliko jih Cerkev skubi. Podobno se dogaja tudi danes. Določeni lobiji so znova na delu. Tega se verni Nemci – ne glede na veroizpoved, ki ji pripadajo – zavedajo, saj vse nemške veroizpovedi vsako leto javno sporočijo, kako so porabile sredstva, ki jih dobijo od cerkvenega davka. Tudi mi smo vsako leto obveščeni, kako italijanska Cerkev porabi 8 promilov, ki jih verniki naklonijo ob davčni napovedi. Mene muči pa nelepa skušnjava: rad bi postal neviden, da bi vsaj enkrat pokukal v davčne napovedi svojih ovčic pa tudi kozlov, v katerem okencu je njihov podpis za 8 promilov. Ali ga podarijo tja, kjer piše Katoliška Cerkev, ali pa, kot se je pred časom širokoustil znan kulturnik v eni od kavarn v naši zamejski Nici, da smo slišali tudi tisti s pomaziljeno butico, ki smo pili kavo pri sosednji mizi: "Jaz 8 promilov dam državi, ker sem njen državljani"! Sedaj že pokojni moj kolega je pogledal izpod očal, jaz pa sem se zamislil. In pomislite! Ko je ta državno zaveden kulturnik umrl, je bilo na njegovem pogrebu samo 6 cepcev s pomaziljeno butico! Vidite, da imamo v naši zamejski Nici celo leto pustni karneval!

Ambrož Kodelj

Tržaško-goriško romanje v Medžugorje

Marijo so prosili milosti

Prišel je zopet lepi čas, ko nas Marija, naša Mati kliče, vabi v Medžugorje – menim, da je prav, da sprehajamo ta Marijin klic in poročamo k njej. Tudi tokrat se je romanja udeležilo veliko ljudi z vseh koncev in krajev, kakor po navadi. Nabralo se jih je točno 50. Bili so Slovenci, Italijani, Furlani. Precej je bilo mladih in mnogi so prišli na romanje prvič. Na poti do Medžugorja je bilo v avtobusu dosti molitve, pa tudi petja.

Večerna maša v petek je bila ob 18. uri, na prostem, kajti cerkev lahko sprejme le 400 ljudi; bilo pa jih je ogromno, kajti ves prostor je bil poln. Vreme smo imeli vse dni

lepo in jasno. Po sv. maši je bilo češčenje Križanega Jezusa ob čudovitih meditacijah in melodijah v več jezikih. Isto se je ponovilo v soboto zvečer, z razliko, da je bilo tokrat češčenje evharističnega Jezusa. Kljub ogrom-

pretek, saj so spovedovali tudi zunaj na prostem. V nedeljo dopoldne smo imeli srečo: bili smo namreč v kraju, ki se imenuje Ranjena družina. Misli sestre Kornelije so nam vsem segle do srca, ker je v današnjih časih toliko ranjenih družin. Poudarila je, kako se z družinsko molitvijo dajo rešiti tudi take težave.

Pri italijanski sveti maši smo

vprašali duhovnika italijanskih romarjev, ali bi lahko sodelovala tudi naša skupina s slovensko pesmijo, pa je takoj dejal, naj lepo pri sveti maši pojemo samo slovenske

pesmi. Seveda smo na koncu zapeli še eno skupno italijansko. Mati Božja nas je združila v eno samo krščansko družino. Ko smo se vračali proti domu, je diakon Marko vodil katehezo v italijanščini. Potem so bili na vrsti pričevanja in sprostitev ob veselih narodnih pesmih. Ob slovesu v Rožni Dolini smo ga objeli in zaželeli, da bi čim prej spet poromali v Medžugorje.

Medžugorje

Medžugorje, Medžugorje milosti prepolni kraj, v mislih zmeraj tja se vračam, tam je zame zemski raj.

Kadar srce v strahu joče in ovija ga nemir, v Medžugorje priti hoče, tam Marija – sreče vir.

Mnogo let že poučuje, ko prihaja na ta svet, Mati Božja, Mati naša in tali se v srcih led.

Da ljubezen rajskomila bi objela celi svet, srčno se imejmo radi in molimo spet in spet.

Darko Durcik

Kratke

Popravek

V članek o premierskem večeru operete Pomladanska parada, ki je bil objavljen v zadnji številki Novega glasa, v četrtek, 18. oktobra 2012, se je vrnila neljuba napaka: Pihalni orkester Ricmanje ni nastopil pod vodstvom Aljoše Starca, kakor se je napačno zapisalo, ampak glasbenika Aljoše Tavčarja. Tavčarju se za spodrsrlaj opravičujemo. / Ured.

Festival komičnega gledališča Komigo 2012

V sredo, 31. oktobra 2012, ob 20.30, bo v Kulturnem domu v Gorici sedma predstava v letošnjem abonmaju Komigo, in sicer komedija Pravljice (za odrasle), v produkciji Tik Tak teatra iz Gorice in režiji Roberta Cotiča. "V nagradnem presenečenju Komigo 2012" se bodo predstavili trije goriški ljubiteljski igralci: Solange Degenhardt, Nadja Šuligoj in Robert Cotič. "Dodatek k presenečenju" bo projekcija prvega igranega filma v produkciji Komigo in AVP-S Nova Gorica "Ko mačke ni doma, miši plešejo" v režiji in scenografiji Ivana Saksida in Marina Marsiča. V glavnih vlogah nastopajo: Maša Braini, Miryam Komel, Aleksandra Marvin, Renza Pelesson, David Ambrosi, Vanja Hoban, Jan Komel in Andrea Pahor. Komigo prireja Kulturni dom in kulturna zadruga Maja iz Gorice, v sodelovanju s Kulturnim domom Nova Gorica, pod pokroviteljstvom goriške občine in pokrajine.

Dodatne informacije na uradu Kulturnega doma v Gorici (ul. Brass 20, tel 0481/33288, info@kulturnidom.it).

Gorica 50 let po drugem vatikanskem koncilu

V torek, 30. oktobra 2012, ob 18. uri, bo v mali dvorani Kulturnega doma v Gorici javno srečanje ob 50-letnici drugega vatikanskega koncila z naslovom "Gorica: 50 let po 2. vatikanskem koncilu - Gorizia: 50 anni dopo il concilio Vaticano II". Na večeru bosta sodelovala Jurij Paljk, urednik tednika Novi glas, in Mauro Ungaro, urednik tednika Voce Isonza. Večer bo vodil goriški novinar in teolog Andrea Bellavite. Srečanje bo potekalo pretežno v italijanskem jeziku.

Razstava Vesne Benedetič v goriški galeriji Ars

Razstavo slikarke Vesne Benedetič Poti / Percorsi v galeriji Ars nad Katoliško knjigarno, na goriškem Travniku 25, so prireditelji podaljšali do 4. novembra 2012. Ogled njenih več kot šestdesetih prelestnih akvarelov in risb je možen ob urnikih knjigarne.

Mobilna poslanska pisarna na Goriškem

Evropska poslanka Romana Jordan v Brdih

Dr. Romana Jordan Cizelj je v ponedeljek, 15. oktobra 2012, s "svojimi mobilnimi poslanskimi pisarnami" obiskala Goriško, Brda in "zamejstvo". Dr. Romana Jordan je slovenska poslanka v Evropskem parlamentu, članica poslanske skupine Evropske ljudske stranke (krščanskih demokratov), članica Odbora za industrijo, raziskave in energetiko (ITRE) ter nadomestna članica Odbora za okolje, javno zdravje in varnost hrane (ENVI).

Na delovnem kosilu v restavraciji Vogrič v Števerjanu se je dr. Romana Jordan srečala s predstavniki MO SDS Nova Gorica in OO SDS Brda ter s predsednikom konference Svetovnega slovenskega kongresa za Italijo Marjanom Terpinom in z odborom Občine Števerjan. Odbornika Milko Di Battista in Marjan Drufovka sta ugledni gostji predstavila prelep briško vasico na italijanskem delu Brd ter orisala kritično politično stanje v sami državi, tako da je sam obstoj Občine Števerjan na dolgi rok pod velikim vprašajem. Srečanje je sodilo tudi v sklop dobro utrjenih poli-

tičnih navez med Slovensko demokrasko stranko in pa Slovensko skupnostjo. Slovenska poslanka v EP, dr. Romana Jordan, si je zatem ogledala obnovljeni trg Svobode, vaško cerkev, župnijski dom ter občinsko hišo. Nadalje se je Jordanova odpeljala

občinskega odbora SDS Brda. Obisk se je končal z ogledom Vinske kleti Goriška Brda. Dr. Romana Jordan je bila zvečer v Viteški dvorani na gradu Dobrovo gostja dobro obiskane okrogle mize *Podnebne spremembe, obnovljivi viri energije*

v slovenski del Brd: obiskala je srednjeveško cerkev sv. Križa, ki je bila v času turške nevarnosti obdana z obzidjem in je služila kot protiturški tabor; nato še utrjeno vasico Šmartno, kjer sta ji izrekla dobrodošlico Franc Mužič, župan občine Brda, in Damjan Birtič, predsednik

in evropske smernice učinkovite rabe energije, ki jo je organiziral Forum za gospodarstvo SDS Goriške regije pod vodstvom Jožefa Semiča s sodelavci. Na okrogli mizi sta sodelovala tudi Silvan Peršolja, direktor Vinske kleti Goriška Brda, in Boris Jež, direktor Agroind Vipava. Ana

Marija Rijavec, članica mestnega odbora SDS Nova Gorica, pa je spretno povezovala vse posege. Dr. Romana Jordan je spregovorila o evropski energetski in okoljski politiki ter pozdravila projekte, ki jih izvajajo v Brdih in zamejstvu, in s tem njihovo uspešno črpanje sredstev iz evropskih skladov. "To je pravi pristop. Danes ni dovolj, da zgolj nekaj prodajaš, ampak je pomembno, da prodajaš zgodbo kraja, v katerem živiš, saj le-to ima dodano vrednost", je povedala poslanka. Silvan Peršolja je podčrtal prav ta segment njihovega delovanja v kmetijstvu,

saj njihova klet premore veliko uglednih znamk vina, ki jih prodajajo v majhnih količinah najboljšim ameriškim in japonskim petičnim trgovinam. O kmetijstvu, izboljšanju in škodi, ki jo je v zadnjih letih povzročila suša, je spregovoril tudi Boris Jež, ki je napore Evropske unije na področju dolgoročne okoljske politike ocenil kot pozitivne. Med poslušalci je sedela tudi državna poslanka Patricija Šulin, ki je prisotnim namenila tople besede.

Za izpeljavo res pestrega in zanimivega popoldneva gre zahvala tudi neutrudnemu Borisu Štiligoju in Janu Miklavcu, svetnikoma SDS Občine Brda, ter Teji Jelina, članici izvršnega odbora SDS Občine Brda in podpredsednici ženskega odbora SDS Občine Brda. Večer se je končal med prijatelji ob dobro obloženih mizi in kozarčku briškega.

MD

Dramska družina SKPD F. B. Sedej Števerjan
Limonada slovenica na festivalu Čufarjevi dnevi

Z velikim veseljem in zadoščenjem so igralci Dramske družine SKPD F. B. Sedej iz Števerjana sprejeli vest, da je bila njihova predstava *Limonada slovenica* avtorja Vinka Möderndorferja, v natančno izdelani režiji Franka Žerjale, sprejeta na festival ljubiteljskih gledaliških skupin iz Slovenije in zamejstva Čufarjevi dnevi 2012. Letos beleži ta festival že 25. izvedbo in je v teh letih postal odmeven, kot tudi nagrade, ki jih podeljujejo na njem. Strokovna žirija bo namreč podelila Čufarjeve plakete za najboljšo predstavo po izboru žirije (denarna nagrada), za najboljšo žensko vlogo, za najboljšo moško vlogo, o najboljši predstavi in prejemniku Čufarjeve plakete pa glasujejo tudi gledalci. Selektor Brane

Kraljevič je med 23 gledališkimi predstavami, ki so se skladno s pravilnikom prijave k sodelovanju, izbral 8 predstav, in sicer: *Zaigraj še enkrat sam* (Šentjakobsko gledališče Ljubljana); *Vražji fant z zahodne strani* (Loški Oder Škofja Loka); *Hipnoza* (KD igralska skupina pri GTČ Jesenice); *Otroci Lenta* (DKD Svoboda Senovo); *Mularija* (Gled. Šola I. gimn. Maribor); *Žaluzije ostali* (Dramsko društvo Sv. Jurij ob Ščavnici); *Burka o jezičnem dohtarju* (SKD Tabor Trst); *Limonada slovenica* (Dramska družina F. B. Sedej Števerjan). Pri izboru je selektor upošteval izbor besedila, njegovo aktualnost in primernost glede na uprizoritvene potencialne; dramaturško preglednost, ki se kaže v izčiščenosti in jasni zgodbi in me-

dosebnih odnosih; režijo, njeno jasno in profilirano vizijo in zanesljivo vodenje celotne uprizoritve; igro, ki se kaže v zaokroženo izdelanih likih s prepričljivo in intenzivno odrsko prisotnostjo; vizualno in zvočno opremo, ki morata biti domiselni, fantazijsko razkošni in funkcionalni. Letošnji Čufarjevi dnevi bodo potekali od 14. do 19. novembra v dvorani GTC Jesenice. Vsaka udeležena igralska skupina prejme priznanje za sodelovanje.

Števerjanskim igralcem in njihovemu režiserju Franku Žerjalu in vsem, ki so v zakulisju prispevali k izbrusenosti predstave, iskreno čestitamo za ta ponovni uspeh, ki se pridružuje tistemu z regijskega srečanja Linhartovega srečanja severne Primorske, na katerem je Marinka Černic prejela nagrado za najboljšo žensko stransko vlogo za vlogo Rozalije, ki je zaživela v njeni natančni in živahni igri ter jezikovni narečni barvitosti.

IK

Foto DPD

Iskriv žar, ki ga je tako živo znala pričarati množica nastopajočih pevcev, igralcev, glasbenikov, baletk pod vodstvom režiserja Jožeta Hrovata, dirigenta Hilarija Lavrenčiča, in koreografije Carolin Bagnati v opereti Pomladanska parada, pa tudi vsi tisti, ki so k zlahtni uresničitvi pripomogli v zakulisju, je še zadnjič zablestel v nedeljo popoldne, 21. oktobra 2012, na zadnji ponovitvi tega velikega kulturnega dogodka, ki je čudovito, z mladostnim zagonom in optimizmom praznoval 50-letnico Kulturnega centra Lojze Bratuž, nekdanjega Katoliškega doma. Val navdušenja, ki se je zrcalil v spontanem ploskanju na odprti sceni, in v končnem, bučnem in dolgotrajnem skandiranem ploskanju ter v odobravajočih vzklkih, je spremljal premiero in vse ponovitve, pri katerih je dvorana prekipela od števila gledalcev. Ti so zelo hvaležni vsem, ki so s pozhrtvovalnostjo ob utrjujočih vajah in z velikim veseljem do odrskega nastopanja odlično uresničili ta zahtevni kulturni podvig, poln zlahtnega umetniškega užitka. Hvala vsem za krasno doživetje!

Talentirana Števerjanka v italijanski televizijski nadaljevanki

Jasmin Kovic uspešna tudi na malem ekranu

Jasmin Kovic, prikupno mladenko vitke postave in prodornega pogleda, dobro poznajo vsi, ki vsaj malce spremljajo ljubiteljsko gledališko dogajanje na Goriškem. Marsikdaj se je namreč že izkazala kot igralka v predstavah, ki jih je na oder postavila Dramska družina SKPD F. B. Sedej iz Števerjana. Večkrat pa smo jo tudi občudovali kot režijsko izoblikovalko izvernih gledaliških uprizoritev, porojenih iz njenih zamisli, pa tudi kot režijsko asistentko in ne nazadnje v lanski uspešnici števerjanske Dramske družine, Möderndorferjevi ujedljivji komediji *Limonada*

slovenica, kot domiselno, na sodobne scenografske težnje opirajočo se snovalko scene, za katero je prejela pohvalo na regijskem delu 51. Linhartovega srečanja - srečanja gledaliških skupin iz Slovenije in zamejstva. Tokrat pa smo njene igralske talente lahko občudovali tudi na malem ekranu. Kovičeva je namreč lansko leto, ne da bi za to izvedeli, po več avdicijah, bila izbrana za igralsko zasedbo televizijske nanizanke *Sposami* (Poroči se z mano), v kateri pod vodstvom režiserja Umberta Marina v glavnih vlogah nastopata nekdanja miss Italije Francesca Chillemi in Daniele

Pecci. Onadva sta mladi par Nora in Ugo, ki se ločujeta, a prisilno sobivanje na službenem mestu, vodita namreč poročno agencijo, utrdi njuno ljubezensko razmerje. In prav te agencije se poslužita tudi Maja, ki jo prepričljivo igra Jasmin Kovic, in njen izvoljenec Lorenzo, ki ga je odigral Lorenzo Bugliesi. Ona je ciganskega rodu, a je ostala v Italiji zaradi študija in zatajila svoj izvor tudi italijanskemu zaročencu, ki ima za mamo strogo Nemko. Na poročni dan pa se vse razkrije, tudi zato, ker pridejo na poroko njeni bučno glasni sorodniki, oblečeni v pisana oblačila. To razkritje bi skoraj škodovalo njuni zvezi, a ljubezen premosti tudi to težavo. Jasmin s svojimi bujnimi kostanjevimi lasmi in izrazitimi

Lučka Počkaj in Jasmin Kovic

oči je bila res lepo, privlačno dekle - ciganka, ki se v posebnem sijaju prikaže, ko ji sorodnice oblečejo razkošno "cigansko poročno obleko". Res dober vtis je napravila tudi v televizijski epizodi nanizanke v šestih nadaljevanjih, ki so bila na sporedu ob ponedeljkih in sredo na prvem

televizijskem programu Rai kot koprodukcija radiotelevizije Rai in družbe Titania. Zgodbo v nadaljevanjih, ki so jo v glavnem snemali v Trstu (kadre, v katerih nastopa Kovičeva, so posneli v Trstu, na Devinskem gradu in Opčinah), je med drugimi podprl Filmski sklad FJK. V njej so epizodne vloge odi-

grali tudi Lučka Počkaj, nekdanja članica SSG, sedaj igralka v SLG Celje, kot Majina teta, Franko Korošec kot delavec, ki se povzpne visoko na žerjal iz protesta zaradi izgube dela, in Tjaša Dornik. Jasmin Kovic, po triletnem študiju na goriškem Damsu, obiskuje sedaj drugi oz. peti letnik za magistrsko diplomu na fakulteti za gledališke vede na univerzi v Bologni. Ob čestitkah, da je bila izbrana ob gotovo precejšnji selekcijski konkurenci in tako prepričljivo prestala tudi to televizijsko izkušnjo, ji želimo, da bi čim boljše opravila še ta zadnji del študija in da bi se ji izpolnile želje delati v poklicnem gledališču in da bi še dolgo ostala tako pozorna in zvesta sooblikovalka prireditvev v domačem števerjanskem društvu, kjer je nedvomno domiselna, živahna in vztrajna gonilna sila Dramske družine.

IK

30-letnica Društva slovenskih upokojencev za Goriško

Z optimizmom prežeto razvejeno delovanje

Z veliko mero optimizma, ustvarjalne zagnanosti in čvrstega ponosa nad svojimi dosežki so člani ene najštevilnejših stvarnosti našega organiziranega življenja - Društvo slovenskih upokojencev za Goriško - v petek, 19. oktobra, praznovali 30. obletnico obstoja in plodnega delovanja.

"Tridesetletnica ni dolga doba, a za vsako ustanovo ali društvo je pomenljiva, ker se v takem obdobju razmere prav gotovo spremenijo ali v dobro ali tudi v slabo", je v Kulturnem domu - po uvodnih pesmih Ženskega pevskega zbora pod vodstvom Aleša Hobana - začel svoj govor predsednik DSUG Emil Devetak. Začetki društvenega delovanja od leta 1982 dalje niso bili rožnati. Prvi predsednik Milan Paulin, za njim pa Miladin Černe sta z društvenci premoščala težave s požrtvovalnostjo in zagonom, delovanje je bilo učinkovito, število članov je postopoma narasčalo, društvo se danes lahko pohvali z razvejenim delovanjem v prid ljudi. In vendar se je v tem času marsikaj spremenilo v načinu življenja in mišljenja. Vedno več je birokratskih predpisov in zapletov, ki bremenijo upravljanje društva. "Kljub temu pozitivno ocenjujemo društveno delovanje, saj je vi-

Šest umetnic s Paljkom. Spodaj E. Devetak

den uspeh". Upokojence je Devetak spodbudil, naj odločno kljubujejo "nevšečnim novostim z znanjem in izkušnostjo" ter naj vztrajajo, da se ohrani "optimistična miselnost, ki pomaga premagovati življenjske tegobe, osamljenost, bolehnost in druge še hujše

imenu PD Rupa-Peč in članici ŽePZ Dorici Maraž, dolgoletni pevki v Rupi, daroval šop cvetja. V imenu SKGZ in seveda Kulturnega doma je Igor Komel pozval upokojence, naj prenešajo na mlajše generacije zavest, da je kljub vsemu vredno delati za skupnost. Županja občine

Sovodnje Alenka Florenin je povedala, da občinske uprave zelo cenijo povezovanje med ljudmi, ki ga spodbujajo upokojenci. Nataša Paulin, hčerka Paulina, je dejala, da je s tem društvom zrasla, kot članica, zraven pa še kot predsednica Glasbene matice še vedno čuti potrebo po tem, da pomaga graditi

zdravstvene težave". Posebno razveseljivo je bilo videti, kako lepi odnosi so se splekli med DSUG-om in sorodnimi organizacijami v Sloveniji. Na slavlju so namreč goriški upokojenci čestitali in hkrati zaželeli še tesnejše sodelovanje predsednik Pokrajinske zveze Društva upokojencev Severne Primorske Alojz Vitežnik, predsednik Društva upokojencev Nova Gorica Zoran Matjac, predsednik DU Solkan Božo Markič in predsednica DU Deske Majda Rejec. V imenu Zveze društev upokojencev Slovenije, ki šteje 320 tisoč (!) članov, je Aldo Ternovec izročil goriškemu društvu plaketo s častnim priznanjem Zveze DU Slovenije. Iz Trsta sta čestitke prinesli predsednica krožka KRUT Pierina Furlan in predsednica tržaškega DU Sonja Božič. Ivo Kovic je čestital v

prihodnost naše skupnosti. Lep prikaz ustvarjalnosti, za marsikoga pravo presenečenje, je pomenila razstava šestih članic društva, o kateri je na prazniku spregovoril naš urednik Jurij Paljk. Sabina Milanič, Albina Pintar, Silva Stantič Prinčič, Karmela Rusjan, Ivanka Škorjanc in Emilija Mask Togut so s svojimi različnimi likovnimi govoricami pravi "požirek čiste vode", saj iz razstavljenih del veje svetla, topla, mediteranska paleta življenja zapisanih barv, pravi mladostni optimizem. Umetnice so ali samoukinje ali pa so se izoblikovale pri uglednih umetnikih oz. na tečajih. Tokrat so se predstavile z deli v tehniki olja ali akrila na platno. Njim in sploh društvu, ki je nato nadaljevalo svoj praznik s skrbno pripravljeno družabnostjo, je Paljk zaželel še veliko uspehov.

Pevma / Koncert: Hruški fanti

V organizaciji združenja Krajevna skupnost Pevma-Štmaver-Oslavje in župnije sv. Mavra in Silvestra bo v soboto, 28. oktobra, ob 20. uri v cerkvi v Pevmi koncert, na katerem bodo nastopili Hruški fanti. Gre za skupino ljudskih pevcev iz vasi Hrušica v Brkinih. Ustanovili so jo leta 1995. Hruški fanti sami zbirajo, zapisujejo in se učijo starih ljudskih pesmi, ki se prenašajo iz roda v rod. Pojejo v značilnem slovenskem tri ali štiriglasnem petju z vodilnim drugim tenorjem. Dva najstarejša pevca sta rojena leta 1935, najmlajši pa komaj leta 1992, torej 57 let kasneje. Skupina je doslej izdala dve zvočni kaseti s skupaj 34 pesmimi in dvojni CD z 42 pesmimi, nastopala pa v številnih krajih doma in na tujem, samostojno ali tudi z uglednimi glasbeniki. Za svoje kakovostne dosežke je prejela številna priznanja. Toplo vabljeni v Pevmo!

Na orgle igra goriška rojakinja Suzi Ferfaglia Koncert baročne glasbe v beneški baziliki

V torek, 30. oktobra, bo v sloviti baziliki sv. Marka v Benetkah prav poseben koncert sakralne glasbe. Na sporedu so skladbe baročnih skladateljev iz 17. stoletja, Italijana Giovannija Gabrieli in Poljaka Mikolaja Zielenskega. Izvajali jih bodo priznani solisti in eden ali več zborov, na orgle pa bo igrala goriška rojakinja in uveljavljena glasbenica, ki že več let živi na Poljskem, Suzi Ferfaglia. Dogodek, posvečen spominu na beneškega patriarha in papeža Janeza Pavla I. ob stoletnici rojstva, organizirajo v letu vere Prokuratorij bazilike sv. Marka, Poljski inštitut iz Rima, poljsko

Kulturno ministrstvo in fundacija Capella Cracoviensis. Ob 400-letnici objave del Offertoria totius anni in Communiones totius anni Mikolaja Zielenskega v Benetkah (gre za 120 skladb) so Madrigalisti Capelle Cracoviensis in zbor Collegium Zielenski, solisti in glasbeniki iz Krakova pod vodstvom dirigenta Stanisława Galonskega posneli kar šest zgoščenk z monumentalnim opusom poljskega skladatelja. Za ta podvig so že prejeli več državnih in mednarodnih uglednih priznanj in odličij. Koncert se bo začel ob 20.30, vstop je prost.

V organizaciji doberdopskih krvodajalcev Predavanje o raku na črevesju in dojkah

Združenje prostovoljnih krvodajalcev iz Doberdoba in posoško zdravstveno podjetje št. 2 sta organizirala v sodelovanju z občino Doberdob v četrtek, 11. oktobra, javno srečanje o temi preventivne rakastih obolenj na črevesju in dojkah. Srečanje sta uvedla predsednik krvodajalcev Aldo Jarc in zdravnik Michele Luise, odgovoren za Funkcionalno enoto, namenjeno onkološkemu screeningom pri zdravstvenem podjetju. Po uvodnem pozdra-

razvijajo v našem telesu. Posebnosti patologa so te, da v čim krajšem času obvesti kirurga, ki zdravi osebo, katere značilnosti in kako velike so rakaste celice. To je zelo pomembno pri operaciji bolnikov. Nato je imel besedo dr. Jože Stacul, kirurg v goriški bolnišnici sv. Janeza ob Boga. V slovenščini in italijanščini je obrazložil potek kirurškega posega na dojkah. Na koncu je predaval še dr. Alessandro Giurisa, odgovorni na oddelku za endoskopijo v

tržiški bolnišnici San Polo. Številnemu občinstvu je dopovedal, katere izvide moramo narediti, da najdemo raka na črevesju. Ti izvidi niso boleči in jih lahko naredi vsakdo in brezplačno, star od petdeset let naprej. Večer je sklenil predsednik Aldo Jarc z zahvalo zdravnikom za njihove posege, ki so bili zelo pomembni in učinkoviti.

tržiški bolnišnici San Polo. Številnemu občinstvu je dopovedal, katere izvide moramo narediti, da najdemo raka na črevesju. Ti izvidi niso boleči in jih lahko naredi vsakdo in brezplačno, star od petdeset let naprej. Večer je sklenil predsednik Aldo Jarc z zahvalo zdravnikom za njihove posege, ki so bili zelo pomembni in učinkoviti.

Obvestila

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIIIT2C

S pripisom: za SKLAD SILVANA KERŠEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Založništvo tržaškega tiska. Katoliška knjigarna, Goriška Mohorjeva družba in založba Mladika vabijo na kavo s knjigo v Katoliško knjigarno, v četrtek, 25. oktobra, ob 10. uri. Ivana Suhadolc bo v pogovoru z Martino Kafol predstavila svojo knjigo Sirena, slovenski glas v Tržaškem zalivu.

Krožek Anton Gregorčič vabi na spominski obisk pomembnih Slovencev, ki so delovali na verskem, kulturnem, šolskem, družbenopolitičnem področju in počivajo na goriškem mestnem pokopališču. Obisk bosta vodili občinska svetnica Marilka Koršič in časnikarka Erika Jazbar; potekal bo v sredo, 31. oktobra 2012, ob 15.30.

Slovenska skupnost sporoča, da je v oktobru pokrajinski sedež (drevored 20. septembra 118, Gorica) odprt za javnost vsak ponedeljek od 16. do 18. ure. Goriški občani lahko občinskim svetnikom SSK sporočajo odprta vprašanja v odnosu do občine. Za informacije: 0481-549161.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v soboto, 3. novembra, tradicionalno martinovanje v restavraciji Kapriol (Dol). Vpisujejo do zasedbe mest na avtobusu po tel. št.: 0481 882183 (Dragica), 3471042156 (Rozina F.), 0481 20801 (Sonja K.), 0481 884156 (Andrej F.).

Hiša pravljic organizira mini šolo slovenščine, italijanščine, angleščine: otroci skozi pravljice, besedne igre, glasbo, ustvarjalni gib in likovno umetnost razvijajo komunikacijske in motorične spretnosti. Informacije: Martina Šolc mob. 3341243766 ali e-mail: ivanasolc@gmail.com.

Hiša pravljic nudi individualne in skupinske lekcije iz vseh predmetov za učence osnovnih in srednjih šol ter dijake višjih šol. Informacije: Martina Šolc mob. 3341243766 ali e-mail: ivanasolc@gmail.com.

Masaža in igre za dojenčke: Hiša pravljic organizira v Sovodnjah tečaj masaže za dojenčke od 3. do 12. meseca. Informacije: Martina Šolc mob. 3341243766 ali e-mail: ivanasolc@gmail.com.

Iščem delo kot pomočnica v gospodinjstvu (likanje, čiščenje, kuhanje) ali negovalka starejših oseb. Tel. 003865-3001328.

Nudim varstvo otrok na svojem domu, lokacija Miren. Starost: 0 mesecev - 5 let. Več informacij: 00386 40 700111.

Nudim likanje in čiščenje. Kličite na tel. 0038640153213. **Po poklicu** sem ekonomist. Z veseljem bi nudila pomoč pri pisarniških delih za začetek tudi po 4 ure. Kličite na tel. 0038641529652.

Prijazna in zanesljiva mlajša gospa z izkušnjami nudi čiščenje in likanje ali nego

starejših in bolnih ter pomoč pri gospodinjstvih delih. Tel. št. 00386 70777512.

Darovi

Na njeni poti v večnost sem spremljal sestrnico Valerijo Cotič, z mislijo in brez cvetja, ker sem v spomin daroval 50 evrov za Združenje prostovoljnih krvodajalcev iz Sovodenj. Julijan Ožbot z družino

N. N. Gorica daruje za misijonarja Danila Lisjaka 500 evrov, za misijonarja Ernesta Saksido 500 evrov, za misijonarja Pedra Opeko 500 evrov in za Novi glas 1.000 evrov.

Za cerkev sv. Ivana: v spomin na Olgo Humar vd. Lipičar darujejo družine Bonita, Badagliacca, Faganel, Tosorati, Spanghero, Padovan, Visintin in Zidarich 90 evrov.

Čestitke

Davidu in Anjo Bensa je osrečil prihod **Vanesse**. Srečnim staršem, bratcu Vladimirju, teti Marti, predvsem pa noni Anki Komjanc iskreno čestita travniški zbor z organistko prof. Lojzko Bratuž.

V petek, 19. oktobra 2012, je na Ekonomski fakulteti Univerze v Vidmu z najvišjo oceno (110) in pohvalo končal študij ekonomije Simon Koren. Za ta pomembni življenjski dosežek mu iz srca čestitajo vsi domači in goriški prijatelji ter mu želijo veliko uspeha na poklicni poti. Iskrenim čestitkam se pridružuje uredništvo Novega glasa.

Chiara Mucci je uspešno dokončala študij pravnih ved na videmski univerzi. Z njo se veselijo in ji čestitajo člani Prosvetnega društva Štandrež.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 26.10.2012 do 1.11.2012)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob sobotah**, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30.

Sporod: **Petek, 26. oktobra** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Nedelja, 28. oktobra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 29. oktobra (v studiu Andrej Baucon): Narodnozabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - Iz krščanskega sveta - Zanimivosti iz naših krajev - Obvestila.

Torek, 30. oktobra: (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 31. oktobra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Učitelj vinarstva Matija Vertovec - Izbor melodij.

Četrtek, 1. novembra (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti doma in po svetu - Obvestila.

MOŠKI PEVSKI ZBOR MIRKO FILEJ GORICA

prireja

KONCERT OB 100-LETNICI ROJSTVA PROF. MIRKA FILEJA

nedelja, 28. oktobra 2012, ob 15. uri
velika dvorana KC Lojze Bratuž - Gorica

sodeluje MePZ ZVON s skupino tamburašev iz Šmartnega pri Litiji

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

ZAHVALA

Slovenskemu kulturnemu centru
Lojze Bratuž za petdeset let

Teh naših petdeset let

...
In petdeset let je petdeset,
je sto,
je več,
je veliko obrazov,
je veliko dobrih ljudi,
ki so
in smo
in bomo
in bodo
s toplino
in z Božjo pomočjo
mislili,
delali,
sanjali,
peli,
gradili,
ker danes smo,
ker upamo,
ker vemo,
da bomo skupaj še,
tu,
zase,
za druge,
za dobre ljudi.

Jurij Paljak

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

se iskreno zahvaljuje vsem nastopajočim solistom, igralcem, baletkam, otroškemu in odraslemu zboru, godbenikom, orkestršem, režiserju Jožetu Hrovatu, dirigentu Hilariju Lavrenčiču, koreografinji Carolini Bagnati, scenografu Aleksandru Starcu, prevajalcu Ivanu Tavčarju in vsem dragocenim sodelavcem na odru in za odrom, ki so pomagali pri realizaciji in pripomogli k uspehu operete Pomladanska parada. Hvala za vaš talent, hvala za sodelovanje in krasno vzdušje, ki ste ga ustvarili ob skupnem delu. Hvala, da smo v najlepši obliki proslavili 50-letnico našega kulturnega hrama Katoliškega doma-danes Kulturnega centra Lojze Bratuž.

Stoletnica rojstva prof. Mirka Fileja Duhovnik, glasbenik in zavzet kulturnik

Dne 28. oktobra 2012 bo minilo 100 let, odkar se je v Medani v Brdih rodil duhovnik, glasbenik in kulturnik Mirko Filej. Med goriškimi in tržaškimi rojaki je malo več takih, ki so ga osebno poznali ali z njim sodelovali. To so predvsem nekateri duhovniki, pevovodje, pevci in prosvetni delavci.

Združene cerkvenih pevskih zborov – Gorica je leta 2002 izdalo zbornik z naslovom Mirko Filej (1912-1962). V njem je veliko besedil in fotografij posnetkov, v katerih sta Filejevo življenje in delo prikazani v vsem svojem bogastvu in raznolikosti. Na prvem mestu je prispevek o skladateljevem življenju in delu. Potem ko se je prof. Filej iz Trsta, kjer je študiral glasbo na konservatoriju in kjer je že poučeval

petje na slovenskih solah, preselil v Gorico, se je popolnoma vživel v novo okolje. Začel je uvajati dejavnosti, ki so še danes žive med goriškimi Slovenci, njihovimi društvi in pevskimi zbori. Današnje kulturne stvarnosti na Goriškem si ni mogoče predstavljati brez njegovega deleža. Njegovi prvi pevski nastopi segajo v petdeseta leta preteklega stoletja. Pripravil je bogat spored za tržaški in celovški radio. Njegovi prijateljski stiki s koroškimi Slovenci so bili vseskozi živahni in uspešni in se ohranili do njegove smrti. Organiziral je tabor v Števerjanu, že takrat je naštudiral vrsto novih skladb za gostovanje na Koroškem. Med njimi je bila tudi zahtevna kantata Jettejeva prisega, ki jo je na besedilo Simona Gregorčiča uglasbil Hugolin Sattner. Med Filejevimi zamislili ni mogoče spregledati revije pev-

skih zborov, ki jo je na čast sv. Ceciliji poimenoval Cecilijanka. Na solah, kjer je poučeval, je vabil dijaške zборе in z njimi tudi nastopal. Njegova zamisel so tudi božični koncerti v goriški stolnici, ki so se nato redno ponavljali do danes. Leta 1953 je prof. Filej ustanovil orglarsko šolo. Prizadeval si je tudi za gradnjo Katoliškega doma, sedanjega Kulturnega centra Lojze Bratuž.

Pri svojem neutrudnem delu ni poznal ovir in daljav; kamor je prišel, tja je prinesel ognjevitost in toplotno besedo. Poznali smo ga kot zahtevnega in odločnega, toda izredno prijaznega profesorja in pevovodjo. V že omenjenem zborniku je o Mirku Fileju kot glasbeniku pisal Mirko Špacapan. Svoje spomine nanj so tu objavili še Oskar Simčič,

Karel Brešan, Adela Ferletič, Ivo Bolčina, Mariza Perat, Karel Lavrenčič, Zdravko Klanjšček, Maks Komac, Iva Hrovatin, Marilka Koršič, Silvan Kerševan, Martin Kranner, Andrej Bratuž in Lojzka Bratuž. Filejeva smrt je globoko pretresla našo skupnost. Tako veličastnega pogreba ljudje niso pomnili. Ljubka Šorli je v sonetu napisala: *Bogato Bog pravipla mu plačilo / za delo brez miru za pesem milo, / za solzo vsako in za vsak smehljaj.*

V tem spominskem zapisu ob Filejevi stoletnici smo se spomnili samo dela njegove ustvarjalnosti. O njem je veliko napisanega, tako v omenjenih zbornikih kot v Primorskem biografskem leksikonu in še kje. Ohranjajmo ga še naprej v toplem in hvaležnem spominu.

LB

Zgodovinska zgodba iz Breginja Rudolf - Rudi Šimac: "Brginci"

Na knjižnih policah se je pred kratkim znašla nova knjiga, zgodovinska zgodba *Brginci* univ. dipl. oec. Rudolfa-Rudija Šimca, gospodarstvenika, politika, pisatelja in javnega delavca. Izšla je v samozaložbi v Novi Gorici, 2011, pod lektorsko roko Petre Kavčič in oblikovalsko roko narodoslavca, pisatelja in slikarja Pavla Medveščka ter z bo-

gatimi ilustracijami akademskega slikarja Rudija Škočirja.

Kratek avtorjev curriculum vitae Šimac se je rodil v Breginju (v narrečju: Brginu) leta 1935 preprostim kmečkim staršem. Velika ukaželjnost ga je iz rodne vasi zanesla v širši slovenski svet. Najprej na gimnazijo v Idrinju, na kateri je ob pridobivanju splošne izobrazbe prizadeveno požiral znanje tudi o lastnem narodu, njegovi zgodovini in kulturi. Nato je diplomiral na Ekonomski fakulteti v Ljubljani in se takoj pognal v vrtnec življenja. Kot eden najmlajših slovenskih županov je po vojni z vsem zanosom gradil Novo Gorico, bil delegat Zveznega zbora jugoslovanske skupščine, odločno podprl reformne poskuse svojega političnega vzornika Staneta Kavčiča, padel z njim vred v nemilost režima in se umaknil v gospodarstvo. Vmes si je ustvaril družino, spravil h kruhu tri otroke, sina in dve hčeri, si na strminah Škabrijela nad Novo Gorico zgradil prijeten dom, obdan s sadjem, trto in celo oljko, in z razgledom na morje.

Ob delu v gospodarstvu pa mu njegov ustvarjalni duh ni dal miru. Stopil je na čelo velikega projekta Primorska poje, brez katerega ni danes skoraj ni mogoče zamisliti Primorske, ga vodil polna tri desetletja in prek njega utrjeval primorsko domoljubje. Menil je, da se moramo Primorci v svoji stoletni izpostavljenosti pritiskom neprijetne zahodne sosedbe nasloniti na najširše sloje ljudstva pri obrambi lastne kulture in identitete. Zato je menil, "da morajo peti vsi rodovi". Bil je hkrati pobudnik in dejavnik velikega gibanja slovenskega podeželja v boju za vrnitev zemlje agrarnih skupnosti slovenskim vasem. Gibanje se je razmahnilo po celi Primorci in naprej po Sloveniji ter daje svoje prve rezultate. Deloval je tudi v Forumu za Goriško, ki se bori, da bi Goriška ponovno pridobila pomen in položaj, ki ga je nekoč že imela v primorskem prostoru.

Na jesen življenja se je umaknil v zasebnost, premeleval sporočila o preteklih časih, ki jih je prejemal od svojih starejših brginskih rojakov, jih preverjal v zgodovinskih virih, jih postavil v zgodovinski kontekst, iz česar je potem nastal njegov knjižni ciklus. Najprej njegove tri knjige *Kako se je začelo na Sovci 1915*, s katerimi je postavil pravi spomenik svojim brginskim rojakom, ki so, izpostavljeni najtežjim preizkušnjam krvavega vojnega meteža prve svetovne vojne, v nekaj letih kar petk-

rat menjali gospodarje in bili vedno v prvi bojni črti, ko je bilo treba braniti slovensko zemljo pred pohlepim Lahom. Sledilo je knjižno delo *Legenda*, v katerem se je avtor vrnil v leta 1476-1479, ko so Turki večkrat vdirali na Goriško in Furlanijo ter ju oropali in opustošili, nato so se, po ljudski legendi sodeč, leta 1477 gorske vasi združile in v nekaj dneh improvizirale svojo obrambno vojsko, zvabile prodirajočo močno turško konjeniško enoto na zaledenelo Kobaško blato in jo tam porazile. O novi, četrti Šimčevi knjigi *Brginci*, ki je tudi svojevrsten spomenik brginskim rojakom, pa bomo spregovorili v nadaljevanju.

"Brginci" Zgodba opisuje veliko brginsko tragedijo, ki naj bi se po ustnem izročilu, ki ga potrjujejo tudi zgodovinski viri, zgodila "v davnem času nazaj", neke sredi 17. stoletja, ko v naših krajih še ni bilo poljščin, kot sta krompir in koruza, in ko so se nad gorsko vas zgrinile vsakršne nesreče. Ob pogostih turških pustošenjih je tedaj Breginj doživel dvoje sušnih let, ki sta uničili pridelke, pa hudo zimo in pogin živine sredi nje, napade sestradanih tolovajev in še marsikaj drugega. Vas, ki je tedaj spadala pod Beneško republiko, je še pravočasno zaprosila za pomoč pri lokalnih doževih oblasteh, a je ostala neuslišana. Tedaj že hiračoča, nekdanj mogočna Serenisima, ni bila več sposobna niti braniti svojega ozemlja pred uničujočimi turškimi naskoki niti reševati svojih notranjih problemov, zlasti ne v odmaknjenih obmejnih gorskih krajih in jih je tako prepustila njihovi usodi. Zavedajoč se teh dejstev, so tistega leta Brginci pred zimo postrgali v naravi, posušili in pospravili v svoje kašče vse, kar je človeški želedec še zmožal prenesti, od raznih gozdnih živali, prek okusrs, zrnja črnega trna pa vse do količak užitnih zeli. Vendar se ni izšlo, ker je bilo v vasi preveč lačnih ust. Tako je z lakoto trkala na vrata tudi smrt. Ljudje so začeli hirati, ovečene dojke mater so ostajale brez mleka, otroci so nemočni jokali. Pomoči od zunaj ni bilo, niti od sosednih vasi, saj so bili vsi v podobnem položaju. Treba je bilo hitro in odločno ukrepati. In kruta odločitev je padla: stari, bolni in neboljgani morajo umreti, da otroci in ostali preživijo. Druge izbire vas ni našla. Prišel je sodni dan in vaški župan, tudi sam zapisan smrti, je vzel v svoje roke mrtvaški obred in do zadnjega izpolnil kruto sodbo vasi, tudi nad samim sabo kot poslednjim obsojencem. Krutemu prizoru so morali prisostovati tudi otroci, da so bili priče strašni žrtvi, ki so jo sprejeli nase starci, da je vas lahko preživela.

Ob koncu zime je Breginj obiskal "Luogotenente", dožev glavar iz bližnjega Vidma, zaman povpraševal po županu in se, med običajnim vsakoletnim ogledom meje v vasi, zaskrbljeno zagledal v množico svežih grobov na pokopališču. Preživeli so mu z vsem obzirom povedali, kaj se je v vasi zgodilo. Nekaj časa je zamišljeno gledal v tla in nato na kratko končal: "I colpevoli sono morti. Il vecchio ha salvato il suo villaggio. Il caso e' chiuso" (Krivci so umrli. Stari župan je rešil svojo vas. Primer je končan). Nato se je obrnil proti otrokom, dvignil roke, kot bi jih hotel blagosloviti, in glasno vzkliknil: "Vita vixit! (Življenje je zmigalo!)" Iz globokega spoštovanja do svojih gorjanov, ki so bili skozi stoletja sposobni vsakrš-

nih žrtev, da bi obranili življenje, dom, jezik in svojo zemljo, se jim je avtor oddolžil tudi s temle posvetilom na začetku knjige: "Slovenskim vasem, / ki so preživele temo srednjega veka, / ohranile svojo govorico/ in ubranile posest, / tako da so danes živi mejniki zemlje, / na kateri živimo Slovenci".

Ob skromnih podatkih ljudskega izročila je moral avtor pri pisanju zgodbe temeljito proučiti takratni čas, družbeni ustroj, miselnost ljudi, navade in način življenja. Moral je imeti tudi veliko domišljije, da je zgodbo povezal v zaokroženo celoto, jo postavil v primeren zgodovinski kontekst in jo človeško osvetlil in oživil. Tako kot pri ostalih Šimčevih knjigah je je-

zik lep, bogat, berljiv in začinjen s sočnimi narečnimi izrazi in ljudskimi reki. Zgodba je napeta in pritegne bralca. Mestoma ji je dal tudi literarni in poetični nadih. Kot npr. ob koncu morije, ko je z gore nenadoma in gromovito zgrmel snežni plaz ter je močan nasprotni veter razpršil valeči se sneg v mogočen snežni oblak, skozi katerega so prodrli sončni žarki, "ki so se uprli v beli snežni prt in na njem zarisali pisano mavrico, kot da oznanjajo konec poslednje sodbe". In ljudje so osupli zrl v to naravno čudo, govoreč, "da je to duh dobrih starcev, ki so rešili naše otroke... Pa da se poslavljajo od nas in jih je dobri Bog poklical k sebi".

Milan Gregorič

Prof. Janez Grum stoletnik

V mestu Milwaukee v ameriški zvezni državi Wisconsin je te dni v krogu svoje žene in treh sinov zdravnikov ter njihovih družin obhajal častitljivih sto let nekdanji profesor klasičnih jezikov v Ljubljani, po vojni pa tovarniški delavec v ZDA, znani zdomski publicist prof. Janez Grum.

Jubilant je do pred nekaj leti vsako jesen po nekaj tednov prebil med znanci v Evropi, da je, ves zavzet za slovenstvo, krščanstvo in kulturo, ostajal v živem stiku z domovino. Do demokratizacije se je zadrževal v Trstu, Gorici, na Koroškem, a tudi v Rimu in Münchnu, nato pa je imel "bazo" v Ljubljani, vendar je redno obiskoval tudi omenjene postojanke. Rad se je udeleževal "ponedeljkovih večerov" Društva slovenskih izobražencev.

Naši narodnostni, verski, politični in kulturni problematiki še vedno živahno sledi prek Novega glasa, Mladike in drugega tiska. Posebno pozornost pa posveča polpretekli zgodovini, zlasti vojni in revoluciji, saj je bil takrat zelo dejaven v Slovenski legiji in po njenih navodilih kot častnik pri vaških stražah, domobrancih in slovenskih četnikih, nato je šel na pot političnega emigranta. O vojnem obdobju je napisal več esejev, z dragocenimi podatki in pojasnili pa je bil na voljo tudi več zgodovinarjem.

Prof. Grum se je rodil 19. oktobra 1912 v Spodnjem Kašlju pri Ljubljani. Vzgajal se je med mladci pri Katoliški akciji. Diplomiral je v Ljubljani leta 1938, ponovno pa doštudiral tudi na Wisconsin University leta 1965.

Naj tudi prek Novega glasa prejme topla voščila primorskih prijateljev in znancev!

Poslušajmo ... z branjem

Rudi Bučar & Istrabend (Celinka, 2012)

Selimo se v Istro k mlademu "Istrijanu". Rudija Bučarja imam rad, priznam, morda zato, ker sem tudi sam po družinski dolžnosti blizu temu "suhemu", ostremu polotoku, ki leno strmi v temni Jadran in borovce, ravnicu in višine tam čez.

Njegovi dve plošči sem poslušal in poslušal. Najprej Kapot iz leta 2004, ploščo brezglave mladosti, ki korenini v močni ljubezni do istrskih ljudi, njih zasoljenih prigod in oparjenih obrazov. V njej nam pojejo predvsem "Isolano", "Mula jole" in "Moby dick" v okusnem istrskem narečju na presečišču Slovenije, Italije, Hrvaške in še česa. Rudi se postavi na odrsko prizorišče s spoštljivostjo do jezikovne in glasbene ljudske tradicije ter pogumnostjo sodobnega pop pevca in jazz aranžerja. Album Kambiament iz leta 2007 ni več za zdravico, je korak naprej k odraslosti, prefinjenosti, izčiščen in natančen. "L'anello che ti ho dato" in "Storu si je lepi vrt" sta mojstrovini. Kot pošteni kronisti naj povemo, da sega Rudijeva glasbena pot v njegovo rano mladost, ko je v poznem osnovnošolskem obdobju s prijateljem Gabrom Radojevičem ustanovil band Spirits. Leta 1999 so izdali samozaložno ploščo z naslovom "Zemljin krik". Potem je Rudi leta 2000 spoznal vsestranskega umetnika Luciana Klevo in se podal v folk vode. Plošči sta sad raziskovalnega dela istrskih ljudskih napevov.

Rudi je res poseben, nisem ga še popolnoma razumel. Naštudirano izostrena glasbena očala brusiti tako na televiziji kot tudi na gledaliških in koncertnih odrih, nikoli pa se ni odpovedal vaškim praznikom, šagram, kjer širi istrsko kulturo intelektualnega tipa. Dario Marušič, Marino Kranjac sta velika poznavalca ljudskega "godeja in kantanja" na Istrskem, Istranova in Vrjuja najbolj zaslužni skupini, Rudi Bučar pa njihov potomec novejša generacije. Pevec, avtor in predvsem Izolčan, ki je okrog sebe zbral Istrabend, dream team s kilometrino, dolgimi lasmi in zguljenimi jeansi. Preživetje išče kot back vokalist v stalni zasedbi Jana Plestenjaka, sodeloval je s številnimi popevkarij/cami, (nerazumljeno), srečo išče tudi med estradniki. Leta 2007 se je na povabilo RTV Slovenija pridružil projektu Pesem Evrovizije in pel v spremljevalni zasedbi Alenke Gotar, leta 2008 je z izbrano ekipo slovenskih folk izvajalcev "Sounds of Slovenia" nastopil na prireditvi za konec predsedovanja Slovenije EU, februarja 2009 je v duetu z Alyo prepeval na izboru Eme. Istega leta nastane pop-rock zasedba Rudi & The cool vibes, leto pred tem po izboru strokovne žirije zmaga na Slovenski popevki s skladbo Naj traja.

Prepričan sem, da je njegov naravni habitat nekeje drugje, in zato se veselim novega izdelka, ki ga glasbeni vohuni čakamo dobri dve leti. V glasbeni družugi Celinka je srečal glasbene somišljenike, med katerimi prednjačita Janez Dovč s harmoniko in Goran Krmac s tubo. Enajst novih folk skladb, tokrat večinoma avtorskega izvora z nekaj ponarodelimi cvetkami, deluje prevetreno: istrsko in moderno. To je Rudi, ki ga poznamo!

Jernej Šček

Kratke

Natečaj v spomin na Mirjam Koren / Katja Colja je dobitnica prve nagrade

Dobitnica prvega natečaja, namenjenega odkupu in realizaciji scenarija za dokumentarni film v spomin na dolgoletno urednico in nato vodjo slovenskega programskega oddelka Mirjam Koren, je režiserka Katja Colja. Ocenjevalno komisijo so sestavljali Martina Repinc, odgovorna urednica slovenskih programov deželnega sedeža Rai, Daria Betocchi, predsednica Slovenskega kluba, predsednica Skupine Gruppo 85 Patrizia Vascotto, Aleš Dokorič, predsednik Kinoateljaja, Peter Povh, glavni urednik dokumentarnega programa pri RTV Slovenija, Paolo Vidali, direktor deželnega sklada Fondo Audiovisivo FJK, in režiser ter pisatelj Marko Sosič.

Komisija je temeljito proučila vse štiri scenarije. Izdelek Katje Colja z naslovom Zemlja brez države / Terra senza stato je dosegel skupnih 24 točk. Gre za scenarij, ki je zasnovan kot igrano-dokumentarni film in izvirno tematizira stanje duha znotraj družinske skupnosti, razpete med tradicijo in sedanjostjo, med zavestjo o človekovi minljivosti ter stvarnim spremljanjem družbe in sveta. Avtentični akterji filma, to so družina, njeni prijatelji in znanci, navsezadnje sama pripoved, ki se razpleta med različnimi narativnimi ravni, so temelj, na katerih dokumentarna zgodba odpira vrsto bivanjskih vprašanj, ki so namenjena ožji in širši družbi.

Anton Petje na Radiu Trst A

Radio Trst A bo v nedeljo, 28. oktobra, ob 12. uri predvajal pogovor z gledališkim igralcem Antonom Petjetom, ki je 3. oktobra slavil 80 let. Dolgoletni član igralskega ansambla Slovenskega stalnega gledališča iz Trsta bo obudil spomine na svoje otroštvo, ki ga je zaznamovala druga svetovna vojna, in na začetke svoje bogate in uspešne ustvarjalne poti. Pripovedoval pa bo tudi o tem, kako je sredi petdesetih let prejšnjega stoletja potekal študij na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani in kako so na njegovo umetniško rast vplivali nekateri eminentni profesorji. Z Antonom Petjetom, prejemnikom številnih nagrad in priznanj, se bo pogovarjala urednica oddaje Ines Škabar. Ponovitev radijskega srečanja bo na sporedu v ponedeljek, 29. t. m., ob 14.10.

V Muzeju krščanstva na Slovenskem razstava olj Simona Kajtne

V Muzeju krščanstva na Slovenskem v Stični je razstava likovnih del akademskega slikarja mlajše generacije Simona Kajtne. Na njej so njegove slike velikih formatov v tehniki olja na platno iz cikla Rajski vrt, ki ga je slikar začel ustvarjati predlani. Razstava bo odprta do 18. novembra. Kajtnove slike izražajo slikarjevo osebno izpoved in njegov ponotranjeni likovni izraz, hkrati pa prinašajo likovni zapis njegovih občutij dojemanja sveta. Po besedah likovnega kritika Aleksandra Bassina Kajtna krajino očitno in brez sprenevedanja iz

figuralnih, figurativnih in zgolj asociativnih prvin opredeljuje v neposredni vizualizaciji. Izhodišča iz njegove dojemljive materialne resničnosti na navidezno izredno lahkočen način sproščajo

nadaljnjo interpretativno ter duhovno razsežnost. Simon Kajtna se je leta 1971 rodil v Trbovljah. Na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani je leta 1997 diplomiral pri Andreju Jemcu. Za svoje delo je prejel vrsto nagrad, med njimi leta 1997 univerzitetno Prešernovo nagrado.

Na kavi z Mozaikom v kovčku

Tradicionalna sredina Kava s knjigo je 17. oktobra vabila s svežim delom profesorice in literarne ustvarjalke Majde Artač Sturman Mozaik v kovčku. Na prijetnem klepetu ob dišeči kavi je z avtorico sedla za mizico v galeriji Tržaške knjigarne urednica Mladike Nadia Roncelli in prisotne popeljala po umetniških poteh Majde Artač Sturman, ki v novem delu zadobivajo nove, zanimive in privlačne razsežnosti. Mozaik v kovčku preseneča namreč zaradi oblike, je v uvodnih besedah poudarila Roncellijeva, saj gre za prepletanje proze in poezije ter odličnih ilustracij Jasne Merku'. Delo prinaša torej mavrico doživetij, ki jih izrisuje tudi široka paleta izpovednih barv, saj avtorica neznansko ljubi barve in jim je v tem delu odmerila levji delež. Z njimi sebi in bralcem bogati vsakdan ter tako obvaruje življenje pred črno-belim monotonom. Razmišljanje o sodobnem svetu, o človeku, naravi in kulturi pa prinaša tudi veliko sporočilo o svobodi, drugi veliki avtoričini muzi, ki z barvami osmišlja življenje.

Razstava slik Joni Zakonjšek v Paviljonu Poslovnega centra Hit

V Paviljonu Poslovnega centra Hit v Novi Gorici, so v četrtek, 18. oktobra, odprli razstavo slik z naslovom Slika – ljubezen: neznanska razsvetlitev, s katerimi se predstavlja Joni Zakonjšek, slikarka, ki živi in ustvarja blizu Adlešičev v Beli krajini. Avtorico in njeno ustvarjanje je predstavil muzejski svetnik Obalnih galerij Piran, Andrej Medved. Razstava bo odprta do 8. decembra 2012. Joni Zakonjšek, rojena 1974 v Kopru, je v Londonu najprej dokončala študij Foundation Course of Art na White Chapel Art School, nato pa študij vpisala na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani, kjer je leta 2003 diplomirala pri profesorjih Emeriku Bernardu in Marku Uršiču. Od leta 2004 je samostojna likovna ustvarjalica. Krajine Joni Zakonjšek bi lahko označili za likovne ekrane, kjer je na delu kreativnost v iskanju novega že davno izgubljenega modernega pejzaža. Povsod občutimo melanholijo ob temeljni izgubi nekdanjega slikovnega predmeta.

SNG Nova Gorica / Premiera: Krojači sveta

Zgodovina človeštva na modni brvi

Triročno stkan, nenavađen, enkratni gledališki spektakel z zelo izvirno napisano vsebino in prav tako originalno odrosko postavitevjo z naslovom *Krojači sveta - Funeral Fashion Show* je krstno izvedbo doživel na odru v Mariboru 6. junija 2012 kot koprodukcija Maribor 2012 - Evropska prestolnica kulture in Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica. V novogoriškem gledališču pa so ga premierno obsijale odrske luči v četrtek, 4. oktobra. O predstavi smo v našem tedniku že pisali junija, ko je bila na velikem odru SNG Nova Gorica javna vaja tega gledališkega prikaza, ki bi ga žanrsko težko opredelili. Pri večletnem pisanju besedila in premelevanju vsebin so sukali pero režiser, dramatik, pri-povednik in pesnik Dušan Jovanović, ki nas s svojim mladostno iskatijskim ustvarjanjem zmeraj znova prese-neča, Vesna Milek, novinarka in pisateljica, in Svetlana Slapšak, ki je doktorirala na Oddelku za an-tične študije Filozofske fakultete Univerze v Beogradu; dramatur-ginja in producentka pa je Klav-dija Zupan. Odrsko dogajanje je režijsko spletel Dušan Jovanović, že nekajkrat ugleden gost v SNG Nova Gorica. Jovanović je bil v svojem umetniškem snovanju zmeraj korak pred časom in je vse-lej kritično upiral pogled na druž-beno dogajanje, v domovini, ki je nekoč spadala v Jugoslavijo, v ka-teri sta vladala trdi socialistični režim in ideološko enoumje. Kot neusahljivi vrec idej je bil Jova-nović že v začetku šestdesetih in sedemdesetih let eden od ustano-

viteljev Gledališča Pupilije Ferke-vern in Eksperimentalnega gleda-lišča Glej, ki je uprizarjalo "alter-nativne", ostro kritične predstave. V takem umetniškem okolju je pred 40 leti nastala predstava *Žrt-ve mode bum bum*, ki je močno razburila tedanjo javnost zaradi sporočila proti ideologiji, ki je med drugim tudi zatirala raznoli-kost idej svetovnih nazorov. Predstava je bila modna revija

vojaških uniform z upornim grenkim sporočilom, da so vse vojske uničevalne in da nobena ne bo preprečila nadaljnjih spopa-dov. *Krojači sveta Funeral Fashion Show* pa se je porodila v ideološko pluralistični družbi, ki pa še zdaleč ni idealna v potrošniški podstati, prinašajoči le iluzije o nekem baj-nem svetu, ki nas je privedel do vsesplošne krize, iz katere ne vidi-mo izhoda, kljub obljubam poli-tikov. S krešanjem idej in njihovi-m brušenjem se je avtorjem izri-sala svojevrstna modna revija, na kateri se sprehodijo "neumrljivi" velikani zgodovine, ki so v raznih dobah poganjali kolo časa in se za-pisali v kroniko človeštva s svojimi svetlimi, a tudi temnimi lastnostmi. Pred našimi očmi se živo z od-tenki, ki jih v šolskih učbenikih seveda ni zaznati, pojavljajo Alek-

sander Veliki (Radoš Bolčina), Kleopatra (Marjuta Slamič), Mao Zedong (Jože Hrovat), Leonardo da Vinci (Blaž Valič), Elizabeta I. (Miha Nemec), Ludvik XIV. (Peter Harl), Pele (Michal Rynia, k. g.), Frida Kahlo (Arna Hadžialjevič), Napoleon Bonaparte (Gorazd Jakomini), Coco Chanel (Medea Novak), Josip Broz Tito (Milan Vo-dopivec), Marilyn Monroe (Hele-na Peršuh), Marija Antoaneta (Ve-sna Vončina), Michael Jackson (Nastja Bremec k. g.). Vsak iz-med teh velikih kroji-teljev zgodovine v znanosti, umetnosti, političnih in idejnih usmeritvah, v mod-nih težnjah, glasbi, športu ... se na kratko predstavi in izpove kako svojo slavno izja-vo, ki opredeljuje nje-govo tužemsko bi-vanje in ravnanje. V eni sapi se tako gleda-lec sprehodi skozi

zgodovino, ki žal ni učiteljica življenja, kot so trdili modri Latinci, in pritrjuje filozofu G. B. Vicu, ko pravi: "Corsi e ricorsi della sto-ria". Res se v zgodovini vse vrti, vse se vrača, kolo časa ima neu-stavljivi tek. To modno maškardo naše civilizacije povezujeta z ime-nitno stkanim besedilom in v izra-ziti interpretaciji izvrstna Iztok Mlakar in Kristijan Guček kot cere-moniarja. Mlakar se še čudovito spretno prelevi v Charlieja Chapli-na (izkaže se boljši kot izvirnik!), pa še v tragikomično interpreta-cijo nacističnega Führerja. Guček se s kitaro v roki preobrazi v Erne-sta Che Guevaro, idol nekdanjih mladih kontestatorjev. Vezno nit razvija poleg njiju še Ana Facchini s čutno izraženim, zvočno polnim pevskim nastopom ob presenetljivi-h vokalnih zmogljivostih. Na-

stopajoče like dopolnjujejo še Be-li zajec (Ivo Barišič), Alica (Nia Mo-dic k. g.) ter zbor in plesalci obe-nem: Dušana Ristič, Nevenka Vrančič, Nastja Bremec k. g. in Mi-chal Rynia k. g. V tem nenavad-nem gledališkem "defileju" igrajo tudi zelo pomembno vlogo avtor-ska glasba Draga Ivanuša, ki se spogleduje z različnimi ritmi, in kostumografske umetnine Jelene in Svetlane Proković. Iz njunih ko-stumov je razbrati zgodovinsko dobo in politični kontekst pred-stavljenega lika, pa še njegove značajske muhe. Oblikovalca giba Nastja Bremec in Michal Rynia sta s svojim nastopom in s študijem z igralci ustvarila razgibano podo-bo celote, v kateri je Jovanovičeva roka like odela tudi v ironično gro-teskno karikaturni pajčolan, da se je pri tem še bolj izrazito osvetlila njihova celostna podoba. Ne na-zadnje je svoje doprinesel scenski okvir Mete Hočevar s privzdignje-nim odrom, na katerem so jajčaste odprtine s pokrovi, opremljenimi z zrcali. Iz njih se kot iz onstranst-va pojavljajo te zgodovinske osebnosti, kot bi jih zemlja bruhala na dan, da bi se znova in znova vrača-le med nas zaradi svojih nesmrtnih del. Skrivnostno ozračje on-stranskega pridihla ustvarjajo sve-tlobni odtenki, še posebej suge-stivni, ko se prižgejo spiralaste luči na podu; kot vselej je bilo obliko-vanje svetlobe zaupano Samu Oblokarju. Oblikovalka maske in pokrival Ana Lazovski je z učinko-vito spretnostjo spremenila videz igralcev, ki so izjemno prepričljivo predstavili protagoniste zelo na-drobno in izostreno naštudirali njihove kretnje, gibe, mimične poteze, da so se pronicljivo vtisni-li v zavest gledalcev. Publikla je bi-la zelo navdušena nad takim spek-taklom, ki se pojavi le redkokdaj na gledaliških odrih. Gledalci, ki spremljamo umetniško snovanje SNG Nova Gorica, smo izredno za-dovoljni in ponosni, da se je ta imenitna Jovanovičeva stvaritev uresničila prav na tukajšnjem odru in ne na kakem ljubljans-kem, kot se navadno dogaja, in da je to primorsko gledališče poka-zalo, kaj zmore pripraviti s svojim čudovitim igralskim kadrom.

Iva Koršič

Vsi Okusi Krasa

Že enajstič obilna jesenska prireditev

V torek, 16. oktobra, je Slo-vensko deželno gospodar-sko združenje predstavilo letošnji program utečene priredit-ve *Okusi Krasa 2012*, ki bo od 20. oktobra do 11. novembra ponu-dila obilo kraških doživetij prilož-nostnim turistom, ljubiteljem enogastronomije in poznavalcem vin. Osrednjo temo domačih ži-vali "z borjača" bo letos udejanji-lo 17 tržaških gostiln in okrog 35 trgovin, pekarn in lokalov. Široko zanimanje za 11. izvedbo je potrdila tiskovna konferenca v tržaški Trgovinski zbornici, na ka-teri je organizatorje SDGZ najprej pohvalil predsednik TZ Antonio Paoletti, rekoč, da so Okusi Krasa "velika jesenska atrakcija za celot-no deželo". Prireditev odpira dia-log med mestom in podeželjem; Paoletti je namignil še, da bi lahko njen začetek premaknili na teden prej, v čas Barkolane. Ob tem pa se pojavlja vprašanje pro-stih nastanitev in prevozov. Besede je prevzela deželna odbornica Federica Seganti, ki je pohvalila prireditev in luči "oživitve tipičnih proizvodov Krasa". Mednarodne-mu zanimanju za tržaško kulturo in enogastronomijo gre dodati še komponento primestja, jesenska prireditev pa je primer "uspeha in profesionalnosti". Tudi pokrajinska odbornica Roberta Tarlao je pohvalila "brand" Okusov Krasa,

ki niso zanimivi le za turiste, tem-več tudi za domačine, ki lahko boljše spoznajo svoje ozemlje. Predstavila je načrt Argento vivo, ki omogoča socializacijo ostarelih in njihovo vključevanje v družbe-no tkivo. Več o programu letošnje izvedbe je povedal predsednik SDGZ Niko Tenze, ki z "Okusi" cilja na široko zasnovano promocijo območja. V 11 letih je po njegovi oceni me-sto dodobra spoznalo bližnji Kras. Letos bo na voljo bogato gradivo s prospekti, zanimivo pobudo predstavlja odločitev, da bo v za-četku 2013 kraško kuhinjo v Vene-tu, Sloveniji in Avstriji predstavl-jala skupina izurjenih kuharjev. Zaradi velikega povpraševanja bo-do skozi vsi prireditev v lokalih in restavracijah na voljo darilni paketi s kraškimi dobrotami. Omenili smo že rdečo nit le-tošnjih Okusov Krasa. Na krož-niku se bodo sistematično pojavljali kokoš, piščanec, puran, raca in zajec v različnih specialite-tah, ob njih pa seveda odlična lokalna vina. Tudi letos bo za lju-bitelje zlahtne kapljice na voljo storitev *Varna pot domov* z orga-niziranimi prevozi. Kot je poveda-la Paola Živic iz sekcije SDZG za gostinstvo in turizem, bo ob eno-gastronomiji jesen obarvana še z razstavami in predavanji ter ste-vilnimi zanimivimi izleti in

pohodi.

V Gorici pa so *Okuse Krasa* pred-stavili minuli petek, 19. oktobra, v Katoliški knjigarni na Travniku v večernih urah. Prisotne sta naj-prej pozdravila gostiteljica Sonja Blasizza za Katoliško knjigarno, nato je Davorin Devetak, ki pri SDGZ skrbi za odmevno enoga-stronomsko prireditev, uvedel večer, na katerem so predstavili različne ponudbe enogastronom-

denec za gastronomijo in vinarst-vo. Razkrila sta marsikaj o kraški tradiciji pripravljanja hrane. Pred-stavniki gostiln Miljo od Deve-takov, Luna in Rosenbar iz Gorice, Veto z Opčin in Devetak z Vrha so pripravili za goriški večer nekaj dobrot, ki so jih gostje, med njimi so bili sovedenjski županja Alenka Florenin, goriška občinska svetnica SSK Marilka Koršič in predsednik SSO za Goriško Walter

Predstavitve Okusov Krasa v Katoliški knjigarni v Gorici (foto A. Florenin)

ske prireditve, ki vsebuje tudi kul-turne primese, saj obiskovalca krajevnih gostiln seznanja tudi z zgodovinsko-kulturnimi značil-nostmi kraja. Letošnja prireditev bo trajala do pomladi prihodnje-ga leta. "Okusi Krasa še zdaleč ni-so le gastronomija"! je poudaril Davorin Devetak, saj so zmes prehrabene ponudbe, odličnih vin in kulture. Vesna Guštin je predstavila svoj znan knjigi *Je več dnevov ku klobas in Beri, beri rožmarin zeleni - kraška zelišča v ljudski tradiciji*. Z njo se je pogo-varjal Stefan Cosma, ki je izve-

Bandelj, na koncu živahne pred-stavitve tudi pokusili. Mitja Juren in Mauro Gaddi sta kot predsed-nika društva Juliaest prikazala možnosti povezave kraške kuhinje z ogledi ostankov prve svetovne vojne na Krasu. Goriška občinska odbornica za gospodar-stvo Arianna Bellan pa je dejala, da je prireditev Okusi Krasa goto-vo hvalevredna prireditev, ki vred-noti goriški prostor. Za vse podrobnosti si oglejte spletno stran www.okusikrasa.net.

Jernej Šček, JUP

Kratke

Vabilo na slovesno blagoslovitev obnovljene župnijske cerkve pri Sv. Ivanu

V soboto, 27. oktobra, bo velik praznik za celoten Sv. Ivan: g. nadškof, Giampaolo Crepaldi, bo namreč ob somaševanju domačih duhovnikov slovesno blagoslovil obnovljeno župnijsko cerkev. Dolga tri leta so bila potrebna, da so se končala dela v cerkvi: med tem časom je bogoslužje potekalo najprej v bližnjem gledališču, nato pa v šotoru ob nekdanji avtobusni remizi. V treh letih so v cerkvi odkrili freske nad glavnim oltarjem, na koru pa so tudi namestili nove orgle, ki so zamenjale prejšnje, dotrajane. V četrtek, 25. oktobra, ob 20.30, bodo predstavili obnovitvena dela in freske, v soboto, 27. oktobra, ob 19. uri, pa bo slovesno somaševanje, pri katerem bodo sodelovali slovenski in italijanski pevci, ki bodo tudi skupaj oblikovali del bogoslužja. Svetoivancani lepo vabijo prijatelje in znanke, da se jim pridružijo ob tem velikem prazniku za celotno svetoivansko župnijo.

15. Koroški kulturni dnevi na Primorskem

Koroški gostje se bodo od Tržaške poslovili v soboto, 27. oktobra, ko bosta na Opčinah kar dva zanimiva dogodka. Najprej bo ob 18.30 v Bambičevi galeriji na Proseški ulici odprtje slikarske razstave Mire Blažej, ki jo bo predstavil Pavel Zablatnik ob glasbi Terceta iz Galicije. Nato pa bo v Finžgarjevem domu sledilo še edinstveno glasbeno doživetje z nastopom štirih mladinskih zborov: deklški vokalne skupine Bodeča neža in mladinskega zbora Anacrousis iz Italije, mladinskega zbora Danica iz Koroške in mladinskega zbora Škofijske gimnazije iz Sentvida pri Ljubljani. Ta izredno bogati glasbeni nastop pripravljajo Slovenska prosveta, Zveza cerkvenih pevskih zborov in društvo Finžgarjev dom.

Abonmajska kampanja SSG / Prodajne točke

Slovensko stalno gledališče bo do konca letošnje abonmajske kampanje ponudilo obiskovalcem veliko dodatnih, ugodnih priložnosti za rezervacijo in nakup abonmajev, saj bo prisotno na območju s prodajnimi točkami, ki bodo lažje in hitreje dosegljive z zahodnega in vzhodnega Krasa, iz Brega in mestnega središča. Informacije o abonmajih in rezervacije bodo na voljo v Tržaški knjigarni v ulici San Francesco v Trstu ob sredah in petkih od 10. do 12. ure, v podružnici knjigarne na Opčinah (Proseška ulica 13) ob torkih in četrtnih od 16. do 19. ure, na sedežu društva Prešeren (nekdanji Partizanski klub) na trgu v Boljuncu ob sredah in petkih od 17. do 20. ure in v kavarni Gruden v Nabrežini ob torkih in četrtnih od 10. do 12. ure. Blagajna Slovenskega stalnega gledališča v ulici Petronio pa je odprta od ponedeljka do petka z urnikom 10.00-15.00, ob torkih in četrtnih tudi popoldne od 18. do 20. ure (tel. 040 362542 / brezplačna: 80021430).

SSG - 50 ponovitev uspešnice Dueti

Po uspešni premieri leta 2010 se je publika, ki zahaja v gledališča naše dežele in Slovenije, še velikokrat nasmejala ob sodobni, duhoviti komediji Petra Quilterja, ki je v petek, 19. oktobra, doživela 50. ponovitev!

Quilterjeve igre so že prevedene v sedemnajst jezikov in jih uprizarjajo po vsem svetu. Romantično komedijo Dueti sestavljajo živahne enodejanke o kaotičnem svetu ljubezenskih odnosov: dve samski osebi na prvem zmenku na slepo, uslužbenka in šef pred rojstnodnevno zabavo, komaj ločena zakonca na počitnicah, brat in sestra pred njeno tretjo poroko. Vse vloge oblikujeta igralca stalnega ansambla SSG Maja Blagovič in Vladimir Jurc, kar ponuja priložnost za občudovanje gledaliških preobrazb, saj se situacije, okolja in liki stalno spreminjajo pred očmi gledalcev. Slovensko stalno gledališče je praznovalo 50. ponovitev komedije v Mali dvorani SSG.

Slovensko stalno gledališče na festivalu Joakiminterfest v Kragujevcu

Ansambel Slovenskega stalnega gledališča se je vrnil z mednarodnega festivala Joakiminterfest z dvema nagradama za igralski kreaciji v predstavi Zlati zmaj Rolanda Schimmelpenniga v režiji Janusza Kice. Tržaško gledališče je z uspešno uprizoritvijo

SSG-TSS foto Agnese Divo

tekmovalo na odru festivala v Kragujevcu, kjer si je žirija letošnje izvedbe ogledala enajst predstav gledališč iz Beograda, Skopja,

Zenice, Banjaluke, Zrenjanina, Tuzle, Zagreba in Novega Sada. Med temi je nagrado za najboljšo predstavo prejela uprizoritev gledališča iz Novega Sada Mara The Sad Petra Vajsa v priredbi in režiji Andraša Urbana. Najboljša režija je bila Vladimirja Milčina za uprizoritev Beckettove drame Čakajoč na Godota v izvedbi Turškega gledališča iz Skopja. Slovensko stalno gledališče pa se ponaša z nagradama za večplastni umetniški presežek dveh članov stalnega ansambla. Nagrado za najboljšo žensko vlogo je prejela Maja Blagovič za vlogo Vnučkinje, Azijke, Mravlje in Špecerista z utemeljitvijo: "V Zlatem zmaju je bil režijski koncept, da je igralska spretnost glavno orožje. Maja Blagovič ga je suvereno obvladala s preobraženjem in kombiniranjem številnih igralskih sredstev. Blagovičevi je v malih dramskih segmentih uspelo ustvariti močno odrsko prezenco". Nagrado za najboljšo moško vlogo je prejel Romeo Grebenšek za vlogo Deda, Azijca, Natakarike in Murna z utemeljitvijo: "S predstavljivo umetniške senzibilnosti na emocionalnih antipodih krhkosti Murna na eni strani in onemoglosti Deda na drugi, je Grebenšek pokazal visoko stopnjo zrelosti z alterniranjem doživetega in bolj odmaknjenejšega odnosa do lika".

TRŽAŠKA PREFEKTURA Alojzu Rebuli pomembno priznanje

"Dovolj je, da človeka sprejme teritorij, na katerem živi!"

"To doživetje ne bo globoko vplivalo name: niso namreč ta temeljna življenjska doživetja. Potrdilo me bo le v dejstvu, da se le

splača služiti slovenski besedi, kot sem delal vse svoje življenje in tako mislim delati še naprej". Pisatelj Alojz Rebula je ob sprejemu naziva velikega častnika Viteškega reda za zasluge za Republiko Italijo bil dokaj ravnodušen. Dogodka na tržaški prefekturi, v sredo, 17. oktobra, ko je prefekt Alessandro Giacchetti na slovesnosti podelil podobna priznanja tudi repentabrskega županu Marku Pisaniju, krvodajalki Mariji Be-

sednjak ter ostalim zaslužnim občanom, je avtor romana Nokturno za Primorsko svoj pogled uprl raje v širšo omiko zalivskega mesta. "Zadovoljen sem predvsem trenutka, ki ga doživlja ta naš Trst", je dejal. To obdobje pa ni evropsko v pravem pomenu besede, saj je "Evropa že zguljena

metafora". Stara celina je sicer rodila Danteja, Pascala in Maritena, "hkrati pa je bila sposobna tudi treh velikih modernih totalitarizmov v prejšnjem stoletju". Pisatelj zato raje usmerja svoj pogled v humanistično razsežnost evropske kulture: "Doživljam namreč ta trenutek kot velik človeški moment, ko se onkraj tega, kar smo po krvi in jeziku, prepoznavamo v dejstvu, da smo predvsem ljudje. Torej human, človeški element, ki je zlasti v Trstu tako

dragocen".

Ob Dnevu republike 2. junija je predsednik države Giorgio Napolitano sklenil odlikovati osebnosti, ki so se izkazale na področju

kulture, gospodarstva, javnega ali človekoljubnega dela. Kot je spomnil prefekt Giacchetti, so tovrstni liki nositelji tistih vrednot, ki jih jamči državna ustava: "Temeljni zakon naše republike zagovarja negovanje vseh vrednot, ki spodbujajo materialni in duhovni razvoj italijanske družbe. Osebe, ki danes prejemajo odlikovanja, naj nam bodo za zgled, ki ga je vredno po-

sednati zlasti sedaj v obdobju splošne gospodarske krize", je dejal.

Rebulov literarni opus sodi med vrhunske dosežke slovenske književnosti, avtor sam pa se ne predaja utvari, da bi večinski narod korenito spremenil svoj odnos do naše kulture. Res je, da so se časi

spremenili: to pa šele pred nekaj leti, saj je "italijanski svet vsa desetletja po vojni ignoriral mo- je delo, kot tudi delo mo- jega kolega Borisa Pahor- ja". Rebula zato upa, da velja državno odlikovan- je tolmačiti tudi kot priz- nanje naši narodni skup- nosti v Italiji. Pisatelj je prepričan, da naša skupnost "ne zmoro samo folklornih manifestacij na ravni ljudskih veseljačenj, ampak lahko snuje tudi kulturo, ki ima neke višje, evropske ambicije".

Že večkrat je naš tednik pisal o t. i. Načrtu Rebula, nositeljica kate- rega je Knjižnica Dušana Černe- ta. Ambiciozni projekt je ponesel med italijanske bralce prevod iz- bora Rebulovega teološko-religio- znega, esejističnega in literarnega opusa. "Zaslugo za vse to niso en sam človek, in to je moj prijatelj Ivo Jevnikar. Pri tem načrtu ni- mam niti najmanjše vloge, saj je Jevnikar sam navezal stik z za- ložnikom, ki ga ni bilo lahko na- jti, in se še naprej zanima za uso- do teh treh knjig", nam je povedal pisatelj. Ali lahko zato računa na učinkovitejši prodor med itali- janske bralce? "Italijanski narod verjetno niti svojega Danteja ni v celoti sprejel ali spoznal, kaj šele, da bi se ukvarjal z nekimi mod- ernimi literati in zlasti z nekimi manjšinskimi književniki: glede tega si osebno ne delam najman- jših iluzij. Dovolj je, da človeka sprejme teritorij, na katerem živi!"

IG

Društvo slovenskih izobražencev Politični eseji Franca Jeze odslej v knjigi

In zgodil se bo čudež. Tako je naslovljena nova knjiga, izbor političnih spisov Franca Jeze, ki so izšli poleti pri Slovenski matici v Ljubljani. Knjigo je uredil pisatelj prof. Boris Pahor, ki je tudi napisal uvodno besedo, medtem ko je sourednik knjige in avtor spremne besede Primož Sturman. Na večeru, ki sta ga priredila Društvo slovenskih izobražencev v sodelovanju s knjižnico Dušana Černe- ta v Peterlinovi dvorani, so o knji- žni novosti, s katero je končno obeležen spomin na Franca Jezo kot borca za samostojno in demo- kratično Slovenijo, spregovorili urednika Boris Pahor in Primož Sturman ter Jezova hčerka Eveli- na.

Prisotnim je najprej orisal lik avtorja političnih spisov časnika Ivo Jevnikar, ki je tudi povezoval večer. Franc Jeza se je rodil na Spodnji Hajdini leta 1916 in je skoraj vsa povojna leta preživel v Trstu,

kjer je umrl leta 1984. Pri nas se je uveljavil kot časnika, pisatelj, pu- blicist in urednik. Čeprav je bil v vseslovenski javnosti večino- ma v senci, ga zgodovinske pisje danes vse bolj ceni in ponov- no odkriva, kar je zelo spod- budno.

Primož Sturman je predstavil dolgo delo od zamisli do počasnega nastajanja knjige ob zbiranju obširnega gradiva. Knjiga predstavlja le izbor družbenopolitičnih esejev, ki so bili objavljeni v periodiki v zamejstvu in zdomstvu. Spisov je še veliko, a format knjige ni omogočil druge objave. Sturman upa, da bo v prihodnosti še kaj izšlo, saj "Jeza ni pisal samo o Slovencih. Leta 1956 je na primer v Tokovih objavil članek o madžarski ustavi". Sturman je predstavil vsebino knjige, ki se deli na štiri sklope: prvi predstavlja sodobno slovensko problematiko,

drugi sklop izpostavlja Jezovo pre- davanje v Dragi leta 1969, ko je prvič javno nastopil in spregovoril o samostojni Sloveniji. Sledi sklop o zdomski literaturi in pet poli- tičnih zbornikov, v katerih je Jeza zbral svoja pomembnejša besedi- la.

Evelina Jeza se je zahvalila najprej Borisu Pahorju, ki je spodbujal

Foto Kroma

ovrednotenje Jezove vizionarne misli in predlagal objavo poli- tičnih spisov, nato Dragu Jančarju in Primožu Sturmanu, ki je zbral obsežno gradivo. Boris Pahor je z občinstvom v Pe-

terlinovi dvorani najprej delil svo- je spomine na Jezo kot na človeka, ki je "pisal zgodovinsko in bil po- šten, da je govoril o enih in dru- gih, kot je sam to doživil". Ozna- čil ga je za slovenskega Mazzinija, ki je vse svoje begunstvo posvetil slovenski državi. Bil je krščanski socialist, za narodnoosvobodilni boj, in to je plačal v Dachau. Pri-

padal je Kocbekovi "ekipi". Po vojni je sledil svoji ideji, in sicer osvobodilnemu boju. Pahor je spregovoril o treh temeljih, in sicer TIGR- u, OF in desetdnevem boju proti Miloševiću ter dodal primero: "Komunistična partija je izrabljala osvo- bodilni boj, kot izčrpa bršl- jan energijo drevesu. V našem primeru je drevo zdržalo in še vedno obstaja, le danes ne ve kaj početi, in to je žalostno".

Sturman je končal svoj poseg z mislijo, da je bil Jeza videc, ker je predvidel sosledje od Titove smrti dalje. Opisal ga je kot človeka, ki je izžareval veliko pozitivne energije, kar izžareva tudi pričujoča knji- ga.

Šin

V Finžgarjevem domu nov niz predavanj Dr. Jože Bajzek o pomenu vzgoje in samospoštovanja

V Finžgarjevem domu na Opčinah se je začel sklop predavanj o družini in vrednotah. Predavatelj, duhovnik dr. Jože Bajzek, dolgoletni profesor sociologije na Salezijanski papeški univerzi v Rimu je sicer maloštevilno občinstvo uvedel v temo, ki je v današnjem času še posebno aktualna, in sicer vzgoja otrok. "Profesorji predavajo o ze- lo natančnih stvarih, ki pa so nekoristne". Zato se je sam od- ločil, da ne bo govoril o teoriji, temveč iz praktičnih izkušenj. V uvodu se je osredotočil na družino, ki je kulturni pojav, saj ima, čeprav je prisotna v vseh kul- turah in narodih, različne značil- nosti. Edino, kar povezuje vse

družine in je temeljnega pomena pri vseh kulturah, je nedvomno vzgoja. Dr. Bajzek je dejal, da je vsaka odrasla oseba vzgojitelj, saj kot pravi afriški pregovor, če hočemo vzgojiti otroka, je potreb- na cela vas. Predvsem stik z drugi- mi in okolje pomagajo vzgajati. Kratkemu uvodu je sledila anali- za stanja, v katerem smo sedaj, saj po predavateljevemu mnenju, če hočemo vedeti, kam gremo in kakšna prihodnost nas čaka, moramo najprej razumeti, kje smo. Nekoč so bile v ospredju kulture tri temeljne stvari: religi- ja (vrednote, s katerimi se je človek etično razvil), vzgoja (kaj je dobro in kaj slabo) in ljudska umetnost (pravljuje se vedno

končajo z dobrim). V primerjavi s tem so današnje vrednote svo- bodni trg, izobraževanje in sredstva obveščanja. To pomeni, da nas ne zanima, ali bomo vzgojili dobre otroke, ampak ali znajo ti otroci uporabljati raču- nalnik, ali se bodo zaposlili in do- bro služili. Tako trčita moralni in amoralni svet.

Predavatelj je dalje opozoril na dejstvo, da večkrat istovetimo dva pojma, ki sta povsem različna: samospoštovanje in samozavest. Prvi pojem je predvsem psihološka, notranja komponenta, naše prepričanje in obenem največja vrednota, ki jo lahko starši posre- dujejo otrokom: da čutijo, da so vredni. Samozavest pa je zunanja komponenta, pedagoška ali soci- ološka oziroma je "to, kar jaz za- znamam, da drugi mislijo o meni". Danes se veliko ukvar- jamo s samozavestjo in premalo s samospoštovanjem.

"Sodobni starši se velikokrat obremenjujejo z vprašanjem, ali otroku dadejo dovolj pozornosti, ljubezni, skupnih trenutkov, spodbud, možnosti itd. Otrokov samospoštovanje je odvisno tudi od tega, kako močno občuti, da prinaša vrednost našemu življen- ju. Čim bolj mu dopustimo, da nam daje, tem bolj zdravo postaja njegovo samospoštovanje", je dejal dr. Bajzek. Otroci so naša na- največja vrednota, zato jim moramo dati, kar je najbolj pomembno: samospoštovanje. Kar nosimo v sebi, nam nihče ne more odvzeti, saj svojega jedra ne moremo izgubiti. S konkretnimi primeri, duhoviti- mi šalami, prigodami o na- jboljših starših, z glasbo, katere besedilo seže do srca, je predavatelj znal pritegniti pozornost občinstva in prisotne povabil na ponovno snidenje, tokrat o prob- lematiki medgeneracijskih odnosov, čez mesec dni.

Metka Šinigoj

BRDO PRI KRANJU Koordinacijski odbor ministrov Slovenije in Italije

Na zasedanju tudi o slovenski manjšini

Na Brdu pri Kranju je 19. oktobra 2012 zasedal Koordinacijski odbor ministrov Republike Slovenije in Italijanske republike. Pri pogovorih med ministroma za zunanje zadeve Karlom Erjavcem in Giulio Terzijem je bil v skladu s prakso MZZ prisoten tudi državni sekretar na Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Matjaž Longar. Predstavniki Vlade RS so na zasedanju zunanjih ministrov pozdravili ustanovitev omizja za slovensko manjšino pri italijanski vladi. V skladu z odprto problematiko je slovenska stran izrazila pričakovanje, da bodo na nadaljnjih zasedanjih omizja obravnavali in reševali čim več odprtih vprašanj.

V pogovorih so se s pogovorniki dotaknili problematike izplačevanja finančnih sredstev avtohtoni slovenski narodni skupnosti s strani italijanske vlade. Predstavniki slovenske manjšine opozarjajo, da je financiranje po zaščitnem zakonu 38/01 deležno finančnih rezov in zamud pri izplačevanju. Slovenska avtohtona narodna skupnost ima namreč aktivno vlogo pri krepitevi čezmejnih odnosov na političnem, kulturnem in gospodarskem področju. Njen obstoj, delovanje in razvoj pa

so tesno povezani s podporo obeh držav, še posebej Italijanske republike in Avtonomne dežele Furlanije Julijske krajine. Zato bi bilo spodbudno, da se najde ustrežna in sistemska rešitev, ki bi slovenski narodni skupnosti omogočala rast in

Matjaž Longar (foto DPD)

razvoj. Obe strani sta podprli prizadevanja za sistemsko rešitev, italijanski zunanji minister pa je zagotovil, da se bo zavzel za ureditev tega področja ter da se finančna sredstva, namenjena manjšini, kljub finančni in gospodarski krizi v državi ne bodo krčila. Tema pogovorov so bile tudi aktivnosti slovenske avtohtone narodne skupnosti v Italiji v zvezi s prihajajočo spremembo volilne zakonodaje. Urad te aktivnosti spremlja in jih podpi-

ra v prepričanju, da je potrebno zagotoviti olajšano izvolitev slovenskih predstavnikov. Italijanski zunanji minister je zagotovil, da bodo šle spremembe za izvolitev v smeri približevanja državljanom, tudi posameznim skupinam in s tem tudi slovenski manjšini. Na področju šolstva je slovenska stran opozorila, da so šole s slovenskim učnim jezikom specifične in zato ne morejo biti predmet enakih sprememb kot ostale šole. Pričakuje se, da se bo ohranila obstoječa mreža osnovnih in srednjih šol s slovenskim učnim jezikom. Glede kakovosti poučevanja je bilo z italijanske strani dano zagotovilo o nadaljnji podpori slovenskemu šolstvu v Italiji.

Ob pripravi nove organizacije pokrajin, ki jih v luči racionalizacije napoveduje Italija, je slovenska stran izrazila pričakovanje, da spremembe ne bodo imele negativnih posledic za slovensko manjšino oziroma da bodo te usklajene z njimi.

Dotaknili so se tudi slovenskih manjšinskih medijev v Italiji. Slovenska stran je izrazila pričakovanje, da bi se čim prej zagotovila finančna sredstva za nemoteno delovanje medijev, vključno Primorskega dnevnika.

Ob koncu natečaja bodo stažirali v Bruslju

Lojze Peterle je nagradil šest mladih

Sodelitvijo nagrad se je končal odprt nagradni natečaj Lojze Peterle, namenjen mladim do 30. leta, da izkoristijo svoje sposobnosti in znanje ter prek konkretnih projektov aktivno sodelujejo v Slovenijo. Evropski poslanec Lojze Peterle (ELS/NSi) pravi, da bodo natečaj v razširjeni obliki ponovili že v kratkem, nove sodelujoče pa želijo mentorji izbrati do novega leta. "Ključne be-

la z mentorjema Matejem Rajkom in Peterletovim asistentom Andrejem Černigajem.

"V času, ko so mladi precej pod vtisom malodušja, ki ga povzroča kriza, smo želeli dati priložnost tistim mladim, ki ne čakajo na druge ali na boljše čase, ampak so kreativni in inovativni ter pripravljeni ustvarjati koristne projekte", pravi Matej Rajk, eden od koordinatorjev projekta.

paketi. Udeleženci so svoje končne izdelke predstavili evropskemu poslancu Lojzetu Peterletu, ki je bil z njihovo predstavitvijo zelo zadovoljen. Nagrada za avtorje najboljših projektov, ki so jih ocenili sami udeleženci, pa je nabiranje dragocenih delovnih izkušenj v Bruslju. Na praktični pri evropskem poslancu se bo tako do julija 2013 zvrstilo šest udeležencev natečaja. Mnogo udeležencev se je prija-

sede ob predstavitvi projektov so bile 'medsebojno sodelovanje', 'pretresanje idej' in 'spodbujanje v iskanju rešitev'. Navdušen sem nad energijo in ustvarjalnostjo mladih, ki so s takšnim zagonom pripravljali projekte, zato že zdaj izrekam dobrodošlico vsem udeležencem naslednjega natečaja". Na natečaj se je prijavilo 50 mladih, dvajseterica pa je nato dobila priložnost in svojo idejo na tedenskih srečanjih razvija-

Ustvarjeni projekti so tematsko precej različni. V sodelovanju z ljubljansko pravno fakulteto je nastal doberdelni projekt brezplačna pravna pomoč za socialno ogrožene v okviru Rdečega križa, pripravljen je program delavnic za informiranje o možnostih zaposlovanja v EU za osnovne šole, mladi pa so se lotili tudi podjetniških projektov, kamor spadajo spletne strani, računalniški programi in ekoturistični

vilo na razpis, ker so verjeli v svojo idejo in menili, da lahko prispevajo kaj dobrega družbi. Nagradjenka razpisa se že zelo veseli stažiranja v Evropskem parlamentu, ker je zanj velika priložnost, da spozna delo evropskih institucij. Njena želja je nadgradniti obstoječe znanje in spoznati še več takih ljudi, kot jih je spoznala na natečaju, ki dejavno spreminjajo oz. želijo spremeniti stanje, v katerem smo sedaj, na bolje.

Kratke

Obisk predsednika EFA Sybrena Posthumusa

SSK je vprašanje reforme pokrajin in posledic na manjšinsko zastopstvo poudarila tudi v Evropski svobodni zvezi (EFA – European Free Alliance). Zato bo od 25. do 27. oktobra na

Sybren Posthumus

obisku pri Slovenski skupnosti ravno Sybren Posthumus, podpredsednik te organizacije. Program obiska predvideva v četrtek srečanje s tremi goriškimi občinskimi svetniki SSK ter podpredsednico pokrajine Maro Černic. V večernih urah se bo sestal z izvoljenimi upravitelji SSK v Števerjanu: govor bo o težavah, ki pestijo male občine. V petek bosta v Trstu srečanje z obema predsednikoma tržaške in goriške pokrajine, M. T. Basso Poropat in E. Gherghettom, in tiskovna konferenca za medije. Oba dogodka bosta v prostorih Dežele FJK. V popoldanskih urah se bo Posthumus srečal z županoma Fulvio Premolin in Markom Pisanjem. V soboto zjutraj je predvideno še srečanje v občini Devin-Nabrežina. Namen obiska je, da se organizacija, ki na evropski ravni združuje manjšinske stranke in avtonomična gibanja, seznani s stanjem predstavnštva slovenske manjšine v izvoljenih organih javne uprave.

Tudi družbenopolitične tematike na Koroških dnevih na Primorskem

Med prireditvami Koroških dnevov na Primorskem bo v ponedeljek, 29. oktobra, srečanje o družbenopolitični tematiki "Različne ravni zastopnosti slovenske narodne manjšine v Avstriji in Italiji". Nastopili bodo Vladimir Smrtnik (Enotna lista) in Damijan Terpin (SSK), Nanti Olip (NSKS) in Miha Coren (SSO) ter Štefan Domej (SJK) in Franc Fabec (KZ). Srečanje bo v prostorih Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici ob 19.00. Glavni organizator je Zveza slovenske katoliške prosvete, soorganizatorja sta Krožek Anton Gregorčič in Novi glas.

Informativna oddaja o Benečiji odslej tudi na youtube

Inštitut za slovensko kulturo, slovenski kulturni center, ul. Alpe Adria, 69 - 33049 Špietar (0039-0432-727490 mail: isk.benecija@yahoo.it www.mismotu.it) sporoča, da je dne 20. oktobra bila na "youtube" tretja radijska oddaja te sezone. Radijske oddaje na radiu Alpski/Primorski val segajo v leto 2009, ko je urednica Špela Mrak ponudila možnost, da bi se tudi Beneški Slovenci oglasili z informativno oddajo "Pismo iz zamejstva", leta 2011 so tako začeli sodelovanje z isto oddajo na Radio Onde furlane. Tako je bilo do letos, ko so se na beneškem inštitutu odločili, da bodo obiskovalci spleta oddajo lahko spremljali tudi na youtube. Gre za eksperimentalno oddajo, ki jo bodo še izboljšali, namenjena pa je tistim, ki jih ne dosegajo "beneški" radijski valovi, in tistim, ki živijo daleč od beneških dolin z upanjem, da se bodo tako lahko počutili malo doma. V oddaji, ki bo na youtube, bodo novice iz dolin Režije, Tera in Nedizhe.

Inštitut se zahvaljuje radijskima redakcijama, ki že dve leti omogočata predvajanje, in sodelavcem, ki se s tem ukvarjajo povsem prostovoljno, za potrpežljivost in dobro voljo pa tedniku Novi Matajur za sodelovanje. <http://www.youtube.com/user/mismotubenecija>

Mednarodno povezovanje lokalnega podjetništva

Možen izhod iz gospodarske krize?

Na pobudo Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu je bila 4. oktobra 2012 na Ptujskem gradu poslovna konferenca z naslovom

Mednarodno povezovanje lokalnega podjetništva. V uvodnem nagovoru je državni sekretar Longar opozoril, da je v času krize potrebno iskati različne vzroke za izhod iz situacije, v kateri se je znašla Slovenija. "V tem času smo ugotovili, da obstaja še veliko neizkoriščenih možnosti, ne samo v zamejstvu, temveč tudi med Slovenci po svetu. Zato smo si na Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu zadali nalogo, da izkoristimo te priložnosti. Poslovne konference so eden izmed pristopov k temu in to prakso bo Urad nadaljeval tudi v prihodnje", je poudaril državni sekretar Longar. Konferenca se je udeležil tudi predsednik Komisije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu DZ RS Franc Pukšič, ki je dejal, da so konference, katerih namen je povezovanje celotnega narodnega telesa na vsej zemeljski obli v skupno dobro, pozitiven ukrep. Opozoril pa je, da se večji nacionalni mediji ne zanimajo za pozitivne ukrepe. Župan Mestne občine Ptuj dr. Štefan Čelan je pohvalil pobudo Vlade RS oz. Urada

za organizacijo takšne konference, ki bo po njegovem mnenju uspešna že, če se bo našel vsaj en poslovni kontakt. V nadaljevanju sta generalni

agencija za podjetništvo in tuje investicije, Območna obrtno-podjetniška zbornica Ptuj, Območna obrtno-podjetniška zbornica Maribor, Štajerska

direktor Direktorata za gospodarsko diplomacijo na Ministrstvu za zunanje zadeve dr. Stanislav Raščan in v. d. generalnega direktorja Direktorata za regionalni razvoj in evropsko teritorialno sodelovanje na Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo Marko Drofenik predstavila ukrepe Vlade RS za izboljšanje poslovnega investicijskega okolja v Sloveniji ter možnosti pomoči, ki jih podjetnikom pri vstopu v državo oz. pri prodoru na tuje trge nudita obe ministrstvi. V nadaljevanju poslovne konference, ki se je udeležilo približno sto podjetnikov iz Slovenije, Avstrije, Nemčije in Madžarske, so se poslušalcem predstavile gospodarske organizacije iz Slovenije: Japti - Javna

gospodarska zbornica, Regionalna razvojna agencija ZRS Bistra Ptuj ter Slovensko-nemška gospodarska zbornica, Ljubljana. V popoldanskem delu programa so se udeležencem predstavile tudi slovenske gospodarske organizacije iz Nemčije in zamejstva: Slovensko-bavarsko združenje iz Bavarske, Slovenska gospodarska zveza iz Celovca, Alpsko-jadranski center iz Celovca, Zveza bank iz Celovca, Razvojna agencija Slovenska krajina iz Monoštra, Slovenska deželna gospodarska zveza iz Trsta ter Urad za Evropo z Reke. Temu delu je sledila razprava o odprtih možnostih sodelovanja in morebitnih težavah na poti prodora na tuj oz. slovenski trg.

Kandidati za novega predsednika Slovenije več o krizi kot o sebi Čas za sprejem reform in obvladovanje krize se izteka

V Sloveniji poteka veliko dogodkov s tematiko krize, ki razkrajajo družbo in državo, ter s predsedniškimi volitvami na Martinovo, 11. novembra. Politika je enotna zgolj v spoznanju in priznanju, da je kriza vsestranska, vendar pa stranke ponujajo različne strategije in načine za njeno odpravo. Premier Janez Janša opozarja, da imamo zelo malo časa za sprejem reform in obvladovanje, ali pa vsaj omilitve finančno gospodarske in politične krize. To je potrebno za umiritev razmer in odnosov v državi in tudi za obnovu zaupanja in verodostojnosti Slovenije v mednarodnih odnosih. Vlada je za dokaz svojih dobrih namer in odločnosti v parlamentarni postopek vložila predloga dveh reform: za nov pokojninski sistem in o trgu dela. Oba zakona sicer še nista usklajena s sindikati, z opozicijskima strankama in delodajalci, vendar kaže, da bo sporazum dosežen, tako da bi oba reformna zakona lahko začela veljati 1. januarja leta 2013. K utrditvi javnih financ, predvsem znižanju javnega primanjkljaja, naj bi prispevale državne obveznice v skupnem znesku pol-druge milijarde ameriških dolarjev, ki jih je vlada prek znanih tujih bank ponudila v odkup finančnim trgovcem v ZDA in v Angliji. Drugače razlagajo čas ideološki in politični nasprotniki sedanje

vlade in Janeza Janše. Po njihovih trditvah Sloveniji še ne bi je odločilna ura, ker razmere niso tako kritične, kot jih prikazuje vlada. Janez Janša naj bi samo strašil in grozil opoziciji in javnosti. Dogajanja v državi torej potekajo v mučnem, konfliktnem in zaostrenem ozračju, tudi zaradi neprekinjene in sistematične gonje proti Janezu Janši. Po nekem zapisu, objavljenem v ljubljanskem časniku Dnevnik, naj bi Janša pripravljala celo državni prevrat. Prof. dr. Manca

nik stranke Za trajnostni razvoj Slovenije Matjaž Hanžek pa je pripadnike t. i. lumpenproletariata, le-teh naj bilo kar tretjina volilnega telesa, obdolžil, da so s svojim glasovanjem Janeza Janšo privedli na oblast. Doživel je ogorčene proteste, saj omenjeni lumpenproletariat po definiciji sestavljajo najbolj propadli ljudje, med njimi postopači, tatovi in prostitutke. Prav ob začetku predsedniške kampanje so na filmskih festivalih začeli predvajati film o premierju z naslovom

Janez Janša

Košir pa v svojstvu predsednice zunajparlamentarnega Gibanja za trajnostni razvoj Slovenije predlaga kar novo revolucijo, uperjeno zoper sedanjo oblast. Ta sicer ne bi bila politična ali gospodarska, ampak "osebna in duhovna". Po njenem mnenju je skrajni čas za začetek nove revolucije. V tedniku Mladina so v komentarju izdala slovenskega prevoda knjige o Hitlerju namigovali, da bi pri nas Janez Janša utegnil kreniti po poti nacističnega diktatorja. Predsed-

Jaz sem Janez Janša, ki je skrajno žaljiv in prostaški. Menda so ga financirali celo iz državnega proračuna. Dovolj poguma in osebnosti poštenosti pa je izpričal predsedniški kandidat Borut Pahor, ki je v TV oddaji Vroči stol Vladimirja Voduška dejal, da sta za osamosvojitve Slovenije zelo zaslužna in imata zasluge Milan Kučan in Janez Janša, čeprav sta delovala iz različnih pozicij. Oba si zaslužita državno odlikovanje. V vzdušju, ki ga ponazarja tudi trditev staroste slovenske politike

dr. Franceta Bučarja, da je v Sloveniji vsa oblast še zmeraj v rokah sicer nestrankske, dejansko pa partijske elite, se nadaljuje kampanja za izvolitev novega predsednika države. Zanj je značilno, da vsi trije kandidati za najvišji predstavniški položaj

v oblasti, to so dr. Danilo Türk, Borut Pahor in Milan Zver, na predvolilnih zborovanjih, srečanjih in tudi soočanjih na televizijskih postajah, obravnavajo pretežno družbenogospodarske razmere in delujočo krizo, manj pa govorijo o funkciji in vlogi predsednika države, torej o sebi in pričakovanju izvolitve na najvišji položaj v političnem sistemu države in države. Tudi Slovenci si želijo, da bi moral državni poglavar biti osebnost, ki povezuje ljudi in politiko, blaži nasprotja in deluje strpno. Na predvolilni čas se je pričakovano tudi tokrat oglasil veleposlanik ZDA v Sloveniji Joseph A. Musomeli. Dejal je, da si njegova država pri nas želi predsednika, ki bi bil sposoben premostiti velike razlike med politično desnico in politično levico. Vsi trije kandidati si to želijo, meni veleposlanik, volivci pa bodo odločili, kateri kandidat bo najboljši predsednik.

Vojaška pomoč ZDA je preprečila napad

Obveščamo še o zanimivem, doslej malo znanem dogodku iz preteklosti. V parku vojaške zgodovine v Pivki so odprli razstavo oklopnih vozil, najrazličnejšega orožja in opreme, ki so jo ZDA poslale Jugoslaviji, potem ko so jo leta 1948 z znano resolucijo Informbiroja izključili iz kroga socialističnih držav. Po prepričanju politikov in izvedencev je prav omenjena pomoč preprečila napad tedanje Sovjetske zveze in njenih zaveznikov na tedanjo Jugoslavijo.

Marijan Drobež

O milijardah, ki se vrtijo v t.i. "skrivalnicah denarja" Slovinci ljubijo davčne oaze

V dne, ko levosredinski volivci v Italiji spremljajo predprimarni šov med Renzijem in Bersanijem, je javno prerekanje med obema kandidaturama naplavilo na medijski prod zelo zanimivo temo: davčne oaze in njihov pomen (oz. škoda) za državno gospodarstvo. Medtem ko se italijanska javnost sprašuje, ali je pravilno (in etično), da je bil Renzi na kosilu s podjetnikom, ki ima firmo, registrirano na Kajmanskih otokih, je dokaj podrobno analiziral o vplivih davčnih oaz na slovensko gospodarstvo izdelala tudi slovenska Davčna uprava (Durs). Skratka, šlo je za neverjetno tempistiko med obema dogodkoma. Ker je tematika zelo zanimiva (in predvsem za marsikoga "žgečkljiva"), bom v naslednjih vrsticah predstavil stanje s slovenskimi podjetji, ki svoje premoženje skrivajo na eksotičnih otokih in celo v državah, ki so nam veliko bližje, kot bi si lahko predstavljali.

Milijarda in pol v davčnih oazah
Davčne oaze imajo že v samem imenu zelo eksotični prizvok: takoj jih namreč povežemo s Karibskimi otoci, sanjskimi plažami in turkijskim morjem. Predstava, ki kar priključuje poletje, brezskrbne koktejle pod senčnikom in podobne luksuzne prijeme. Davčne oaze ob tem priključijo v spomin še podjetnike v kravatah in njihovo bogatenje ob uživanju, ki jih nudijo naravni pogoji davčnih oaz. No, če govorimo o slovenskih podjetnikih, je treba to predstaviti nekoliko razširiti: Slovence namreč najdemo tudi v povsem evrop-

skih Cipru in Luksemburgu. Grško-turškega otoka mnogi sploh ne uvrščajo med davčne oaze zaradi njegovega statusa člana EU. Da o Luksemburgu, ki je ustanovni član EU, niti ne izgubljam besed, a obe državi dejansko igrata vlogo davčnih oaz. Da, tudi Slovenci pridno kopičijo svoje premoženje v davčno ugodnejših državah, in to v precejšnji količini. V letu 2010 je tako iz Slovenije v 42 davčno ugodnejša območja šlo za 1,63 milijard evrov, (ta promet so skoraj v celoti ustvarila podjetja). V obratni smeri je prišlo 902 milijona evrov, tudi tokrat je šlo skoraj v celoti za podjetja. Pa pogledajmo še konkretno število transakcij: v davčne oaze je bilo izvedenih 72.767 transakcij, iz davčnih oaz v Slovenijo pa 53.286 transakcij.

Durs pa je zaznal tudi veliko primerov, ko so slovenski davčni zavezanci "uporabili" davčne oaze za zavajanje slovenskega davčnega sistema. V letih 2010 in 2011 je bilo tako v 461 davčnih nadzorih ugotovljenih skupno za 12,5 milijona evrov davčne utaje. Nepravilnosti in davčne utaje so bile ugotovljene še na en način, z ugotavljanjem razlik v premoženju in prihodkih. Od leta 2009 je bilo opravljenih 481 tovrstnih davčnih preiskav (vse še niso končane), ki so naplavile za 23,8 milijonov evrov utajenih davkov.

25 milijonov v Panamo, a brez zaposlenih

V Sloveniji je tudi možen vpogled v posamezne transakcije, ki so jih slovenska podjetja

opravila v tujini: kdo je transakcijo opravil, kje jo je opravil, kdo je bil prejemnik in kolikšen je bil znesek. Podatke objavlja Urad za preprečevanje pranja denarja (UPPD). Ko govorimo o takih transakcijah, velja seveda najprej domneva o nedolžnosti. Transakcije v davčne oaze so lahko povsem legalne, zakonite in legitimne. To so podčrtali tudi na UPPD: "Urad RS za preprečevanje pranja denarja na svoji spletni strani ne objavlja

samo transakcij v "davčne oaze", ampak transakcije v državi, pri katerih obstaja večja verjetnost za pojav pranja denarja ali financiranja terorizma" ter še "Vsako

nakazilo v državi iz tega seznama še ne pomeni, da gre za sum storitve kaznivga dejanja, pranja denarja ali davčno zatajevanje". Podatki so vseeno zanimivi. V obdobju zaznavanja transakcij je največji promet v davčnih oazah ustvarila naftna družba Petrol. V obdobju dveh mesecev (november in december 2011) je na Ciper nakazala preko 200 milijonov evrov. Prejemnik teh sredstev je bila družba Cypret trade s sedežem v ciprskem Limassolu. Gre za offshore podjetje, ki je bilo ustanovljeno leta 1998 za posredovanje pri trgovanju z nafto in naftnimi derivati. Njegov formalni lastnik je Petrolova avstrijska hčerinska družba. Celoten promet Cypret trade v letu 2011 je znašal 748,8 milijonov evrov, leto je sklenil s 5,7 milijona evrov dobička. Na Petrolu so že pred časom pojasnili, da gre za njihovo družbo, ki opravlja plačila dobaviteljem.

Zneski, ki so jih nakazala ostala slovenska podjetja, so občutno nižji. Na drugem mestu najdemo podjetje Cabris d. o. o., ki je v Panamo nakazalo za 25 milijonov evrov. V tem primeru je vprašanje precej več. Cabrisov lastnik je podjetje Artoi consultant, ki je prav tako "skrito" v davčni oazi na britanskem Deviškem otočju, direktor podjetja pa je v Sloveniji neznana Rus Aleksij Potapov. Da je zgodba še bolj

Kratke

Novost na knjižni polici: Odrske pripovedke

Pri založbi Modrijan, ki je znana predvsem po učbenikih in delovnih zvezkih ter leposlovju za odrasle, so izdali Odrske pripovedke, izčrpen priročnik za lutkovno ali igralsko uprizoritev treh slovenskih pravljic, ki jih je Eka Vogelnik priredila za dramska besedila.

Knjiga je zelo koristen priročnik tako za mentorje dramskih krožkov na osnovnih šolah, ki bodo poleg kakovostnih dramskih besedil v njej našli veliko koristnih napotkov za delo z mladimi

igralci, kot tudi za vzgojitelje v vrtcih, saj je pričujoče delo dobro izhodišče za gibalne, pevske in govorne ustvarjalne dejavnosti v vrtcu. V veselje pa bo tudi staršem, ki lahko skupaj z otroki ustvarijo papirnato gledališče in zaigrajo eno od igrice. Redna cena knjige je 35,20 evrov. Pri nakupu v spletni trgovini nudijo 5% popust

(poštni stroški niso zajeti v ceno), ob naročilu več kot petih (6 ali več) izvodov nudijo 10% popust. V knjigi so zbrane Levstikove pravljice Kdo je napravil Vidku srajčico, sodobna pravljica Marije Vogelne O deklci, ki je prehitro rasla ter koroška ljudska pripovedka O miški, ki si je trebušček raztrgala. Predstavljene so najprej s celotnim besedilom pravljice, sledijo kratki ilustrirani prizori iz zgodbe in dramsko besedilo, na koncu pa še nabor pesmi iz predstave z notami in akordi.

Knjigi je priloženo še papirnato namizno lutkovno gledališče za igranje doma in kot pomoč mentorjem in mladim igralcem pri vajah.

Novi uspehi vokalnega gledališča Carmina Slovenica

Vokalno gledališče Carmina Slovenica pod umetniškim vodstvom Karmine Šilec je po uspešni premieri in ponovitvah projekta When the mountain changed its clothing na Ruhrtriennale v Bochumu pred kratkim s projektom nastopil še na pomembnem mednarodnem festivalu Steirischer Herbst v Gradcu, na odprtju festivala Borštnikovo srečanje, konec oktobra pa bo na festivalu d'Automne v Parizu. Dan po slovenski premieri projekta, 17. 10. 2012, je bil v sklopu Borštnikovega srečanja v Kazinski dvorani

SNG Maribor premierno predstavljen celovečerni dokumentarni film Rudija Urana Placebo, ki je nastal po scenskem koncertu Placebo ali Komu potok solz ne lije avtorice Karmine Šilec. Dokumentarni film spremlja nastanek in realizacijo glasbeno-scenskega projekta in prinaša zanimiv vpogled v ozadje priprav in nastajanja predstav choregie. Oko kamere je pokukalo na vaje, v garderobe, v zaodre, v scenske delavnice...

Ob tem dogodku je bila hkrati promocija novega DVD projekta Placebo ali Komu potok solz ne lije, ki je nastal po posnetku predstave na festivalu Choregie, januarja letos.

intrigantna: v lanskem letu je bila ta družba brez zaposlenih, njen skupni promet je znašal 61.189 evrov, čisti dobiček pa je bil 43 tisoč evrov. Kljub vsemu temu je v prvih mesecih letošnjega leta (od januarja do marca) na Panamo, Marshallove otoke in druge davčne oaze nakazal skupno za 25 milijonov evrov. Zanimivo, ni kaj.

Bogataši na lepšem

Tudi med najbogatejšimi Slovenci najdemo številne, ki svoje prihranke raje vložijo nekam na lepše. Tak primer je Sandi Češko, ki ga je revija Manager lani razglasila za najbogatejšega Slovenca s premoženjem v vrednosti 200 milijonov evrov. Njegov Studio moderna (proizvajala Cosmodisc) ima namreč formalnega lastnika na Nizozemskem, podjetje Studio moderna holdings B. V. Že dalj časa je tudi znano, da preko davčnih oaz delujeta dva izmed tranzicijskih kraljev s certifikati in pidi, Darko Horvat in Igor Lah. Lah, čigar premoženje je bilo lani ocenjeno

na 129 milijonov evrov, deluje preko ciprskih in luksemburških predalov tako v Sloveniji kot v tujini. Aktivna naložbe, osrednje podjetje pod nadzorom Darka Horvata, se je medtem spremenilo v CG invest, ki ima 88 odstotnega lastnika v družbi SEI holding na Nizozemskem, direktorja Ishaga Zakija pa v Londonu. Horvatovo premoženje je bilo lani ocenjeno na 73 milijonov evrov, firma CG Invest pa je visoko zadolžena: bankam dolguje 95 milijonov evrov, hkrati pa je svojemu nizozemskemu lastniku tudi odobrila posojilo v višini 72 milijonov.

Pozitivna izjema sta pri tem zakonca Samo in Iza Login. Tudi sama sta svoje podjetje Outfit7 preselila na davčno ugodnejši Ciper: njihov tržni produkt pa je kljub temu jasno viden in opazen vsakomur. Gre namreč za eno izmed globalno najbolj priljubljenih aplikacij za pametne telefone, za govorečo mačka Talking Tom.

Andrej Černic

Na Brdu pri Kranju / Posvet o Reziji

Ali se sistematično kršijo človekove pravice?

V četrtek, 18. oktobra 2012, je na Brdu pri Kranju v organizaciji Fakultete za državne in evropske študije potekal posvet z naslovom *Ali se v Reziji sistematično kršijo osnovne človekove pravice?* Po uvodnem nagovoru so udeleženci prisluhnili kratkima uvodnima predavanjema. V prvem je dr. Matej Šekli s Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani predstavil jezikovno identiteto Rezijanov. Govorci rezijanskega narečja, ki je z vidika sorodstvenega jezikoslovja (genetolingvistike) nedvomno narečje slovenskega jezika, so že od časov srednjega veka vključeni v romanski kulturni kontekst, od Slovencev na drugi strani Kani- na pa so jih poleg geografskih dolga časa ločevale tudi ideološke meje. Rezija tako ni mogla sodelovati v procesu nastanka enotnega slovenskega knjižnega jezika, ki se je odvijal v osrednjeslovenskem prostoru. V šoli prav tako nikoli ni bila prisotna nobena od variant slovenskega jezika, zato je ostal omejen na zasebno rabo v obliki narečja, medtem ko Rezijani v javni rabi še danes uporabljajo italijanski knjižni jezik. Slovenski knjižni jezik ostaja jezik sosednje kulture, ki jo večina govorcev rezijanske zaradi neseznaničnosti pojmuje kot tujo. Zaradi tega mnogi ostajajo na stopnji zavesti rezijanske lokalne pripadnosti ("govorim rezijansko, torej sem Rezijan"), ki se ji pridružuje italijanska državljanska zavest, pridobljena predvsem v času šolanja, zavesti o širši slovenski etnični pripadnosti pa zaradi neizpostavljenosti slovenskemu knjižnemu jeziku in kulturi niti nimajo priložnosti razviti.

V drugem uvodnem predavanju je Dejan Valentinčič s Fakultete za državne in evropske študije predstavil zaščitno zakonodajo za slovensko manjšino v Italiji in aktualne probleme v občini Rezija. Prvi korak v smeri uradne manjšinske zaščite v Italiji je bil storjen leta 1999, ko je bil sprejet Zakon za zaščito zgodovinskih jezikovnih manjšin v Italiji (zakon št. 482/1999). Ta je predstavljal pomembno podlago, na kateri je bil dve leti po-

tem sprejet Zaščitni zakon za slovensko jezikovno manjšino v Italiji (zakon št. 38/2001), ki je za slovensko jezikovno skupnost izrednega pomena. Zakon npr. določa tudi skupni obseg finančnih sredstev, namenjenih zaščiti slovenske manjšine v Italiji, z njim pa je

italijanska država prvič uradno priznala zgodovinsko prisotnost avtohtone slovenske manjšine v Videmski pokrajini Furlanije Julijske krajine. Zakon se je dejansko začel izvajati leta 2007. Istega leta je bil sprejet zaščitni zakon za slovensko manjšino še na deželni ravni (zakon št. 26/2007). Kot je znano, sedanja rezijanska občinska uprava odkrito nasprotuje vključenosti v seznamu občin, kjer se izvajajo določila zaščitnega zakona. V zadnjih letih je tako poskrbela za več incidentov: občinski svet je brez pravne podlage zahteval izključitev občine iz območja izvajanja zaščitnega zakona, občina je zavrnila in kasneje odlašala izdajo dvojezične osebne izkaznice proslilcu, dvojezične napise v slovenskem črkopisu je v nasprotju z določili zakona zamenjala z napisi v lastnem nesistemskem. Nedavno je občina poslopje, v katerem delujejo številne rezijanske kulturne ustanove in društva, dala v upravljanje protislovensko nastrojenemu društvu, ki je v preteklosti z agresivnimi demonstracijami dokazalo skrajnost svojih prizadevanj.

Odmoru je sledila okrogla miza, pri kateri so sodelovali rezijanska kulturna delavca Luigia Negro in Sandro Quaglia, predsednica paritetnega odbora Jole Namor in načelnik Upravne enote Tolmin, Zdravko Likar. Luigia Negro je poudarila, da v italijanski kulturi ni jasnega razločevanja med narodnostjo in državljanstvom. Rezijani so se vedno zavredali, da ne pripadajo večin-

skemu romanskemu prebivalstvu, starejši ljudje, ki so pogosteje prihajali v stik s Slovenci onstran Kanina, pa so vedeli povedati, da tudi oni govorijo podobno – v zadnjem času se tega čedalje bolj zavedajo tudi mladi. KD Rozajanski dum vsekakor zagovarja to, da je od-

ločitev o narodni identifikaciji stvar vsakega posameznika. Sandro Quaglia je dodal, da so obiski turistov edina priložnost, ko lahko Rezijani uporabljajo slovenski knjižni jezik. Kot po eni strani turisti spoznavajo dolino in njeno kulturo, tako imajo tudi Rezijani priložnosti spoznavati Slovence. Jole Namor je poudarila potrebo po kompromisu, saj mora biti v ospredju prizadevanje za ohranitev jezika, ne pa politični cilji. Pozornost slovenske manjšine je sedaj precej usmerjena v Rezijo, predvsem zaradi protislovenskih incidentov. Zdravko Likar kot načelnik UE Tolmin, ki meji na občino Rezija, aktivno sodeluje z Rezijani. Dejal je, da je dolina zaradi slabih povezav do nedavnega veljala za zelo oddaljeno, danes pa je čezmejno sodelovanje ena od možnosti za nadaljnji razvoj. Spominja se plodnega sodelovanja z nekdanjim županom Luigijem Palettijem, ko je Rezija doživela pravi preporod.

V debati, ki se je razvila, je bil govor o dejanskem izvajanju zaščitnega zakona, o položaju šolstva v dolini, o upadu prebivalstva in ostalih perečih problemih, ki poleg Rezije tarejo še marsikatero gorsko občino v Italiji. Ob sicer zanimivem in dobro zastavljenem posvetu je enoznačen odgovor težko najti. Ker gre le za prvega od več posvetov o temi manjšinske problematike v slovenskem zamejstvu, nadaljnjih z veseljem pričakujemo.

Janoš Ježovnik

Po podatkih Statističnega urada RS

V Sloveniji porast števila neaktivnih prebivalcev

V zadnjih štirih letih se je število delovno aktivnih oseb v Sloveniji znižalo za 70.000. Število brezposelnih se je povečalo za 39.000, število neaktivnih pa za 47.000 oseb. Opazno povečevanje skupine neaktivnih prebivalcev gre predvsem na račun pospešene- ga upokojevanja, kažejo podatki državnega statističnega urada.

Od drugega četrtertletja leta 2008, ko smo imeli v Sloveniji zelo dobre razmere na trgu dela, do zadnjih sedanjih podatkov iz drugega letošnjega četrtertletja se je število delovno aktivnih oseb v Sloveniji znižalo za 70.000 oz. za 7,6 odstotka, je na novinarski konferenci v Ljubljani poudaril Lenart Lah s Statističnega urada RS (Surs). V tem štiriletnem obdobju se je na drugi strani število anketno brezposelnih skoraj podvojilo: naraslo je za 39.000 oseb oz. za 47,9 odstotka.

Še bolj kot število brezposelnih se je povečalo število neaktivnih, torej oseb, ki ne delajo, dela aktivno ne iščejo oz. ga niso pripravljene sprejeti v naslednjih dveh tednih. To število je naraslo za 47.000 oseb, predvsem na račun večjega števila upokojevcov. Po podatkih Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije se je namreč število prejemnikov pokojnin od januarja 2008 do avgusta 2012 povečalo za približno 60.300.

Za prvo polovico letošnjega leta sta medtem po besedah Laha značilni po eni strani predvsem padajoča brezposelnost, po drugi strani pa naraščajoča neaktivnost. Po podatkih ankete o delovni sili se je število anketno brezposelnih v prvem letošnjem polletju znižalo za

približno 7000 oseb, po podatkih Zavoda za zaposlovanje RS pa je število registrirano brezposelnih oseb v enakem obdobju upadlo za malo več kot 10.000 oseb.

Gibanje števila neaktivnih se je medtem tako v prvem kot v drugem četrtertletju letošnjega leta povečevalo, in sicer skupno za 21.000 oseb. Del tega je posledica pospešenega upokojevanja (število upokojevcov se je zvišalo za 9400), prav tako pa se je v tem obdobju občutneje znižal obseg dela prek študentskega servisa (na tak način je delalo 13.000 oseb manj, kar pomeni padec za več kot tretjino). Del povečanja je moč pripisati tudi prenehanju aktivnega iskanja dela na strani brezposelnih.

Na Sursu so se ob sedanjih razpravi o reformi trga dela posvetili tudi podrobnejšim podatkom o prožnosti trga dela. Med prožne oblike zaposlitve statistiki uvrščajo delo za delovni čas, krajši od polnega, samozaposlitev in delo za določen čas.

V obliki zaposlitve za delovni čas, krajši od polnega, je v Sloveniji lani delalo 10,7 odstotka delovno aktivnih oseb. Delež takšnih oseb sicer v Sloveniji stalno narašča, vendar pa je Slovenija pri tej obliki zaposlitve daleč pod povprečjem EU, kjer delež znaša 19,4 odstotka. V zadnjih treh letih se je povečevalo tudi število samozapo-

slenih. Lani so samozaposleni predstavljali 12,6 odstotka vseh delovno aktivnih v Sloveniji. Razlog za porast v zadnjih letih gre pripisati državnim subvencijam, pa tudi v t. i. prisilni s. p. -izaciji, kar pomeni, da delodajalci raje kot zaposlujejo, sklepajo pogodbe s samozaposlenimi. Slovenija je sicer tudi pri deležu samozaposlenih med vsemi delovno aktivnimi pod povprečjem EU, ki znaša 15 odstotkov.

Predlog reforme trga dela pa najbolj zadeva tretjo obliko prožnih zaposlitev, to je delo za določen čas. Glede na delež zaposlitev za določen čas se Slovenija uvršča v sam vrh EU. Za to obliko zaposlitev je pri nas značilen nekakšen dualizem, saj zaposlitve za določen čas prevladujejo med mladimi, mlajšimi od 35 let, ki predstavljajo kar dve tretjini vseh zaposlenih v takšni obliki. Medtem je zaposlitev za določen čas zelo redka med starejšimi od 55 let (4 %).

V drugem letošnjem četrtertletju je bilo v Sloveniji 129.000 za-

poslenih za določen čas, kar je predstavljalo 16,7 odstotka vseh zaposlenih. Od tega je bilo tri četrte zaposlenih v delovnem razmerju s pogodbo za določen

čas, medtem ko so 18,4 odstotka predstavljali zaposleni prek študentskega servisa. Razširjenost študentskega dela je sicer slovenska posebnost, ki zvišuje število zaposlitev za določen čas, vendar se je Slovenija leta 2011 glede na delež zaposlitev za določen čas (14,1 odstotka) uvrščala nad povprečje EU (13,4 odstotka).

Gostinska šola Ad formanduma v Gorici Začela se je šola za kuharje in natakare

Gostinska šola Ad formanduma je odprla vrata tudi v Gorici. Prišlo se je namreč novo šolsko leto za mlade, ki so se oddolili za poklic kuharja in natakarja. V Gorici obiskuje gostinsko šolo 20 dijakov, ki so v teh dneh prvič stopili v šolske klopi na gostinski šoli. "Številno dijakov, ki izbere našo šolo za poklicno usposabljanje, stalno narašča; številke nas veseli in so odraz privlačnosti gostinskega sektorja, ki nudi številne možnosti zaposlitve", pravi direktor Ad formanduma Masimiliano Iacono. "Prvi dan pouka so se dijaki seznanili s programom, učnimi načrti in šolskim pravilnikom: kot v Trstu tudi v Gorici uvajamo vedenjsko spričevalo s 30 točkami; ob vsakem prekršku zoper pravila, ki so določena s šolskim

pravilnikom, se odbije ena ali več točk; točke se dodajajo ob primerih vzornega vedenja in odnosa do dela", je povedala koordinatorica Majda Klanjšček. Pouk poteka vsak dan v prostorih Ad formanduma v KBcentru. Predmetnik sestavlja dva velika sklopa predmetov: v sklopu splošne-

ga predmetnika se dijaki učijo jezikov, matematike, zgodovine, prava, ekonomije in računalništva. Med tem ko so spe-

cifični predmeti kuharska tehnika in tehnika strežbe, prehrana in higiena, komunikacija. V prvem letniku se dijaki seznanijo s prvimi strežbe in kuhanja, šele v drugem letniku se posvetijo specializaciji in se osredotočijo na izobraževanje v poklicu, ki so ga izbrali. Šolanje traja tri leta: na koncu programa ob uspešno končanem izpitu prejmejo dijaki diplomsko poklicne kvalifikacije tretje evropske stopnje.

V Gorici predstavlja odprtje gostinske šole novost v ponudbi tako na višješolski ravni kot

za odrasle, ki se odločajo za poklic v gostinstvu. Ponudbo na tem področju bogati tudi tečaj poklicne kvalifikacije za odrasle brezposelne osebe z bivališčem v deželi FJK: v Gorici so odprta vpisovanja za izbor na tečaj za pridobitev poklicne kvalifikacije za natakarja. 1000 ur tečaja, ki predvideva tudi dva meseca delovne prakse v gostinskih podjetjih. Izbor bo 26. oktobra: do takrat je mogoče vložiti kandidature. Vse informacije so na razpolago na spletni strani www.adformanduma.org.

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.it
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebnostne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu. Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To število smo poslali v tisk v torek, 23. oktobra, ob 14. uri.

SSG Gostovanje v Sovodnjah

Omamno vabilo k vpisu abonmaja

Opojne dišave in vablivi vonj po komaj pečenem kruhu so se v torek, 16. oktobra 2012, širili v dvorani Kulturnega doma v Sovodnjah, na oderu katerega je Slovensko stalno gledališče uprizorilo predstavo *110 okusnih let* in z njo povabilo udeležence - žal so gledalci napolnili le polovico sedežev, - naj v tej jubilejni gledališki sezoni SSG vpišejo abonma za goriško abonmajsko ponudbo. Ta, kot znano, vsebuje štiri predstave v izvedbi SSG in dve gostovanji. Pri vseh ostalih raznolikih ponudbah letošnje sezone SSG pa bodo goriški gledalci dobrodošli gostje v tržaškem Kulturnem domu, kot je v pozdravnih besedah med drugim dejal Danijel Malalan, pomočnik umetniške koordinatorke SSG Diane Koloini. Ponovitev predstave je bila tudi v župnijski dvorani v Doberdobi, kjer sta bila soorganizatorja SKD Hrast in SKRD Jezero. Predstavo *110 okusnih let*, ki se v naslovu navezuje na 110-letnico gledališkega gledanja v Trstu - v l. 1902 sega namreč ustanovitev Dramatičnega društva -, sta igralsko sooblikovali mlada

članica SSG Lara Komar in Vesna Guštin, avtorica kar nekaj uspešnih knjig s kulinarčno vsebino in sploh odlična poznavalka kraških jedi, pa tudi ljubiteljska igralka, saj je več let sodelovala z gledališko skupino društva Kraški dom. Tokrat se je znašla na poklicnih odskih deskah in upodobila sebe, zato je ta igralski izziv dobro prestala. Predstava, ki se je porodila po zamisli režiserke Sabine Morena in je nastala kot uvod v dogodke jubilejne sezone SSG, sodi v projekt Pokrajine Trst in tržaških gledališč Teatri a Teatro ... Aspettando Next. Ker pa je prehrana povezovna tema letošnjega Nexta, se je temu prilagodila tudi predstava *110 okusnih let* v slovenski in italijanski različici. Sabrina Morena je tekst napisala po "meri" in tako izvajalki upodabljata sebe oz. svoje poklicne usmeritve. Vsebinsko se uprizoritev humorno spogleduje z začetki ljubezenske zgodbe Lare in francoskega režiserja, v katerega se je ona za treskala, in s kulinarčnimi poslasticami. Lara hoče omrežiti svojo simpatijo s specialitetami iz francoske kuhinje. Teta Vesna

pa ji svetuje preproste kraške jedi, ki so mnogo bolj vabljive od francoskih z visokodonečnimi imeni, a bolj klavrnimi sestavinami. Tako se ob pripravljanju kulinarčnih dobrot, ki v živo nastajajo na odru za štedilnikom, za katerim se suče Guštinova, spleta pogovor o marsičem. Njun klepet zaobjema delovanje Dramatičnega društva iz Trsta in tedanjega gledališkega ustvarjanja, pa tudi utrinke iz gledaliških del velikega Shakespeareja, pa tudi našega Linhartarja, in poezije znanih pesniških duš, s tankočutnim pesnikom s Krasa, Srečkom Kosovelom, na čelu, in tudi marsikatero zanimivost iz življenja naših nonotov. Vmes Lara s svojim lepo zaokroženim glasom še kakšno zapoje, tudi v francoščini. Teta Vesna pouči mlado nečakinjo in seveda tudi gledalce, kako naj pripravijo mizo, da bo čim bolj privlačna in "fina", in s kakšnim vinom naj postrežejo pripravljene jedi. Njene kuharske dobrote namreč spremljajo zlahtna vina, ki jih pridelujejo slovenski vinogradniki Merlak, Škerk, Bibc ... in sir kmetije Zidarič. Vsi so rade volje pristopili k temu slastnemu dramsko kulinarčnemu vabilu v gledališče. Ker se nestrpnost pričakovani

pokusila slastni kraški pršut s teranom. Med vonjavami, ki se vijejo iz ponev in peči, izvejo gledalci marsikaj iz bogate zgodovine naših krajev, predvsem s Krasa, in o pristnih kuharskih dobrotah, ki so jih, tudi uporabljajoč nešteta zelišča iz domačih krajev, pripravljale naše none. Prijetna predstava, predana s slovensko besedo, s stavki v francoskem jeziku, po premieri, ki je bila v gledališču Franco in Franca Basaglia pri Sv. Ivanu v Trstu, 19. septembra 2012, kroži po vaseh na Krasu, po Goriški in Benečiji v upanju, da bo po njenem ogledu vpisalo abonma čim več ljudi.

JK

Manj poznana športna panoga Orientiring, šport za vse, si utira pot tudi pri nas

Orientiring je mlada športna panoga, ki združuje gibalne sposobnosti (tek), znanje in druge spretnosti. V zadnjem mesecu sta se pri nas zvrstili dve množični prireditvi, s katerima so ovrjednili orientirski tek. Športno

z zanesenjakom Fulviom Pacorjem na čelu, načelnikom mladega odseka, počasi pa so se našle tudi številni mladi in manj mladi, pa tudi nekateri vaščani in taki, ki so bili že člani društva v drugih sekcijah. Gajini tekmovalci se udeležujejo preizkušenj v

športna oprema s telovadnimi copatami, topografska karta-specialka, kompas in... smisel za pustolovščino. Tekma poteka v obliki čim hitrejšega odkrivanja kontrolnih točk, lahko pa po poti (preko azimuta do točke) predvideva tudi reševanje posameznih nalog. Srečanja, ki smo ju omenili, v vsakem primeru nista primerljivi med sabo, saj je uradno tekmovanje v organizaciji Gaje potekalo po pravih mednarodnih zvezah orientiringa in na njem so bili nastopajoči opremljeni z elektronsko zapestnico za javljanje na posameznih, po trasi posejanih ciljih. Zelo resno je bila sicer zastavljena prejšnji teden tudi prireditvi za šole, kjer se najsodobnejše tehnologije niso posluževali, tekme pa se je udeležilo kakih 300 mladostnikov s Tržaškega in iz Sežane. Pri Gaji imajo že gost razpored orientirskih

tekov, ki jih med letom prireja pristojni odsek. Naj omenimo predvsem priljubljen rekreacijski nočni orientiring po sledeh merjascev v juniju v najdaljših dneh v letu, spomladanski športni dogodek v parku nekdanje svetovanske umobolnice ter vsakoletno zimsko mednarodno tekmo v začetku januarja. Skratka, še do pred nekaj leti neobstoječe gibanje orientacije se pri nas počasi krepi, nekateri klubski člani so tudi že tekmovali za italijansko in slovensko mladinsko ter člansko reprezentanco.

HC

SPDT - šesti orientiring za slovenske šole v športnem centru Gaje na Padričah

združenje Gaja iz Gropade in s Padrič je organiziralo čezmejno uradno tekmovanje, veljavno kot etapa državnega pokala tako v Italiji kot v Sloveniji. Slovensko planinsko društvo Trst pa je tokrat priredilo že tradicionalni orientiring za slovenske višje in nižje srednje šole ter zadnje razrede osnovnih šol tokrat na že utečeni progi pri športnem centru na Padričah (medtem ko je v prejšnjih letih potekal v Bazovici). Nevsakdanja disciplina privlači več navdušencev, saj se dogaja v naravnem okolju, lahko jo goji prav vsakdo, telesna priprava pa ni nujno glavni pogoj za uspešnost. Ta šport je dokaj razvit v določenih predelih Slovenije, slovenski specialisti že nekaj let radi prihajajo tudi na tekme na Padriče. Pri Gaji so to dejavnost poglani nekateri posamezniki

deželnem in državnem merilu, klubski športni delavci pa so se proslavili zlasti kot uspešni organizatorji nazadnje velikega dogodka, ki se ga je konec septem-

bra med Gropado in Orlekom udeležilo približno 600 športnikov iz vse Slovenije ter iz severne in srednje Italije. Rekviziti, ki jih potrebuje tekmovalci v orientaciji, so preprosto

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

131

Iskreno priznam, da minuli petek nisem bil nič kaj vesel, še manj pa zadovoljen, ko sem že zgodaj zjutraj po radiu ujel novico, ki sem jo potem našel v dnevniku Corriere della Sera, objavljeno z velikim poudarkom, članek je zavzemal namreč kar celo stran, kar pomeni, da gre za važno, zelo pomembno novico. Štirikolonski naslov je bil dovolj zgovoren, da sem postal še bolj slabe volje, saj je sporočal, da bo decembra slovita ameriška revija Newsweek prenehala izhajati v tiskani izdaji in bo odslej revija, ki si je z drugo ameriško revijo Time delila sloves najbolj pomembnih svetovnih revij, izhajala samo še na svetovnem spletu, nadnaslov je še povedal, da so se pri magazinu Newsweek na to pripravljali že vsaj dve leti, saj so se združili s spletnim dnevnikom Daily Beast, ki ga tisti, ki vsakodnevno hodimo na splet, dobro poznamo. Po 80 letih torej Newsweek odhaja, toliko let je bil namreč zvest spremljevalec vseh tistih, ki se nismo zadovoljevali samo z dnevnimi novicami, ampak smo hoteli prebrati tudi poglobitve, odlične reportaže, pronicljive eseje, predvsem pa smo se tako pri reviji Time kot pri tedniku Newsweek v živo časnikarji učili tako imenovanega "novega ameriškega žurnalizma", kot je genialni in snobovski Tom Wolf slikovito poimenoval nov način podajanja snovi v ameriškem tiskanem svetu. Da je bil sam ob Gayju Taleseju vodilni mož "novega ameriškega žurnalizma", mu ni bilo treba govoriti, to smo vedeli vsi, ki smo prebrali njegove odlične ter izjemno uspešne romane, ali pa iskali njegove zajedljive, a zelo inteligentne zapise o ameriški in naši družbi v drugem slovitem ameriškem magazinu, v New Yorkerju.

Ne bomo več videvali torej zadnje čase vse bolj provokativnih naslovnice, ki jih je Newsweek imel, predvsem zato, ker je vse bolj izgubljal naročnike in vse bolj tudi bralce, pa čeprav je bila zadnji dve leti na "komandnem mestu" genialna in brezkompromisna, a tudi cinična Tina Brown, ki ji tudi pri New Yorkerju ni uspelo tisto, v kar so upali lastniki: da bi namreč obrnila težnjo upadanja naročnikov, pravzaprav kupcev tednika. O tem, kako bralna kultura ali kultura branja pada, smo že pisali, večkrat, nekatere to pisanje moti, a dejstva so dejstva, mimo njih ne moremo. In Newsweek, ki je prvič izšel 17. februarja leta 1933 in bo svoje nagovarjanje bralcev v tiskani izdaji končal 31. decembra letos, je samo eden od velikih časnikov, ki zapirajo svoja vrata, ki svoja uredništva korenito prenavljajo in se selijo na svetovni splet.

Že večkrat sem zapisal, da se sam sprašujem, ko berem take novice, kaj sploh počnem tukaj, spadam namreč med tisto zadnjo generacijo časnikarjev, ki smo še videli svinčeni tisk, le-tega je nadomestil linotajp, kasneje smo se naučili na prve računalnike, danes se moramo pa na svetovni splet, ki ima spet svoje zakonitosti, ki niso enake tiskanemu mediju, in tega ne more razumeti nihče od tistih, ki svetovnega spleta ne obišče vsaj dvakrat, trikrat na dan. Zajedljivo bi mi lahko sedaj kdo vrgel na krožnik, kar sem sam slišal pred časom, ko je neki bralec očital nam, časnikarjem, ki pišemo za tiskane medije, da nismo verodostojni že zato, ker tudi sami najprej zjutraj vzamemo v roke računalnik, tablični računalnik, pametni telefon ali kako drugo elektronsko napravo, se povežemo na svetovni splet in tam najdemo sveže novice, ki vse bolj nadomeščajo vlogo dnevnika in tudi, poslušajte, poslušajte!, televizije, da televizije, ki postaja vse manj pomembna.

"Vse se je začelo pri tablici in k tablicam se vse vrača"! bi lahko zapisali tisti, ki smo še videli tablice, na katere so se naši očete in mame v šoli učili pisati, hvala Bogu, da je moj oče imel smi-

sel za ohranjanje dediščine in zato je ena od tablic, na katero je sam v fašistični šoli pisal, še doma na Vipavskem. Otroci se nismo mogli naučiti tablici, predvsem pa ne dejstvu, kako je mogoče, da zvezkov niso imeli ... Sam sem nosil v torbi v šolo še črnilo, pisali smo s peresom in bili vedno umazani od črnila, včasih se je polilo v torbi, takrat so nas mame kregale, peresa smo menjavali, šele v najstniških letih sem prišel do prvega nalivnika, ki ga danes nosim bolj zato, ker sem nostalgik kot pa iz potrebe.

In računalniki so spremenili svet, saj so spremenili najprej način pisanja in nato še vse nas. Ko je že vse kazalo, da v svetu računalništva ni več kaj veliko odkriti, se je pojavil svetovni splet, katerega so najprej tudi izjemni geniji podcenjevali, a pokazalo se je, da je svetovni svet tista prava stvar, ki bo osvojila in ... spremenila, da, spremenila svet! Ko se je na spletu pojavil tako imenovani "interaktivni splet", se pravi "web 2", se je revolucija šele začela. Vem, vem, nekateri tega ne marajo, kot niso marali naši "lubi Krajnci" vlaka in so se, tako smo se učili v šoli, zaganjali s konjskimi vpregami v lokomotive in vlake, brezuspešno seveda, kot se sedaj vsi tisti, ki se zaganjajo proti svetovnemu spletu in "webu 2", motijo in se enkrat motijo, o čemer priča podatek o bralni kulturi vseh mladih in tistih, ki še niso dopolnili trideset let, le-ti skorajda ne segajo več po tiskani besedi ...

Ni mi vseeno, ko to pišem, zavedam se, da smo tudi mi na vrsti, ja, mi, z Novim glasom in vsi mi v zamejstvu, kjer se zdi, da se nič ne da spremeniti, a se vse vseeno spreminja, pa če to hočemo ali ne, ker smo samo majhen del tega velikega sveta, nič drugačni in nič boljši ter nič slabši od drugih, samo majhen del tega sveta smo, pa če nam je to všeč ali ne. Naša edina razlika je v tem, da govorimo slovensko, da smo del slovenskega naroda, slovensko govoreče in pišoč skupine dveh milijonov ljudi, ki je v tem svetu le toliko posebna, ker govori in piše svoj jezik. Lep jezik, dodajam sam, sicer ne bi pisal v tem jeziku, sicer ne bi naši očete in matere trpele, umirale zaradi te naše svetlinje, da, zanje je bil naš slovenski jezik svetinja.

Že res, boste oporekali, a stanje v Združenih državah Amerike je drugačno, kot je stanje pri nas, saj se v ZDA že 39 odstotkov vsega prebivalstva seznanja z novicami samo v digitalnem svetu, na spletu torej, in tudi 70 milijonov tabličnih računalnikov, ki jih imajo v ZDA zasebni uporabniki, veliko pove.

A je vse samo vprašanje časa in odločitev, ki od nas niso odvisne, saj nas nihče ne bo nikoli vprašal, ali hočemo iti v to ali ne, enostavno denarja več ne bo za tiskanje časnikov in ne naročnikov, tablice novega digitalnega sveta pa bodo tako poceni, kot so danes knjige. Z gotovostjo pišem to, ker se še predobro spominjam, kako so se mi pred leti grdo v obraz in za hrbtom posmehovali, ker sem bil eden prvih, ki sem imel prenosni telefon, predvsem tisti, ki danes "ne morejo brez njega".

Pa ni nobenega zadoščenja v tem pisanju, zares ne, kot ne vidim nobene lepote v "digitalni knjižnici" tabličnega elektronskega bralnika, kjer imaš spravljenih na tisoče knjig ... Odhaja neki svet, prihaja nov, kot vedno. Življenje je to.

Nisem pa več prepričan, da smo v našem prostoru sposobni še toliko življenja, da bi danes razmišljali o jutrišnjem svetu in bi zanj že danes pripravili temelje, na katerih bodo naše delo lahko nadaljevali mladi, ne, o tem nisem več prepričan.

"Prihodnost pripada tistim, ki se nanjo pripravljajo danes"! je dejal Malcolm X, njegove besede sem prebral in preveril, seveda na spletu, na "webu 2".

Korak naprej pri reševanju šolskih problemov - Pomembno opozorilo Slovenije glede volilnega zakona

Ocena SSk medministrskega srečanja Italija-Slovenija v Ljubljani

Slovenska skupnost na splošno pozitivno ocenjuje izid medministrskega srečanja med Italijo in Slovenijo, čeprav z nekaterimi pridržki. Predvsem so se izkazale kot protislovne navedbe italijanskega zunanjega ministra Terzija v zvezi s financiranjem dejavnosti slovenske manjšine v Italiji. Na tiskovni konferenci je namreč vodja italijanske diplomacije zatrdil, da bo Italija za letošnje leto težko zagotovila manjkajoča sredstva (900.000,00 evrov), da pa je vlada v proračun za prihodnje leto vključila celoten dose-

danji znesek 5,3 milijona evrov. Skoraj istočasno je podtajnik Ruperto, ki vodi tehnično omizje z manjšino, zatrdil, da bodo manjkajoča sredstva za letošnje leto našli, Montijeva vlada pa je ravnokar vložila v parlament predlog zakona o stabilizaciji (proračunski zakon), ki za naslednje leto predvideva drastično zmanjšanje sredstev za naše organizacije. Jasno je, da obstaja na vladni ravni velika zmeda in da se bosta manjšina sama in tudi naša matična država morali še krepko potruditi, da bodo organizacijam naše manjšine vendarle zago-

tovljena sredstva za normalno poslovanje. Slovenska skupnost ocenjuje kot pomemben dosežek slovenskega ministra za šolstvo dr. Žige Turka, da se je podtajnik na italijanskem šolskem ministrstvu obvezal - potem ko je to napovedal že na zadnjem srečanju s slovenskim kolegom v Trstu -, da bo italijanska vlada tudi sama sestavila zakonski predlog za reformo slovenskega šolskega sistema, in sicer prav na podlagi obeh osnutkov zakona o šolstvu, ki sta ju v senatu vložila tako sen. Blažinova kot SSk preko Južnotirolskega senatorja Pinzgerja. Posebej je po-

zitivno dejstvo, da namerava italijanska vlada to narediti "ob sodelovanju predlagateljev obeh osnutkov", kot se je izrazil italijanski vladni podtajnik, kar bo tudi osnova za dejansko obravnavo predlaganih sprememb v naslednjem mandatu. Mimo te osnove pa brez utemeljenega razloga ne bo mogla niti naslednja italijanska vlada, kar je ob dejstvu, da v tem mandatu zakon gotovo ne bo odoben, za nas izjemno pomembno. Slovenska stranka izraža zadovoljstvo in priznanje slovenski zunanji politiki, da je italijanske sodelovnike opozorila na potrebo,

da nova volilna zakonodaja, ki je prav sedaj v obravnavi, vendarle reši vprašanje zastopnosti slovenske manjšine v obeh vejah rimskega parlamenta in s tem italijanska država končno tudi uresniči jasno obvezo iz zaščitnega zakona.

Tudi skupno predstavništvo Slovencev v Italiji čaka sedaj, ko so bili vloženi amandmaji v korist olajšanega zastopstva, pomembna naloga, da prepriča vse največje politične skupine v parlamentu, da izrazijo soglasje k rešitvi, ki bi olajšala izvolitev slovenskega senatorja in poslanca.

Slovenska skupnost bo v naslednjih dneh vsekakor v Rimu opravila nov, že tretji krog pogovorov, da bi k pozitivnemu reševanju tega vprašanja povabila še druge politične sile v parlamentu. Pri tistih pa, ki so se že pozitivno oglašile z vložitvijo amandmajev za

olajšano zastopstvo, bo poskušala dobiti potrditev, da bodo njihovi senatorji še naprej stali za predlaganimi rešitvami in zagotovili pozitiven glas tako v komisiji za ustavno vprašanja kot tudi na splošni razpravi in ob glasovanju v senatni skupščini, ki naj bi reformo volilne zakonodaje obravnavala v novembru.

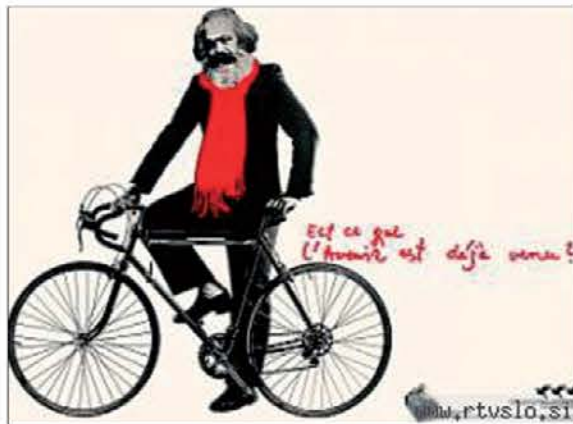
Pri vseh teh naporih pa slovenska zbirna stranka še naprej računa na pomoč manjšinskih senatorjev, ki so vsi podpisali njene amandmaje (Južni Tirolci Peterlini, Pinzger in Thaler Auserhofer kot Valdostane Fossion), ki bodo zagotovo rade volje pri tem sodelovali s slovensko senatorko, kakor tudi na slovensko diplomacijo, ki se je v zadnjih letih močno in tudi uspešno angažirala npr. glede ustanovitve omizja pri podtajniku Rupertu, pri reševanju zagat Primorskega dnevnika in glede financiranja manjšine.

Ob 50-letnici začetka 2. vatikanskega koncila

Sence koncila – zakaj niso obsodili komunizma?

V Cerkvu naj bi veljalo, da se resnice ne bojimo, ampak jo izpostavimo, pa naj bo še tako boleča, saj naš Gospod pravi, da nas bo resnica osvobodila. Ker je bil 2. vatikanski koncil zgodovinski dogodek, ima tako svetle kot temne točke, kakor velja za vsak zgodovinski dogodek. V teh dneh nam mediji predstavljajo predvsem svetle točke, vendar pa je treba v zgodovinski presoji izpostaviti tako dobre kot slabe strani, da bi imeli čim popolnejšo sliko. Ena od temnih točk je gotovo neobsodba komunizma, pa čeprav je bila prav ta zadeva med najbolj izpostavljenimi s strani škofov, ko je papež Janez XXIII. opravil poizvedovanje o tem, kaj naj bi cerkveni zbor obravnaval. Zgodovinski okvir je postavljen v 60. leta 20. stoletja, ko je vel neki nov optimističen duh, ki ga je posebej papež Janez XXIII., ki so ga mediji napravili za "dobrega papeža", Nikita Hruščev je bil komunistični voditelj prijaznega in človeškega obraza, v ZDA pa je nastopil John F. Kennedy, ki je tudi

predstavljaval neko junaško figuro. Toda po drugi strani je bil v teh letih postavljen Berlinski zid (1961), Sovjetska zveza pa je tudi postavila svoje rakete na Kubi (1962). Komunistični imperializem je tako predstavljaval neko vnebovpijočo resničnost, ki je "pastoralni" koncil, kot so ga označili, ne bi smel prezreti. Na samem zboru sta si nasproti stali dve manjšini, od katerih je ena zahtevala, da bi obnovili obsodbo komunizma, druga pa je bila za linijo, ki bi bila bolj "dialoška" in odprta do sodobnega sveta, o katerem se je zdelo, da ga še najbolj odraža prav komunizem. Še 9. oktobra 1965 je bila predstavljena peticija kar 454 koncilskih očetov iz 86 držav, ki so zahtevali obsodbo komunistične ideologije, pa je niso niti predali komisijam, ki so se ukvarjale s shemami. To je seveda povzročilo ogorčenje, a ni pomagalo – do obsodbe ni prišlo.

Danes vemo, zakaj koncil ni izrekel obsodbe. Avgusta 1962 sta v letu v Franciji podpisala tajni sporazum kard. Tisserant, ki je predstavljaval Sveti sedež, in nadškof Nikodim Rotov iz Jaroslavlja, predstavnik Ruske pravoslavne Cerkve, za katerega se je po odprtju moskovskih arhivov izkazalo, da je bil agent KGB. Na podlagi tega sporazuma, naj koncil ne bi govoril o komunizmu, predvsem pa, da ga ne bi obsodil, kar je bil pogoj, ki so ga v Moskvi postavili, da bi dovolili svojim opazovalcem udeležiti se cerkvenega zbora. Da je do tega

dogovora prišlo, dokazuje tudi zapisek, ki si ga je lastnoročno zabeležil Pavel VI., shranjen pa je v vatikanskih arhivih. O tem dogovoru pričajo tudi viri, ki jih navaja

Jean Madiran, predvsem pa George Weigel, ki je za svojo biografijo o Janezu Pavlu II. (*L'inizio e la fine*, Cantagalli, Siena 2012) pregledal tudi komunistične arhive KGB, SB (Poljska tajna služba) in Stasi. Dokazal je, kako so tajne službe držav vzhodnega bloka prodrle v sam vrh katoliške hierarhije, kjer so promovirale lastne interese. Če pustimo ob strani, kako močno je tajna madžarska služba vplivala na delo v madžarskem papeškem zavodu, je zlasti zanimiva vloga poljske SB, ki se je želela vriniti celo v posamezne teološke diskusije, zlasti v tisto o Marijini vlogi pri zgodovini odrešenja. Eden od vodilnih mož poljske tajne policije, polkovnik Stanisław Morawski, je ob sebi celo zbral nekaj več kot deset strokovnjakov mariologije, da bi pripravili poseben podlistek za koncilne očete, ki bi minimaliziral vlogo Marije. Jasno je, da je tu šlo predvsem za obračunavanje s

poljskim primasom, kard. Wyszyńskim, ki je zagovarjal odločilno Marijino vlogo. To navajam zlasti zato, da bi videli, kako pomembno je bilo na koncilu tudi politično ozadje.

Pastoralna konstitucija o Cerkvi v sedanjem svetu, "Gaudium et Spes" je bil zadnji dokument, ki ga je izdal 2. vatikanski koncil in naj bi povsem na novo obravnaval odnos Cerkve s svetom, vendar v njem ni nobene obsodbe komunizma, pravzaprav ta ideologija neposredno sploh ni imenovana. Odlok išče dialog z modernim svetom, ki se je razvil iz humanizma, protestantizma, razsvetljenstva, francoske revolucije, liberalizma in marksizma. Danes vemo, da je bila moderna porabniška družba, ki jo je proizvedla marksistična in razsvetljenska miselnost, tedaj pravzaprav na pragu globoke krize, ki je izbruhnila le nekaj let potem, ko se je začela tista "kulturna in seksualna revolucija" leta 1968.

Z obsodbo bi koncilski očeti sicer res izžvali moderno družbo tistega časa, vendar bi s tem napravili premoško dejanje – ko se je že toliko govorilo o tem preroškem duhu. Če danes gledamo nazaj, bi prej rekli, da so preroškega duha imeli tisti, ki so obsojali komunistično represijo in so želeli, da bi to slovesno storil tudi koncil. Uniatski

nadškof Sliipi je dejal, da je to, kar se dogaja na cerkvenem zboru, tipično zahodno pojmovanje komunizma – sam je namreč občutil težko roko komunističnega aparata, saj je bil zaprt skoraj 18 let. To čudno pojmovanje se je po koncilu le še nadaljevalo z znano *Ostpolitik*, ki je zagovarjala kompromis z vzhodnim komunističnim blokom, saj naj bi komunizem v svojem bistvu vendarle zagovarjal prizadevanje človeštva za pravičnost. Kot bi mu bilo namenjenih še vsaj sto ali dvesto let življenja, pa vemo, da temu ni bilo tako.

Kard. Walter Brandmüller, nekdanji predsednik Papeške komisije za zgodovinske vede, je pred kratkim dejal, kako bi 2. vatikanski koncil "napisal izredno svetlo stran v zgodovini, če bi, po sledeh Pija XII., zbral pogum za ponovno in jasno obsodbo komunizma". To se pač ni zgodilo, kar je več kot zanimivo. Kot enega od glavnih ciljev si je koncil namreč zadal spopadanje s ključnimi problemi sodobnega sveta – v danem trenutku je bila komunistična ideologija še kako pereč problem, kakor lahko potrdijo tudi vsi tisti duhovniki in škofje, ki so to izkusili na lastni koži. Od teh je kard. Stepinac že postal blaženi, kard. Mindszenty in škof Vovk pa sta na dobri poti.

Andrej Vončina

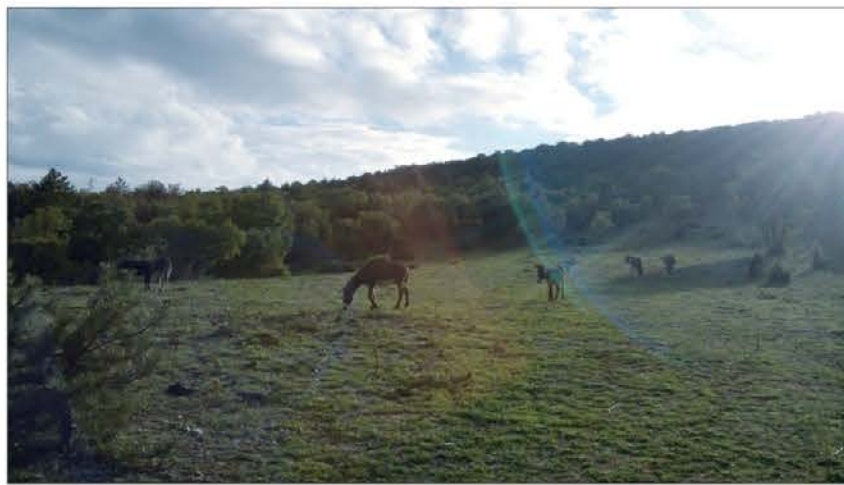
Tu niso "čakole", tu so dejstva!

Kot turist v Parku Globojner

Vzhodni Kras je v zadnjih 25 letih doživel velike demografske in prostorske spremembe: kar dve begunski taborišči, eno za pribežnike iz vzhodnega bloka, pred tem v 60. letih zbirni center za istrske ezule, obe na Padričah. Vprašanje je, koliko sta znanstvenoraziskovalni park AREA in sinhrotron pomagala temu območju. Neustavljiva šapa tržaške občine je s prostorskimi načrti dovolila gradnje številnih vrstnih hiš in stanovanjskih objektov. Os Opčine-Bani-Trebeče-Padriče-Bazovica postaja spalno naselje. Ljudje se na cesti ne poznajo več, ne pozdravijo ne odzdravijo, novi vaščani, če sploh stopijo iz svojih jeklenih konjičkov, hodijo drug mimo drugega. Vzhodni Kras je postal tržaško predmestje: že res, da so od nekdanjega domačina namesto kmetije izbrali mestne "fabrike" in da so mlekarice dobro poznale tržaško življenje, saj so vsakodnevno hodile "čez Vrh" preko današnjega kamnoloma Facannoni ene k Sv. Ivanu, druge za univerzo na Škorkljo in naprej. Res pa je tudi, da so Slovenci s tržaškega vzhodnega Krasa zelo pokončni in trdni v svoji narodni zavesti.

Med prvimi so po sledeh Merkujevih del raziskovali in poudarjali ledinska imena, toponime, zahtevali vrnitev dvojezičnih primkov in vidno uveljavljanje slovenske komponente v pogosto slepi, prezasedeni občini. Tudi sam se spominjam osnovnošolskih raziskav mlekaric, šeg in navad v Trebečah, toda škode nisimo zaježili. Velike površine kraške gmajne so šle na prodaj, gradnje pa se do danes niso ustavile. Park Globojner je postal od leta 1984, ko so člani Gozdne zadruge Padriče predstavili širokopotezni načrt ovrednotenja kraških zemljišč, otipljive in navdušujoče realnosti. Skozi morje težav in birokratskih bitk, s katerimi se Carlo Grgič in prijatelji borijo še danes, so 160 hektarjev Krasa obdržali za Kraševce. "Če ne bi bili mi v Globojnerju, bi se to pozidali"! mi ob sovaščanu Darku pove Carlo za začetek. Z zmago v tožbi proti tržaški občini je leta 1907 takratna Zadruga upravičenih posestnikov povrnila

zemljišča lastnikom, t. j. domačinom. V projekt naravnega rezervata je Gozdna zadruga, ob državnih in evropskih prispevkih, investirala 2 milijona evrov, sedaj poteka končna faza prvega razvojnega projekta, na vrata pa trkajo novi izzivi v fazi 2013-2020. Na veliki skupni lastnini 48 članov in Jusa

Trebeče, t. j. na področju, ki obsega gozdove in pašne na "Hribu" od Globojnerja do Banov, padriško cerkev in državne ceste, že 10 let vsak dan intenzivno dela 7 delavcev. Gre za vzdrževanje in ovrednotenje gozda, ki se vrača v prvotno "kraško" obliko. Kraška gmajna, torej, na njej hrasti, reše-

like, gaber in jesen, borovce so domači šolarji po načrtu avstro-ogrske oblasti sadili šele v letih 1870-90. In na njej bogata favna: 140 glav živine, 30 prašičev, 40 ovac, zajci, osli, perutnina. Park je odprt za obiskovalce in od lanskega leta zagrajen, saj živali v njem živijo v nekakšnem rezervatu, samooskrbno in biološko (z vsemi potrebnimi certifikati), v

like, gaber in jesen, borovce so domači šolarji po načrtu avstro-ogrske oblasti sadili šele v letih 1870-90. In na njej bogata favna: 140 glav živine, 30 prašičev, 40 ovac, zajci, osli, perutnina. Park je odprt za obiskovalce in od lanskega leta zagrajen, saj živali v njem živijo v nekakšnem rezervatu, samooskrbno in biološko (z vsemi potrebnimi certifikati), v bližini grozi avtocesta in zunanja "divjad". 70 hektarov gozda in pastirskih površin (kmečka cona) sedaj obdaja 2 metra visoka močna mreža, turistično cono za parkiriščem in kioskom, ki po požaru pred leti še ne deluje, pa obdajajo dobra 2 kilometra suhega zidu. V park lahko vstopimo

skozi 16 urejenih vhodov s stopničkami. Načrt je ta, da cona postane turistična in da bi se sama vzdrževala. Ob morebitnem koncu gozdne "bonifikacije" bi lahko celotno območje upravljal en sam redno zaposlen delavec. Že sedaj les žagajo in za lastno uporabo odnašajo člani, drva gredo tudi v odkup po dobri ceni, dražje v prodajo za lesno industrijo. Za Grgiča bi turistični center Globojner lahko ponudil vse pridelke in mesne izdelke za prodajo na "licu mesta" v nekakšni bio-trgovini, ob kateri bi po obstoječem načrtu postavili klavnico, predelovalnico, štalno in prostoro za kmečko opremo ter apartma za upravitelja. Turisti naj bi za vstop plačali dnevno karto in tam preživeli cel dan, jedli in pili "gobe, jajca in špaglje" z 0-km. Že urejajo pešpoti, ki bodo do konca leta dobile imena po avtohtonih padriških priimkih (Grgič, Kalc, Žagar, Križmančič), ter spremene table z informativnim in didaktičnim gradivom. Na ogled bodo tudi vojaški jarki iz 1. svetovne vojne in številne zgodovinske in naravne zanimivosti. Ob koncu čiščenja gozda bodo, predvidoma naslednje leto, elek-

trični pastir premaknili globlje na površino trebenskega jusa proti Banom in čez hrib v reber nad cesto za Bazovico. Obnavljajo tudi že dolgo let zapuščen prostor sedeža na cesti za Gropado, ki bo poleg zadrušnikov sprejel PD Slovan, jursarje in nasploh padriško dogajanje. V načrtu je obnova cerkvice sv. Cirila in Metoda, ki so jo leta 1898 zgradili "zadružni" vaščani. Začeli bodo s strešno kritino. Že danes pa lahko po Polentarski ogradi, Štali, Drašci in Griži tja do razgledišča Alice občudujemo urešničev zahtevnega "trajnostnega" projekta.

"Mi smo Slovenci, Grgič se piše s č", pravi predsednik, "smo eni redkih, ki zapisnike in dejavnost izvajamo v slovenščini, pred desetimi leti smo s slovensko pravdo premagali tudi negodovanje finančne straže". Dne 27. maja letos so imeli 113. občini zbor Gozdne zadruge, ki šteje več kot 110-letno zgodovino. Obisk Parka Globojner vam bo predstavil uspeh življenjskega dela padriških zadrušnikov. Sodelovanje z Jusom Trebeče je skoraj samoumevno, v zadnjih letih pa so npr. openski jursarji stopili v stik z Grgičem ter na območju plinovoda proti Fernetičem oživili pašnike in živinorejo. Tudi vzhodni Kras se prebujal!

Jernej Šček